

**ХАРКІВСЬКЕ МЕТОДИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ
БІБЛІОТЕК ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**ЗВІТ
Харківського зонального методичного
об'єднання
за 2019 рік**

Харків
2020

ВСТУП

Харківське зональне методичне об'єднання це мережа, яка складається з 34 бібліотек державних закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації. Зменшення кількості бібліотек Об'єднання у звітному році сталося у зв'язку з тим, що Полтавський університет економіки і торгівлі з лютого 2019 року став приватною установою згідно свого Статуту, затвердженого 28.02.2019 року.

Діяльність бібліотек Об'єднання у 2019 році була спрямована на підвищення наукового рейтингу ЗВО, забезпечення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних та рекреаційних потреб спільноти вишів з урахуванням інтенсивного розвитку і поширення інформаційних технологій в освітню та наукову діяльність, гармонізацію традиційних і нових ресурсів, подальший розвиток мобільних технологій і соціальних мереж.

Сукупний бібліотечний фонд цих бібліотек налічує понад 22,1 млн. одиниць ресурсів документів. Всіма структурними підрозділами бібліотеки обслужили понад 816 тис. користувачів, кількість відвідувань складає понад 11 млн., книговидача яким становить понад 18 млн. документів.

Обсяг записів електронних каталогів бібліотек становить понад 7 млн. записів, відвідування веб-сайтів бібліотек складає майже 3 млн. звернень на рік.

Загальна кількість працівників бібліотек – 1 012 осіб, з яких 934 – з вищою освітою.

Протягом року бібліотеки Об'єднання брали участь у міжнародних, вітчизняних і власних проектах. Офіційними партнерами УБА є бібліотеки ХНУ імені В.Н. Каразіна, СумДУ, ХНТУСГ, ХНМУ, НЮУ імені Ярослава Мудрого.

1. Обслуговування користувачів

В останні роки бібліотеки Об'єднання, як інформаційні та соціокультурні інституції зазнають значної трансформації. Це стосується еволюції їх місії, соціальних функцій, включення в нове інформаційно-комунікаційне середовище, розробки нової економічно ефективної стратегії, адаптації системи послуг до нових інформаційних потреб і запитів користувачів, розвитку креативного комунікативного середовища, що стимулює створення та впровадження інновацій у процес обслуговування користувачів. Колективи бібліотек, як і вся бібліотечна спільнота в минулому році, працювали під девізом УБА «Бібліотека: час змін – час дій!».

Бібліотечне обслуговування читачів у 2019 році здійснювалось у 178 читальних залах, кількість місць для читачів у читальних залах становить 11 164. Кількість абонементів за звітний рік становить 143 і порівняно з 2018 роком зменшилася на два. Незначне зменшення цих показників у порівнянні з минулим роком сталася у зв'язку зі зменшенням складу бібліотек вишів Об'єднання і перерозподілом приміщень у бібліотеках НФаУ і НТУ «ХПІ». Бібліотеки традиційно приділяли увагу роботі кафедральних бібліотек.

Бібліотека ННІГОТ УПА (м. Кадіївка) з 2014 року залишається на тимчасово окупованій території, тому дані щодо кількості фонду бібліотеки, її площі, кількості місць у читальному залі тощо у звіті статистичні показники роботи бібліотеки не надано.

Грунтуючись на статистичному і змістовному аналізі діяльності бібліотек Об'єднання можна зробити висновок, що останніми роками у деяких бібліотеках спостерігається зменшення кількості читачів, кількості відвідувань бібліотек і книговидач. Такий стан пов'язаний зі скороченням набору здобувачів вищої освіти деяких вишів, планове скорочення штату професорсько-викладацького складу і обслуговуючого персоналу, студенти більш активно використовують інформаційно-комунікаційні технології для пошуку інформації через мережу Інтернет, відсутність повноцінного комплектування навчальними виданнями через брак коштів або відсутність вузькоспеціальних видань в Україні. У порівнянні з минулими роками збільшується кількість звернень до веб-ресурсів бібліотек.

Кількість користувачів за єдиним реєстраційним обліком у 2019 році становить 264 166 осіб, зменшення кількості користувачів за ЄРО спостерігається майже в усіх бібліотеках. Останнім часом у деяких бібліотеках Об'єднання спостерігається збільшення кількості сторонніх користувачів, таких, як бібліотеки ХНПУ імені Г. С. Сковороди, Каразінського університету, НТУ «ХПІ», ХДЗВА, СумДПУ імені А. С. Макаренка, КНУ імені Михайла Остроградського тощо.

Наприклад, більша кількість відвідувачів ЦНБ Каразінського університету – це студенти, аспіранти, викладачі університету та інших закладів освіти Харкова, України та інших країн. Так, у відділі книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів минулого року працював професор Ягелонського університету (м. Краків, Польща), який бере участь у міжнародному проекті з перевидання проповідей Стефана Яворського. Ольга Малинова-Тзіафета – професор Університету імені Фрідріха-Александра Ерлангена-Нюрнберга (Німеччина), котра читала курс лекцій, яку зацікавили німецькі стародруки XVI-XVIII ст.

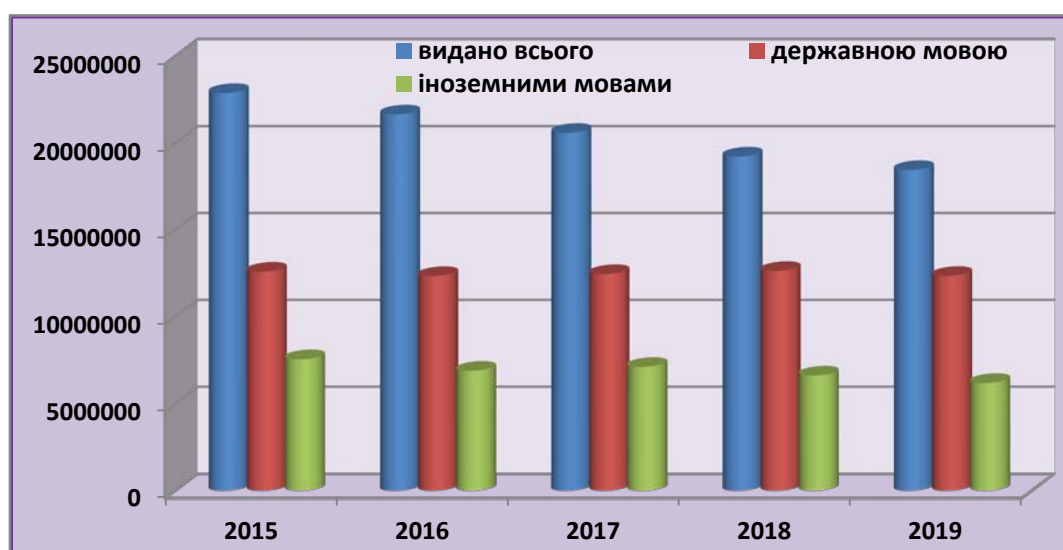
Хелена Красовська професор, віце-директор Інституту славістики Польської Академії наук (м. Варшава). Коло наукових інтересів включає і вивчення та дослідження польських стародруків.

Статистичні дані кількості віддалених авторизованих користувачів надають лише 16 бібліотек або 47,1 % від загальної кількості бібліотек Об'єднання.

Кількість користувачів, обслугованих усіма структурними підрозділами бібліотек становить 816 434 або 96,6 % від показника 2018 року. Кількість відвідувань – 11 810 113 або 101,3 % від показника 2018 року.

Кількість документів, виданих бібліотеками Об'єднання з власних фондів у порівнянні з 2018 роком також зменшилася і становить 96 % від показника минулого року. Суттєво цей показник зменшився у бібліотеках СумДУ, СНАУ, Національного університету імені Юрія Кондратюка, ХДУХТ, НФаУ, ХНАУ імені В. В. Докучаєва.

Видано документів, в тому числі за мовами за останні 5 років див. у діаграмі:

Рік	Всього	Державною	Іноземними
2015	22890189	12608778	7570500
2016	21660183	12358954	6905280
2017	20600333	12470886	7129447
2018	19235607	12647943	6630655
2019	18458719	12363318	6204437

Більш, ніж на 22 % зменшилася кількість виданих документів російською мовою у порівнянні з 2016 роком.

Минулого року для наукових працівників, викладачів та аспірантів НБ ХНУРЕ створена послуга «Автоматична розсилка логіна та пароля до особистого кабінету», з метою реєстрації на сайті бібліотеки, отримання доступу до особистого кабінету та завантаження електронних видань. З метою залучення нових читачів, для сторонніх користувачів та працівників Університету розроблено та впроваджено нову послугу «Попередній запис до Наукової бібліотеки ХНУРЕ», яка розташована на сайті бібліотеки у розділі «Послуги». З метою

підтримки читання НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова, як і у попередні роки, проводила конкурс «Кращий читач року», в якому відзначаються найактивніші користувачі бібліотеки.

Такі бібліотеки, як бібліотеки ХДАК, ХНПУ імені Г. С. Сковороди, ХНТУСГ, НЮУ імені Ярослава Мудрого, ХНУМГ імені О. М. Бекетова тощо брали активну участь у Другому Всеукраїнському фестивалі «Читач року» який проводить НБ КНУ імені Тараса Шевченка. Участь бібліотек у фестивалі сприяла інтересу до читання, залученню нових читачів до бібліотек.

НБ ХНУРЕ у 2019 році було впроваджено послугу «Віртуальний квиток читача». Переваги такої технології: дає можливість зберігання квитка в електронному вигляді в базі даних читачів бібліотеки і захищає від втрати та викрадення; віртуальний квиток читача легко додати у пристрій на базі iOS та Android; дозволяє не друкувати пластикову картку, що призведе до зменшення фінансових витрат (на придбання пластикових карток, заправку картриджів, скорочення обслуговування термопринтера); зручність у використанні. Завантаження у мобільний пристрій здійснюється через особистий кабінет користувача на сайті бібліотеки.

27 бібліотек закладів вищої освіти Харкова продовжували роботу у корпоративному проекті «Єдина картка читача бібліотек закладів вищої освіти Харкова», який діє з 1 вересня 2013 року. Проект передбачає, шляхом безкоштовного обслуговування у читальних залах, доступ студентів, викладачів та науковців вишів Харкова до паперових фондів та електронних ресурсів бібліотек, що приєдналися до цього проекту. Минулого року до проекту приєдналася бібліотека Харківського економіко-правового університету, приватного ЗВО III–IV рівнів акредитації.

Бібліотеками Об'єднання систематично проводилася робота із запобігання і ліквідації читацької заборгованості. Крім традиційних методів із запобігання і ліквідації читацької заборгованості багато бібліотек Об'єднання в своїй практиці використовували SMS-нагадування, нагадування за допомогою Viber, Telegram, Messenger, соціальної мережі Facebook проводилися дні вибачення читацької заборгованості – «Тиждень прощення боргів», «Тиждень повернутої книги» тощо. Так, минулого року НБ ХНУРЕ розроблена нова функція «Автоматичне виявлення боржників бібліотеки» та відправлення листів боржникам бібліотеки, яка призначена для розсилки інформації від бібліотеки (борги, новини). У листі автоматично відображаються бібліографічні описи видань, які заборгував читач.

Документи, які відсутні у фондах бібліотек Об'єднання, здійснювалось в межах послуги «Міжбібліотечний абонемент» (МБА), «Міжнародний міжбібліотечний абонемент» (ММБА) та «Електронна доставка документів». Послугами МБА і ММБА минулого року скористалися 336 абонентів, яким видано 1 073 документів, за допомогою ЕДД було направлено 4 600 сторінок. З інших бібліотек для читачів своїх бібліотек було отримано 3 434 документів і 868 сторінок за допомогою ЕДД.

Бібліотеки Об'єднання продовжували надавати додаткові послуги на платній основі відповідно до чинних постанов Кабінету Міністрів України, серед них копіювання, сканування, роздрукування текстів, складання бібліографічних списків до курсових, дипломних і наукових робіт тощо.

2. Комплектування, організація і збереження фондів

Формування ресурсної складової бібліотек Об'єднання здійснювалось шляхом науково обґрунтованого і оперативного комплектування книжкового фонду науковими, навчальними та періодичними професійними виданнями й електронними ресурсами відповідно змісту освітніх програм, тематики наукових досліджень та інших інформаційних потреб користувачів. Протягом року бібліотеки проводили моніторинг використання своїх бібліотечних фондів в освітній і науковій діяльності вишів, раціонального їх розміщення, умов та режиму зберігання, проводили інвентаризацію окремих частин фондів.

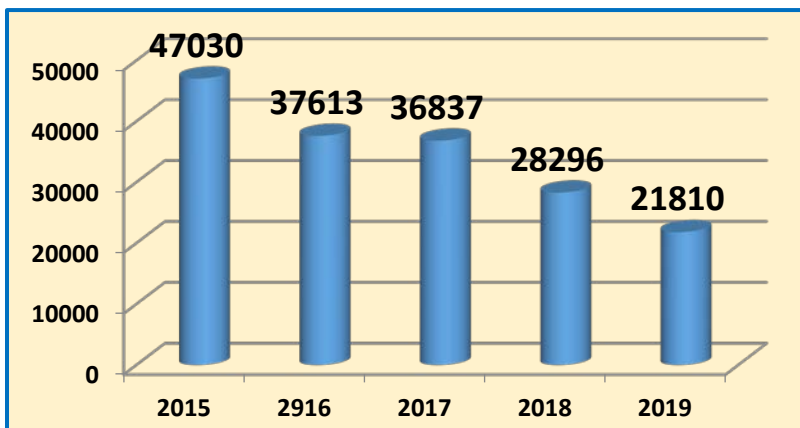
На підставі наказів МОН України №№ 503 і 504 від 17.04.2019 «Про безоплатну передачу майна ХНУМГ імені О. М. Бекетова», на баланс Маріупольського електромеханічного технікуму та Полтавського політехнічного коледжу передано документи, які знаходилися у бібліотечних пунктах локальних секторів заочного (дистанційного) навчання міст Маріуполя і Полтави. НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова передано 10 739 документів, списання яких з балансу бібліотеки планується провести у 2020 році.

На підставі наказу ректора НБ ХНТУСГ до основного бібліотечного фонду переведено фонд бібліотеки одного з навчальних корпусів університету, всього 9 176 документів. Минулого року проведено позаплановий переоблік та інвентаризацію цього фонду. За результатами складено Акт, де наявність видань відповідає обліковим документам бібліотеки навчального корпусу. Закрито пункт обслуговування у одному з гуртожитків ХДУХТ, працівниками НБ здійснено переміщення фонду до бібліотеки.

Сукупний фонд бібліотек закладів вищої освіти методичного Об'єднання на кінець звітного року складав – 22 109 284 документів, кількість нових надходжень – 190 123 примірника. Джерелами поповнення фондів багатьох бібліотек є документи, отримані від видавництв вишів, документів, прийнятих замість втрачених читачами і дарунки.

Вагоме значення для формування фондів бібліотек Об'єднання документами займало джерело «Дари». Всього дарунків книг у минулому році було отримано 21 810 примірників на суму 1 960 830,47 грн. Так, у бібліотеках НЮУ імені Ярослава Мудрого і ХНМУ тривала безстрокова акція «Подаруй бібліотеці книгу», бібліотека ХДАК у вересні і лютому провела акцію «Привітай бібліотеку – подаруй книгу». Минулого року більшість бібліотек Об'єднання приєдналися до Міжнародного дня дарування книг.

Динаміка надходження видань за джерелом «Дари» за 5 років див. у діаграмі:

Рік	Кількість примірників
2015	47030
2016	37613
2017	36837
2018	28296
2019	21810

ЦНБ Каразінського університету минулого року отримала рідкісний подарунок – факсимільне видання найвидатнішої пам'ятки української писемності Пересопницьке Євангеліє від митрополита Переяслав-Хмельницького і Вишневецького, управителя Переяславсько-Вишневецької єпархії Православної церкви України Олександра (Драбинко).

На круглому столі "Державотворчі процеси в Україні та зарубіжних країнах: історичний аспект", який пройшов у рамках III Харківського міжнародного юридичного форуму, доктор юридичних наук, керівник Видавничого дому «Ін Юре» Олександр СВЯТОЦЬКИЙ подарував до фонду НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого унікальне видання – Українська державність у XX столітті [Текст] : іст.- політол. аналіз / [В. Адамський та ін. ; редкол.: О. Дергачов (керівник) та ін.]. - Київ : Політична думка, 1996. - 434 с. Бібліотека ХДАК від директора ДНУ «Книжкова палата України імені Івана Федорова» отримала в дар видання «Книжкова палата України: 100 років системних та інноваційних трансформацій, 1919-2018».

У вересні, під час визиту до університетів Харкова американського юриста, провідного світового експерта у дослідженні творчості Томаса Джефферсона Еріка С. Петерсена їм було передано у подарунок бібліотекам ХНУ імені В.Н. Каразіна та НТБ НТУ «ХПІ» колекцію книг про творчість американського політичного діяча Томаса Джефферсона.

НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого отримала в подарунок книг майже 40 % від усіх надходжень. Серед активних партнерів та меценатів – Національний інститут стратегічних досліджень, Національна академія правових наук України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, ХДАК, Харківська правозахисна група, Асоціації випускників НЮУ імені Ярослава Мудрого, Національний музей Революції гідності, Благодійний фонд «Мистецтво, наука і культура», Соціально-психологічна лабораторія, Інститут енциклопедичних досліджень, юридична компанія «AXON» тощо.

У полі зору багатьох бібліотек постійно перебуває таке важливе джерело комплектування, як внутрішній і міжнародний книгообмін.

Фінансова ситуація багатьом бібліотекам не дозволяла належним чином поповнювати свої фонди, відсутність стабільної системи фінансування бібліотек у обсягах, достатніх для ефективної діяльності і розвитку. Малозабезпеченими залишалися нові спеціальності та дисципліни у бібліотеках Об'єднання. У більшості бібліотек залишається незадовільним стан забезпечення навчальних дисциплін, які викладаються англійською мовою. Наприклад, видавництва України не здійснювали друк фахової літератури за профілем ХДАДМ.

Одержані документи проходили сумарний та індивідуальний облік у облікових документах бібліотек. Бібліотеки продовжували займатися вторинним відбором документів, за минулий рік з фондів бібліотек вибуло 363 515 документів.

Протягом року бібліотеки проводили моніторинг використання бібліотечних фондів і їх розміщення, працювали над створенням оптимальних умов зберігання, забезпечували належний санітарно-гігієнічний режим, реставрування та ремонт документів, проводили превентивні заходи для збереження фондів, інвентаризацію тощо.

Аналіз потоку документів, що надходять до бібліотек за останні роки показав зростання надходжень документів державною мовою. У порівнянні з 2014 роком відсоток надходження документів державною мовою зріс на 2,7 %.

У 26 бібліотеках Об'єднання тривала робота з формування і збереження фондів рідкісних і цінних видань. На кінець звітнього року цей фонд становить понад 719 тисяч примірників.

Зменшено кількість рідкісних та цінних видань у фонді бібліотеки ХНУМ імені І. П. Котляревського, завдяки встановленню року видання частини документів, які не мали таких відомостей. Фахівцями бібліотек ХНТУСГ, СумДПУ імені А. С. Макаренка, ХНУМГ імені О. М. Бекетова, ХНАУ імені В. В. Докучаєва продовжено роботу з вивчення та відбору в окремий фонд рідкісних та цінних видань. Поповнилися колекції книжкових пам'яток ЦНБ Каразінського університету за рахунок книг, які зберігалися в кафедральних бібліотеках вишу, після уточнення року видання, документи були переведені в колекцію книг XVIII ст. Всього фонд рідкісних та цінних видань НБ ХДЗВА налічує 6 000 документів та більше 2 000 примірників праць вчених академії. Минулого року в основному фонді виокремлені унікальні видання – колекція праць вчених академії до 1945 року видання, а також дисертації і автореферати дисертацій.

У ХНУМГ імені О. М. Бекетова продовжувалося поповнення фонду Польської бібліотеки, який у минулому році поповнився 393 документами.

Бібліотеками своєчасно склалися поточні і перспективні плани інвентаризації фондів. Протягом року всі бібліотеки Об'єднання згідно плану проводили інвентаризацію своїх бібліотечних фондів, серед них, бібліотеки ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна, ХДАДМ, УМСА, ХНУМ імені І. П. Котляревського, НФаУ, Національного університету імені Юрія Кондратюка, ПНПУ імені В. Г. Короленка, НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ», ХНТУСГ тощо. Наприклад, НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка минулого року було перевірено 70 700 документів, що становить майже 12% від загального обсягу фонду бібліотеки. Під час перевірки було виявлено 38 втрачених документів, на які була здійснена рівноцінна заміна. Результати перевірки оформлені відповідними актами.

Особливу увагу бібліотеки приділяли інвентаризації фондів рідкісних і цінних видань, фондів документів обмеженого користування, а також фондів бібліотечних пунктів на кафедрах своїх вишів. Так, проведено інвентаризацію рідкісних і цінних видань у фондах бібліотек Каразінського університету, УПА тощо.

На поповнення своїх фондів у звітному році бібліотеками було витрачено на книги 12 834 686,37 грн. або 98,8 % від витрачених у 2018 році. Слід зазначити, що минулого року бібліотеки отримали у дарунок книг на суму 1 960 830,47.

Передплату періодичних видань було здійснено на суму 3 320 157,47 грн. Збільшилася кількість коштів, що витрачені на придбання доступу до БД і становить 541 290 грн., яка зростає за останні роки.

Формування фондів бібліотек вишів здійснюється відповідно до тематики навчальних програм та планів. Однак, у деяких бібліотеках, таких, як бібліотека ХДЗВА, потреби комплектування фондів новими книжковими виданнями не було забезпечено фінансуванням.

Бібліотеки Об'єднання займалися виявленням та вторинним відбором документів – вилучали з фондів документи, які втратили читацький попит, що мають зайву кількість примірників, непрофільні і зношені видання, ця цифра становить 363 515 примірників. Протягом року виконувались роботи з реорганізації фондів бібліотеки з метою переходу на систему розстановки документів за УДК та очищення від застарілої та маловикористовуваної літератури.

НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого здійснено релокалізацію бібліотечних фондів: відбір та перевезення до нової будівлі бібліотеки, розміщення на відповідних бібліотечних локаціях, у читальних залах та абонементних бібліотеки. Загальна кількість перевезеної літератури склала 80 тисяч одиниць зберігання. Також, у зв'язку з переміщенням книжкового фонду у нові локації, керівництвом Університету було прийнято рішення про списання застарілих підручників за різними галузями права. Загальна кількість вилученої літератури склала 60 106 примірників.

У зв'язку з аварією системи опалення, в наслідок чого постраждала частина фонду НБ ХНТУСГ, а саме, річні підшивки періодичних видань, журнали, брошури та книги, всього 16 752 документів, які були вилучені з фонду бібліотеки.

Обмінні і обмінно-резервні фонди діяли у 14 бібліотеках Об'єднання, до яких надійшло 5 039 примірників і передано 4 102. На кінець звітного року у обмінних фондах бібліотек налічувалося 35 558 примірників. НБ СНАУ з обмінного фонду було списано видання, що протягом багатьох років не були затребувані бібліотеками з причини їх неактуальності. Інформацію про наявність документів у своїх обмінних фондах деякі бібліотеки розміщують на власних сайтах.

Бібліотеки Об'єднання забезпечували своїм користувачам доступ до численних придбаних БД світових та українських наукових інформаційних електронних ресурсів і періодичних е-видань, таких, як: інформаційно-правова система «ЛІГА:ЗАКОН»; колекція підручників видавництва «Центр учбової літератури» (ЦУЛ); інформаційна довідкова система «Будстандарт», доступ до ресурсів Української науково-освітньої телекомунікаційної мережі «УРАН»; Institute of Physics Publishing; комплексний інформаційний пакет періодичних матеріалів ДНУ УкрІНТЕІ, «Journal of Nanoparticle Research»; журнали Oxford University Press тощо.

Впродовж минулого року бібліотеки Об'єднання мали доступ до БД Scopus і Web of Science, які були надані за кошти МОН України, згідно «Переліку закладів вищої освіти і наукових установ ...», затверджені Наказом МОН України № 1213 від 06.11.2018 року «Про надання доступу закладам вищої освіти і науковим установам, що знаходяться у сфері управління МОН України, до електронних наукових баз даних». Також, можливість користуватися цими БД отримав ХННІ ДВНЗ УБС. Науково-педагогічні працівники, аспіранти, здобувачі та студенти вишів Харкова, які не отримали доступ до БД Web of Science і Scopus мали можливість користуватися цими БД в рамках проекту «Єдина картка читача бібліотек вищих закладів освіти Харкова».

Завдяки сприянню Почесного доктора Каразінського університету О. В. Ярославського, науковці і студенти мали можливість користуватися найбільшою й поважною повнотекстовою колекцією академічних журналів з різних галузей знань – публікацій Оксфордського університетського видавництва Oxford University Press.

Продовжував діяти доступ до електронних БД, передплачених для центрів «Вікно в Америку» Посольством США, який діє на базі ЦНБ Каразінського університету. Центр надає доступ до повнотекстової англomовної бази даних eLibrary USA.

Бібліотеки надавали доступ до електронних версій видань і світових БД, що знаходяться у вільному доступі таких, як PubMed Central, BioMed Central, HINARI, DOAJ, Free Medical Journal, Academic Journal, е-бібліотека «Культура України» НБУ імені Ярослава Мудрого тощо.

Користувачі 11 бібліотек Об'єднання мали можливість скористатися тестовим доступом до БД таких, як BioOne, Academic Search Premier, Statista, Food Chemicals Codex Online, мультидисциплінарною повнотекстовою базою даних EBSCO, Cambridge Core, Health Source: Nursing/Academic Edition, наукометричної системи Dimensions тощо.

ЦНБ Каразінського університету у 2019 році було укладено Додаткову угоду з МОН України до Договору від 11.02.2015 року на виконання робіт з утримання, збереження та розвитку наукового об'єкту, що становить національне надбання – Фонд книжкових пам'яток бібліотеки. Продовжено співпрацю з ТОВ «Цифрова країна» з перетворення даних та наповнення електронного ресурсу, а саме: розпізнавання цифрових копій, у тому числі текстів з особливою орфографією (з «ять») газети «Южный край», що виходила у Харкові з 1880 р. та ілюстрованого додатку до цієї газети. Розміщено цифрову колекцію газети «Южный край» у «Електронному архіві періодичних видань Karazin.Back2News» на сайті бібліотеки. Ресурс надає можливість пошуку за будь-яким пошуковим словом саме на сторінках видання. Обсяг ресурсу майже 35 тисяч сторінок, 12 936 з яких було розміщено у звітному році.

Протягом року бібліотеки приділяли увагу створенню оптимальних умов зберігання документних фондів, дотриманню санітарно-гігієнічних норм у книгосховищах. Деякі бібліотеки мали можливість проводити щоденний моніторинг термогігromетричних параметрів температурно-вологісного режиму книгосховищ.

3. Створення електронних колекцій бібліотек

Сьогодні перед бібліотеками Об'єднання стоїть завдання акумуляції, зберігання і забезпечення доступу до інформації, створеної в цифровому форматі на допомогу освітній та науковій діяльності.

Інституційні репозитарії працювали у 29 ЗВО Об'єднання, які містять 339 793 документів. Кількість звернень складає 4 299 041. Деякі репозитарії мають власний ISSN.

Кількість документів та кількість звернень до репозитаріїв за 5 років див. діаграму:

Кількість документів за 5 років

Рік:	Всього документів:
2015	175535
2016	199839
2017	261131
2018	308179
2019	339793

Кількість звернень за 5 років

Рік	Всього звернень
2015	1917681
2016	2165877
2017	2957957
2018	3605417
2019	4299041

Інституційні репозитарії багатьох ЗВО Об'єднання зареєстровано у світових директоріях відкритого доступу Registry of Open Access Repositories (ROAR), Directory of Open Access Repositories (OpenDOAR), Registry of Open Access Repositories Mandatory Archiving

Policies (ROARMAP) тощо, метадані яких індексуються пошуковими системами BASE і Google Академія.

Створено і з вересня розпочато наповнення інституційного репозитарію ХДАК. У тестовому режимі розпочато функціонування інституційного репозитарію у ХГПА.

НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка минулого року в структурі репозитарію створено зібрання випускних атестаційних робіт здобувачів вищої освіти відповідно до наказу ректора «Про врегулювання процедури запобігання плагіату в академічних роботах працівників та здобувачів вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка». Змінена структура розділів репозитарію НТБ НТУ «ХП», у зв'язку з реорганізацією структурних підрозділів Університету. У репозитарії ХНТУСГ НБ минулого року створено нові колекції – «Автореферати», «Газети», «Матеріали студентських конференцій». НБ ХДУХТ наприкінці 2019 року у репозитарії створено нову колекцію «Бакалаврські та магістерські роботи». З метою поповнення електронного архіву Університету, згідно рішенням Вченої ради ХДУХТ, НБ отримує електронні версії наукових та навчальних видань від кафедр, дипломні роботи магістрів та бакалаврів і е-версії документів від видавництва Університету.

Для депозиторів репозитарію у звітному році НБ НФАУ проведено науково-практичний семінар «Технологія самоархівування документів у eaNUPn та його роль в сучасних наукових комунікаціях» і тренінг «Технологія самоархівування документів у eaNUPn», де обговорювалися типові помилки, що допускаються депозиторами в процесі самоархівування, вимоги до якості, що пред'являються до електронних документів. НТБ Національний університет імені Юрія Кондратюка проведено презентацію алгоритму самоархівування документів в репозитарії, протягом року проводилися індивідуальні тренінги по роботі з репозитарієм, консультації користувачів з розміщення та пошуку матеріалів.

Бібліотеки Об'єднання, які мають у своїх фондах рідкісні і цінні видання, продовжували створення історико-культурної та наукової цифрової спадщини.

ЦНБ Каразінського університету продовжувала участь у двох міжнародних проектах зі збереження культурного надбання. Це проект, ініційований Європейською Комісією – загальноєвропейська цифрова бібліотека «Europeana» і проект «Світова цифрова бібліотека» (World Digital Library).

Завдяки спільному проекту ЦНБ Каразінського університету з компанією «Цифрова країна» протягом року продовжував поповнюватися, з можливістю повноцінного пошуку у текстах газети «Южный край», електронний архів періодичних видань Karazin.Back2News.

Продовжував діяти проект ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна «eScriptorium – електронний архів рідкісних видань і рукописів для науки та освіти», де розміщуються повнотекстові варіанти рідкісних видань з фондів бібліотек, учасниць проекту. У звітному році у архіві з'явилися нові розділи – «Харків у фотографіях» і створено новий розділ архіву – «Харківський університет сторінками періодичних видань», де розміщуються статті, нотатки про університет з газет «Утро», «Южный край», «Харьковские губернские ведомости». ЦНБ Каразінського університету продовжувала співпрацю з бібліотеками-партнерами проекту eScriptorium. Так, у архіві представлені 7 нових документів з фонду ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва: Лейкфельд П. Э. Психология : Краткое извлечение из курса, читанного в

Императорском Харьковском университете / П. Э. Лейкфельд. – Харьков : Издание студента Дав. Килосанидзе, 1906. – 146 с. – Литографированное издание і Лейкфельд П. Э. Средневековая и новая философия : Краткое извлечение из лекций, читанных в Императорском Харьковском Университете / П. Э. Лейкфельд. – Харьков : Издание студента Дав. Килосанидзе, 1907. – 133 с. – Литографированное издание тощо. У наступному році на прохання ректора ХНАУ імені В. В. Докучаєва планується почати поцифрування та розмістити видання, яке зберігається у фондах ЦНБ – «Записки Новоалександрійського інститута сільського господарства і лесоводства» з 1876 по 1917 рр., це 26 томів. (Нині ХНАУ імені В. В. Докучаєва).

У складі інституційних репозитаріїв діяли окремі розділи рідкісних видань з фондів бібліотек: електронна колекція рідкісних видань eLEGALIUM – НЮУ імені Ярослава Мудрого; «Книжкові пам'ятки» – ХНМУ; «Рідкісні видання» – ХНУРЕ. НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого, на виконання стратегічних завдань Університету щодо створення е-бібліотеки та з метою збереження раритетних фондів розпочато поцифрування рідкісних документів за такими тематичними напрямками: «Законодавство України 1917–1945 років» та «Автореферати дисертацій з фонду рідкісних видань бібліотеки».

Бібліотеки продовжували працювати над створенням і поповненням БД праць учених. Наприклад, НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка продовжено роботу з удосконалення та наповнення бібліографічної БД «Праці науковців СумДПУ». НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова продовжено роботу над електронним ресурсом «Спадщина викладачів ХНУМГ імені О. М. Бекетова». Продовжувала наповнюватися БД «Праці викладачів ХДАК», яка містить бібліографічні описи усіх друкованих та електронних публікацій викладачів і фахівців за весь період існування академії незалежно від того, чи є наявними ці роботи у фондах бібліотеки ХДАК. НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого розпочала проект створення електронних колекцій праць вчених університету. НБ ХНТУСГ для вирішення завдань аналізу поточного стану представленості авторів університету в повнотекстових і наукометричних БД минулого року створено новий інноваційний електронний ресурс – систему демонстрації наукових показників учених ХНТУСГ «Веб-портфоліо науковця», який базується на базах даних ПЗ ІРБІС і оболонці, написаній за допомогою фреймворка Yii 112.

НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова продовжувала роботу над проектами «Видатні вчені Харківського національного університету імені О. М. Бекетова у Вікіпедії». НТБ НТУ «ХПІ» продовжено реалізацію проекту «Наукова школа електротехніки ХПІ».

Бібліотекою ХДАК продовжено наповнення власної повнотекстової БД «Full Text». Активним попитом користувалася повнотекстова база даних ЕК «Електронні навчально-методичні видання кафедр» НБ УПА. Бібліотекою імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ продовжено роботу з удосконалення та наповнення науково-освітнього ресурсу «Макаренкіана». Інформацію щодо змісту цього ресурсу розміщено як на сайті бібліотеки так і в Інституційному репозитарії.

Протягом року продовжувалося формування баз даних повнотекстових навчальних електронних ресурсів бібліотеками НЮУ імені Ярослава Мудрого «Стандартизованого електронного навчально-методичного комплексу» (СЕНМК) і ХНУРЕ «Комплексів навчально-методичного забезпечення» (КНМЗ). На сайті НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ» у звітному році створено окремий модуль «Навчально-методичне забезпечення дисциплін».

Бібліотеки продовжували поповнювати власні електронні бібліотеки, в які входили зібрання електронних копій цінних і найбільш запитуваних видань з своїх фондів і зовнішніх джерел. Так, одним з основних напрямків роботи НБ НФаУ є формування електронної бібліотеки, що створена на платформі АБІС «Ірбіс», та нараховує 3 349 повних текстів документів і є найбільш перспективною БД для інформаційного забезпечення наукового та навчального процесу університету. НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди розпочато формування електронної бібліотеки повнотекстових документів. Продовжували роботу з власними Електронними бібліотеками і бібліотеки ЗВО ХНЕУ імені Семена Кузнеця, НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ», ХНУБА, Національного університету імені Юрія Кондратюка, ХНУРЕ, ПДАА тощо.

У складі електронної бібліотеки функціонує колекція тематичних електронних ресурсів власної генерації НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка – «Повнотекстова база краєзнавчих періодичних матеріалів». В основі ресурсу документи, що висвітлюють історичний розвиток і сьогодення Сумщини, розвиток її підприємств і установ, життєвий і творчий шлях видатних земляків. Публікації краєзнавчого змісту з періодичних видань згруповано за актуальними тематичними рубриками.

Протягом року бібліотеки опікувалися організацією резервного копіювання електронних ресурсів, яке повинно забезпечити їх фізичну збереженість.

Бібліотеки Об'єднання такі, як УПА, ХНАДУ, ХНТУСГ, ХДАК, ХДУХТ, ХНУМ імені І. П. Котляревського, ПНПУ імені В. Г. Короленка, ХНПУ імені Г. С. Сковороди тощо, з метою просування наукового надбання своїх вишів, у взаємодії з редакційно-видавничими відділами і відповідальними редакторами наукових зібрань, продовжували брати участь у проектах НБУВ «Наукова періодика України» і «Україніка наукова».

Бібліотеки закладів вищої освіти Харкова продовжували роботу у корпоративних проектах ХДНБ імені В. Г. Короленка «Бібліотечна енциклопедія Харківщини», «Метабібліографія Харківщини», «Електронний зведений каталог періодичних видань, що надійшли до провідних бібліотек м. Харкова» та інших проектах цієї бібліотеки.

4. Наукове опрацювання документів. Організація пошукового апарату

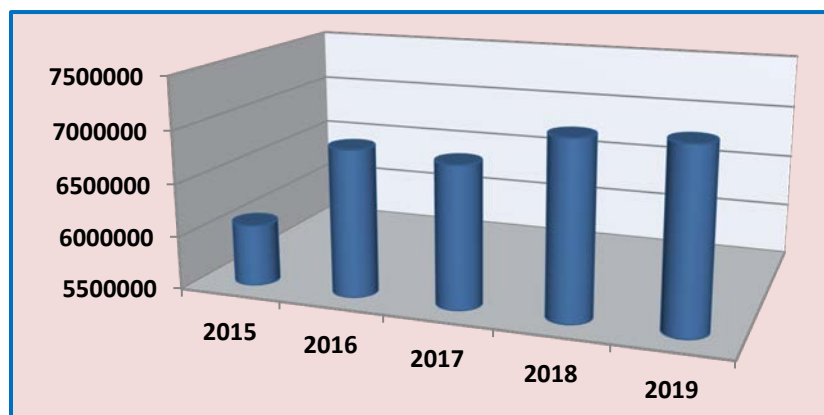
Бібліотеки Об'єднання продовжували брати участь у корпоративних проектах таких, як «Придніпровський корпоративний каталог (ПКК)», проектах ДНПБ імені В. О. Сухомлинського і ННМБ України, у проектах «Міжрегіональний аналітичний розпис статей», «Електронний зведений каталог періодичних видань, що надійшли до провідних бібліотек м. Харкова» і «Зведений каталог нових надходжень до провідних бібліотек м. Харкова – соціальні комунікації», які репрезентує в е-форматі на власному сайті ХДНБ імені В. Г. Короленка, «Електронний зведений каталог бібліотек ЗВО м. Харкова» – бібліотеки, що працюють у програмному середовищі «УФД/Бібліотека» тощо.

Протягом звітного року бібліотеки здійснювали наукове опрацювання нових надходжень документів та організацію системи каталогів та картотек.

Пріоритетним напрямком діяльності бібліотек Об'єднання залишається організація, ведення та редагування продукту власної генерації – електронного каталогу (ЕК), як найбільш сучасного і зручного для користувачів інструменту пошуку інформації. Більшість бібліотек відображає в своїх електронних каталогах як нові надходження, так і ретроспективну частину бібліотечних фондів.

Бібліотекою ХНУМ імені І. П. Котляревського у звітному році розпочато створення електронного каталогу. НБ ХНТУСГ розпочато ведення інвентарних книг в автоматизованому режимі АРМ «Каталогізатор».

Динаміку зростання обсягу електронних каталогів за 5 років див у діаграмі

Рік:	Всього примірників:
2015	6081253
2016	6882890
2017	6830407
2018	7145250
2019	7174485

Загальний обсяг бібліографічних записів у електронних каталогах 32 бібліотек Об'єднання на 01.01.20 року становить 7 174 485 записів. Поповнювалися електронні каталоги бібліотек бібліографічними записами: на нові надходження; на частину ретроспективної конверсії фондів; записами на аналітичний розпис періодичних і продовжуваних видань. Кількість звернень до електронних каталогів за минулий рік становить 11 364 030 звернень. Нажаль, кількість звернень до електронних каталогів бібліотек, які надають деякі лічильники, рахують кількість «запитів-пошуків», що не надає змогу ідентифікувати звернення до електронного каталогу як «відвідування», тому такі статистичні дані деякі бібліотеки не надають.

Завдяки участі НТБ НТУ «ХПІ» у корпоративних проектах «Придніпровський корпоративний каталог (ПКК)» і МАРС, до ЕК імпортується аналітичні описи статей з періодичних видань не лише поточного, а й з видань попередніх років, які знаходяться у фонді бібліотеки. НБ УПА також мала можливість запозичувати бібліографічні записи при ретроконверсії свого фонду завдяки участі у міжнародному проекті «Ірбіс-корпорація».

Платформа САБ «Ірбіс-64», що використовується в НБ СНАУ дозволяє надавати безкоштовний хостинг для електронних каталогів бібліотек коледжів СНАУ, що не мають змоги самостійно придбати програмне забезпечення. Це надає змогу представити розподілений електронний каталог Територіального методичного об'єднання сільськогосподарських бібліотек Сумської області. НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова протягом року у АБІС Коха робилися посилання на повнотекстові версії документів, що знаходяться у Цифровому репозитарії Університету, на сайті науково-технічного збірника «Комунальне господарство міст» та міжнародного науково-технічного журналу «Світлотехніка та електроенергетика».

Протягом року бібліотеки працювали над лінгвістичним забезпеченням своїх ЕК, бібліотеки продовжували створювати авторитетні файли (АФ), що сприяло підвищенню якості електронних каталогів бібліотек. Робота з лінгвістичного забезпечення електронних каталогів полягала у підтримці інформаційно-мовних словників і класифікаторів на актуальному рівні, у виконанні системних функцій пошуку в АБІС за тематичними запитам та індексуванні документів. Класифікатори і словники у багатьох бібліотеках Об'єднання поповнилися новими рубриками та поняттями на трьох мовах. Наприклад, НБ ХНТУСГ минуло року створено службові БД : Авторитетний файл «Колективний автор», «Структура Університету» і «Персонал НБ ХНТУСГ».

Більшість бібліотек Об'єднання прийняли рішення існуючі систематичні карткові каталоги законсервувати. Продовжувалася робота з переведення діючих карткових каталогів з системи ББК на УДК. Фахівцями НТБ НТУ «ХПІ» при редагуванні Генерального систематичного каталогу, враховувалися нові спеціальності, зміни та доповнення до таблиць УДК. Так, у звітному році у каталозі було відкрито новий розділ і нові рубрики. Також продовжувалася робота по штрихкодуюванню видань, з метою підготовки фондів НТБ НТУ «ХПІ» до автоматизованої книговидачі.

5. Довідково-бібліографічне та інформаційне обслуговування

Сьогодні довідково-бібліографічна та інформаційна діяльність бібліотек, це одне з пріоритетних напрямків діяльності бібліотек закладів вищої освіти Об'єднання. Діяльність бібліотек була спрямована на задоволення потреб професорсько-викладацького складу та студентів своїх вишів бібліотечно-інформаційними продуктами і послугами, наповнення власних інформаційних ресурсів, участь у корпоративних проектах.

Бібліотеки Об'єднання продовжували брати участь у таких корпоративних проектах, як:

«Україна наукова» НБУВ, «Наукова періодика України», що підтримується науково-видавничою групою «Уран» на платформі OJS, всеукраїнському корпоративному проєкті з формування інформаційного порталу «Наука України: доступ до знань», «Біометрика української науки», яка базується на мережевій наукометричній платформі Google Scholar, «Українська бібліотечна енциклопедія» НБУ України імені Ярослава Мудрого; ХДНБ імені В. Г. Короленка – «Метабібліографія Харківщини», «Бібліотечна енциклопедія Харківщини»; фактографічно-бібліографічному електронному ресурсі «Історія Харкова у меморіальних дошках» тощо.

Бібліотеки продовжували працювати над власними проєктами. Активно розвиваються проєкти НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова «Видатні вчені Харківського національного університету імені О. М. Бекетова у Вікіпедії», НБ ХНТУСГ «ХНТУСГ у Вікіпедії».

У звітному році, кількість виконаних бібліографічних довідок складала 408 754 і продовжує зменшуватися. Також зменшилася кількість бібліографічних довідок, виконаних у автоматизованому режимі і становить 185 25, а це 90 % від кількості виконаних бібліографічних довідок у 2018 році.

Серед тематичних бібліографічних довідок, виконаних фахівцями бібліотек Об'єднання і частіше запитуваних користувачами: Харківська школа малюнка та її викладач і Художнє оформлення українських журналів 1920-х років (стильові особливості) – бібліотека ХДАДМ; Нервюри крила, Обмерзання літаків, Утилізація літальних апаратів – НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»; ЦНБ Каразінського університету – професор БОКАРІУС Микола Сергійович (1869–1931), пошук відомостей про Вищі жіночі курси у Харкові у 1920-х роках ХХ, пошук відомостей для видавництва «Енциклопедії сучасної України», пошук відомостей у краєзнавчих періодичних виданнях про відвідування Фрітьофом Нансеном України; Інклюзія, спеціальна освіта, Корекційна чи превентивна педагогіка, гіперкомплексні числа – НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди; Дрони в точному землеробстві, Вирощування волоського горіха, Вітчизняні оприскувачі – НБ ХНУТСГ; Благоустрій парків, Інновації в життєдіяльності міст, Конструктивізм у Харкові, Сакральне мистецтво і Інклюзивне середовище – НБ ХНМУСГ імені О. М. Бекетова, НБ ХДУХТ – М'ясні маринади або маринади для напівфабрикатів і Безглютенове печиво тощо.

НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ» протягом року виконувала патентний пошук, з питань «Оброблення газів або парів, що підлягають очищенню від дисперсних частинок», «Компонування або монтування трансмісій на транспортних засобах».

Віртуальні довідково-бібліографічні служби діяли у 12 бібліотеках Об'єднання, кількість виконаних бібліографічних довідок зменшилася у порівнянні з 2018 роком і

становить 88 % або 1 432 довідки. Так до «Віртуальної довідкової служби НБ УПА» минулого року користувачі не зверталися

Бібліотеки Об'єднання протягом року готували тематичні і рекомендаційні списки літератури. Так, Фундаментальна бібліотека ХНАУ імені В. В. ДОКУЧАЄВА підготувала такі тематичні списки: «Логістика», «Інвестування агропромислової сфери» тощо. Серед рекомендаційних списків, складених НБ УПА – «Рік Китаю в Україні» і «Костянтин Дмитрович Ушинський – вчитель вчителів, основоположник наукової педагогіки». НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди – «Вплив дрібної моторики рук на розвиток мовлення дитини», «Запобігання психоемоційному вигоранню педагогів». НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого віртуальні списки рекомендованої літератури – «Соціальні та поведінкові науки», «Управління та адміністрування» тощо. ЦНБ Каразінського університету для оформлення календаря «Польські науковці і Харків. 2020», книги-календаря на 2020 рік «Видатні земляки: архітектор Є. О. ВАСИЛЬЄВ та його сучасники».

НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого здійснювалась науково-бібліографічна підтримка ювілейних видавничих проєктів Університету, присвячених представникам харківської школи права. Підготовлено списки публікацій вчених до видань: серія «In Memoriam»: «Спогади про Людину, Вченого, Науковця (до 60-річчя від дня народження професора Ірини ЖИЛІНКОВОЇ)»; серія «Біографія і бібліографія вчених-правознавців»: «Юрій БИТЯК (до 70-річчя від дня народження та 45-річчя науково-педагогічної і громадської діяльності)» тощо.

Користувачі бібліотек Об'єднання мали змогу отримувати індекси УДК, авторський знак, JEL Classification і MeSH наукових і методичних праць. За статистичними даними було визначено індекси УДК на 61 782 документи.

Бібліотеки Об'єднання продовжували використовувати у своїй роботі групове і індивідуальне інформування. Кількість абонентів у порівнянні з 2018 роком зросла відповідно на 140,9 % і 152,4 %. У 2019 році у режимі ВРІ бібліотеками обслуговано 1 036 абонентів, яким було надано інформацію за 928 темами. Наприклад, НБ НФаУ в режимі ВРІ забезпечувала інформацією за темами «Фармацевтичне законодавство», «Соціальна фармація», «Економіка фармації», «Клінічна фармація», «Фітотерапія» і «Історія НФаУ». У режимі ДОК обслуговано 291 абонент за 234 темами. В режимі ДОК НБ УПА надавалася інформація професорсько-викладацького складу академії з питань «Розвиток і вдосконалення вищої освіти», «Наукова діяльність ЗВО» тощо. Бібліотекою ХДАК – про культурне життя та міжкультурне співробітництво України із зарубіжними країнами.

Як і в попередні роки бібліотеки Об'єднання продовжували у своїй роботі використовувати бібліографічні огляди. Наприклад, бібліотекою ХНУБА минулого року підготовлено бібліографічні огляди: «Ф. Г. Кричевський – видатний український живописець та педагог: до 140-річчя з дня народження (1879-1947)»; «2019 рік – Рік Леонардо да Вінчі в Україні». НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди – «Становлення та розвиток вчень про державу і право в Україні», «Світ М. В. Гоголя сповнений дивами: до 210-річчя від дня народження» тощо. НБ ХДУХТ – «Наш великий сміхотворець» до 130-річчя від дня народження українського письменника-гумориста Остапа Вишні.

Протягом року бібліотеками Об'єднання проведено 275 комплексних форм бібліографічного інформування користувачів, таких, як дні інформації, кафедр, фахівця, дипломника тощо.

Наприклад, НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ» проведено «День кафедри», де фахівці бібліотеки виступили з повідомленнями: «Опис документів за ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис» та за стандартом журналу IEEE, який видається Інститутом інженерів електротехніки та електроніки (США)»; «Створення авторського профілю в БД Publons, Scopus, Google Scholar та єдиному міжнародному реєстрі вчених ORCID» тощо. НБ ХНТУСГ проведено 2 «Дні періодики», на яких були представлені періодичні видання, передплачені у 2019 році, часописи минулих років сільськогосподарського профілю, науково-популярні журнали, журнали іноземними мовами. НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого проведено «День науки» для аспірантів всіх форм навчання «Присутність вченого у цифровому науковому просторі», який включив наступні заходи: мультимедійний урок-презентація «Бібліотечний веб-портал та е-ресурси на допомогу науковій роботі»; інформаційний брифінг «Як підібрати журнали, що індексуються Web of Science та Scopus, для публікації наукової статті»; бібліографічний консалтинг «Міжнародні стилі цитування та посилання в наукових роботах»; експрес-виставка «Інформаційно-бібліографічні та наукові видання – складові наукових досліджень».

Фахівцями НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого здійснювався щоденний моніторинг наукометричних показників публікаційної активності вчених Університету в міжнародних наукометричних базах, у т. ч. Scopus та Web of Science, зокрема відслідковувалася індексація публікацій (або припинення індексації статті), показники цитованості, індексу Гірша (h-індекс). Інформація про публікаційну активність наукових колективів Університету щомісяця оновлювалася та розміщувалася на веб-порталі бібліотеки. Фахівцями служби бібліометрії та наукометрії бібліотеки проводилися індивідуальні консультації науково-педагогічного складу Університету з питань авторизації на платформі Web of Science і Scopus, створення авторського профілю у Web of Science (Publons), коректного внесення до авторських профілів назви Університету для покращення показників цитованості за рейтингом TRANSPARENT RANKING тощо. Так, фахівцями НТБ НТУ «ХПІ» протягом року виконувався комплекс заходів для забезпечення коректності та повноти даних про публікації учених Університету у аналітично-інформаційних системах, показники яких використовуються при формальній оцінці діяльності вишу.

Бібліотеками Об'єднання протягом року приділялася увага питанням формування інформаційної культури своїх користувачів. У деяких бібліотеках, таких, як бібліотеки НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ», ХНУМГ імені О. М. Бекетова, заняття з формування інформаційної культури включені до розкладу всіх факультетів. Загальна кількість занять у 2019 році дорівнює 1 762 годинам. Особлива увага приділялася студентам-першокурсникам, дипломникам, студентам-іноземцям і студентам, які отримують освіту англійською мовою. Бібліотеки проводили бібліотечно-бібліографічні заняття у рамках «Місячника першокурсника», «Місце зустрічі – бібліотека!», «Відкрий для себе бібліотеку». В рамках таких заходів проводилися екскурсії і бесіди, де фахівці бібліотек знайомили читачів з правилами користування бібліотекою, навчали методам пошуку інформації та використання

бібліографічних джерел, навчали користуванню інформацією на новітніх носіях, принципам побудови пошукових запитів тощо. Так наприклад, НБ ХНМУ протягом року проводила зустрічі з першокурсниками, бібліотечні навчальні години для старостів груп. Першокурсники мали змогу пройти майстер-клас, куди включена загальна інформація про бібліотеку, як користуватися сайтом та електронним каталогом, детально розбиралася робота з університетським Репозитарієм, його пошуковими інструментами, йшла мова про тести USMLE та можливість самопідготовки до міжнародних іспитів тощо. Минулого року бібліотекою підготовлено путівник для першокурсників, який представлено на YouTube. НБ ХДУХТ для користувачів бібліотеки проведено «Тиждень інформації та бібліографії». Бібліотекою УМСА у межах занять з підвищення інформаційно-бібліографічної грамотності проводилися бесіди «Вебресурс бібліотеки та пошукові бази власної генерації – «Електронний каталог та репозитарій», «DOI – цифровий ідентифікатор об'єкту», «Міжнародні стилі цитування» тощо. НБ ХНТУСГ проведено заняття за темами – «Ресурси Наукової бібліотеки ХНТУСГ», «Поняття академічної доброчесності», «Що таке фейк». НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка протягом року проводилися тренінги та вебінари щодо можливостей та методики використання наукометричних платформ Web of Science, Scopus та бази повнотекстових публікацій міжнародного видавництва Springer Nature, під час занять зі студентами використовувалась підготована бібліотекою слайд-презентація «Культура академічної доброчесності. Міжнародні стилі цитування». НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого проведено інформаційний брифінг «Як підібрати журнали, що індексуються Web of Science та Scopus, для публікації наукової статті»; бібліографічний консалтинг «Міжнародні стилі цитування та посилання в наукових роботах».

З метою інформаційної підтримки наукової діяльності науковців і збільшення представництва університетської науки у світовому просторі та для здійснення моніторингу актуальних друкованих та електронних видань на допомогу науковцям до структури ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна було включено сектор науково-інформаційної комунікації. У 2019 році ЦНБ Каразінського університету започатковано бібліотечне кураторство з метою підвищення якості освітньо-навчального та наукового процесів та для забезпечення інформаційних потреб і організації інформаційно-консультативних заходів. Запропоновані теми: тематичні бібліотечно-бібліографічні заняття, стандарти цитування, пошук інформації у світових інформаційних базах даних, історія книги. Створені дистанційні курси:

«Формування академічної культури: інформаційно-бібліографічна грамотність для магістрів, аспірантів, науково-педагогічних працівників»;

«Формування академічної культури: інформаційно-бібліографічна грамотність для педагогічних працівників»;

«Формування академічної культури: інформаційно-бібліографічна грамотність для студентів-бакалаврів».

НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди долучилася до університетського заходу «Осінь школа науковців». Увазі аспірантів були запропоновані презентації: «Академічна доброчесність як основа успіху: Чесність починається з тебе...». У рамках Днів відкритих дверей, які пройшли у бібліотеці УМСА, основною метою проведення таких акцій є адаптація студентів перших курсів до системи самостійної роботи і прищеплення навичок

інформаційного пошуку в автоматизованих бібліотечних системах, базах даних і мережі Інтернет, підвищення рівня інформаційної культури користувачів.

У рамках Днів відкритих дверей НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова розпочала проведення заходів з академічної доброчесності для учителів шкіл та школярів «Культура академічної доброчесності: роль бібліотек», проведено майстер-клас з академічної доброчесності, інтерактивну лекцію «Академічна доброчесність у школі». НТБ НТУ «ХПІ» долучилася до реалізації Проекту сприяння академічній доброчесності. З метою поширення інформації про доброчесність, про плагіат, про програмне забезпечення для вияву плагіату створено розділ сайту бібліотеки «Академічна доброчесність», у зоні вільного спілкування представлена тематична виставка «Академічна доброчесність». Активно працювали бібліотекарі-куратори НТБ НТУ «ХПІ», які допомагали студентам-першокурсникам зорієнтуватися у ресурсах бібліотеки, ознайомитися з послугами бібліотеки та особливостями сайту, репозитарію, повнотекстовими БД електронного каталогу, якими можна скористатися за межами вишу. З 2019 року призначено бібліотекаря-куратора, який опікується англомовними іноземними студентами всіх інститутів та факультетів. Бібліотекарі-куратори у звітному році провели біля 180 екскурсій бібліотекою, що сприяло швидкій дидактичній адаптації першокурсників в Університеті.

У відділі книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів ЦНБ Каразінського університету проводились семінарські заняття та заняття у рамках проведення музейно-архівної практики для студентів історичного факультету і факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу вишу, для учнів іконописної школи Свято-Покровського монастиря Харківської єпархії за темою «Давньоруська писемність».

За напрямом «Формування інформаційної культури» фахівцями НТБ Національного університету імені Юрія Кондратюка для студентів-магістрів спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» проводилися практичні заняття «Систематизація документів за таблицями УДК». Фахівцями НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова у звітному році проведено семінар для аспірантів Університету «Наукометричні бази даних Web of Science та Scopus: реєстрація та пошук за ключовими словами. Створення профілю науковця у Publons/ResearcherID». Крім того, бібліотека через Web-сайти Університету і бібліотеки, корпоративну мережу Yammer інформувала науковців про безкоштовні семінари щодо роботи з наукометричними базами, які проводили компанії Clarivate Analytics та Elsevier.

Вже традиційно бібліотеки Об'єднання 21-27 жовтня приєднуються до Міжнародного тижня відкритого доступу, підтримуючи ініціативу Руху відкритого доступу до наукової інформації, популяризуючи ідею відкритого доступу до знань та її переваги.

Протягом року у бібліотеках Об'єднання проводилися семінари для науковців, аспірантів і студентів, вони залучалися до вебінарів, присвячених роботі з платформою Web of Science і Scopus. Так, наприклад, минулого року НБ ХДУХТ розпочато серію науково-практичних семінарів з питань реєстрації та роботи в наукометричних базах даних Web of Science та Scopus. У лютому відбулося заняття з викладачами кафедри бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування. З 25 лютого по 1 березня для науковців, аспірантів, бібліотекарів, адміністраторів та редакторів журналів пройшов тиждень семінарів компанії Clarivate

Analytics у Харкові, доповідач – Ірина Тихонкова, експерт з навчання та аналітичних ресурсів Clarivate Analytics:

- ХНУБА – Можливості платформи Web of Science для якісних наукових досліджень та навчання: (Web of Science Core Collection, Journal Citation Report, EndNote, ResearcherID);
- НЮУ імені Ярослава Мудрого – Публікаційна стратегія науковця і установи (юридичні науки);
- ХНУРЕ – Публікаційна стратегія науковця та авторські профілі: мати чи не мати (технічні науки);
- Каразінський університет – Світ журналів: The Good The Bad And The Ugly або де друкувати свої результати; Критерії та процедура відбору журналів Web of Science Core Collection (семінар для редакторів та редколегій наукових видань); Оцінка наукової діяльності установи: профіль організації, інтерпретація даних, підбір партнерів, грантів;
- УПА – Платформа Web of Science для наукової діяльності;
- ХНПУ імені Г. С. Сковороди – Можливості платформи Web of Science для наукової діяльності і тренінг «Публікаційна стратегія для гуманітарних спеціальностей»;
- НАУ імені М. Є. Жуковського – Особливості оприлюднення результатів для технічних спеціальностей Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»;
- УкрДУЗТ – Платформа Web of Science для наукової діяльності (технічні науки та транспорт);
- НТУ «ХПІ» – Чи(м) корисні ресурси Clarivate Analytics для науковців;
- ХНУМГ імені О. М. Бекетова – Практикум. Навчити(ся) ефективно використовувати Web of Science і не припускати помилок; Публікаційна стратегія науковця і установи. Чи(м) можна збільшити індекс Гірша?;
- ХДУХТ – Можливості платформи Web of Science для якісних наукових досліджень та навчання: (Web of Science Core Collection, Journal Citation Report, EndNote, ResearcherID);
- ХНАДУ – Публікаційна стратегія науковця і установи.

З метою запобігання шахрайству, фальшуванню та плагіату у дослідженнях і науковому видавництві, бібліотеки Об'єднання сприяли руху з формування академічної доброчесності серед студентів та професорсько-викладацького складу своїх вишів, проводили різноманітні заходи. Для студентів ХНПУ імені Г. С. Сковороди Наукова бібліотека впродовж року проводила заняття «Академічна доброчесність як основа успіху: Чесність починається з тебе...». Учасників знайомили з пошуковими можливостями АБІС УФД/Бібліотека, інформаційними ресурсами бібліотеки, принципами академічної доброчесності, основами бібліографічної грамотності тощо.

Академічна доброчесність залишається у фокусі діяльності НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка. У звітному році університетським наказом на бібліотеку були покладені обов'язки з перевірки на плагіат в академічних роботах працівників та здобувачів вищої освіти університету. Бібліотекою були проведені роботи з підготовки договору та наданий доступ до програмного продукту AntiPlagiarism.NET для перевірки текстів на наявність запозичень з різних джерел за індексом найбільших пошукових систем. З метою популяризації основ

інформаційної культури та академічної доброчесності на сайті протягом року поповнювався та оновлювався відповідний розділ блоку. НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого спільно з Центром зв'язку з громадськістю Каразінського університету, лектор – керівник відділу реклами та брендингу «Інформаційна культура», проведено інтерактивну лекцію «Академічна доброчесність в університеті». Були озвучені питання: «Що таке принципи академічної доброчесності та чому вони важливі?», «Основи академічного письма та робота з текстом», «Плагіат у суспільстві та формування доброчесності спільноти».

У квітні звітного року, ХНУРЕ було укладено договір про співпрацю з товариством "Антиплагіат". Відповідний договір надає можливість доступу до сервісу Unicheck і відтепер університет разом з Unicheck перевіряє наукові роботи на ознаки плагіату за допомогою онлайн-сервісу Unicheck, який вже успішно використовується у багатьох українських закладах освіти. Робоча група, яка складається з фахівців Наукової бібліотеки, опанувала принципи та особливості роботи системи, створили акаунти для відповідних осіб (експертів) в інтернет-системі Unicheck та організували тренінг з правил роботи в антиплагіатній системі. В рамках реалізації Проекту сприяння академічній доброчесності НБ УПА подовжено угоду з компанією "Антиплагіат", минулого року за допомогою сервісу Unicheck було перевірено 7 тис. сторінок дисертацій, студентських робіт для олімпіад та конкурсів, статті для фахових збірників наукових робіт. Перевірку дисертацій, наукових статей, що розміщуються у збірниках наукових праць академії і магістерських робіт в антиплагіатній програмі Unicheck покладено на працівника бібліотеки ХДАК. У 2019 році перевірку дипломних магістерських робіт для виявлення запозичень і текстових збігів у ХДУХТ, за допомогою ресурсу Strike Plagiarism, покладено на працівників НБ.

У жовтні відбулось засідання круглого столу під назвою «Академічна доброчесність у світогляді студентства», який організувала Наукова бібліотека разом із Студентським самоврядуванням ХНМУ. Обговорювалися причини, прояви та запобігання студентської недоброчесності, розглядалися поняття кодексу честі та його ролі у сприянні академічній доброчесності. Фахівці бібліотеки ознайомили присутніх з питаннями академічної антиплагіат-культури та стратегії університету щодо перевірки текстових документів на оригінальність.

Підготовка бібліографічних видань є одним з найважливіших напрямків діяльності бібліотек Об'єднання. Так, минулого року складено 56 бібліографічних покажчиків і видано 21, розміщено в електронному середовищі на власних сайтах або сторінках 42 покажчики. Перелік складених бібліографічних покажчиків бібліотеками Об'єднання у 2019 році дивись у додатку № 4.

Минулого року змінено назву серії біобібліографічних покажчиків, які складають фахівці НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди «Професори ХНПУ імені Г. С. Сковороди» на «Вчені ХНПУ імені Г. С. Сковороди».

Заслужують на увагу такі бібліографічні ресурси:

- Біобібліографічний словник учених Харківського університету. Т. 3. Філологи. XX – початок XXI століття. Вип. 1. Філологічний факультет. Кафедра українознавства філософського факультету: Філологи. Історики (дод. до т. 2. Історики) / авт.-уклад. С. Б. Глибицька, О. С. Журавльова, С. Р. Марченко, Ю. Ю. Полякова ; наук. ред. проф. Т. С.

Матвеева ; ред. А. О. Давидова, О. С. Журавльова ; бібліогр. ред. С. Б. Глибицька, Ю. Ю. Полякова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 1280 : іл. (закінчено, розміщено в Електронному архіві університету). Режим доступу :

<http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/64/simple-search?query=%D1%84%D0%B8%D0%BB%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8>

- НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди підготовлено науково-допоміжний покажчик «Григорій Сковорода: філософія життя і творчості «українського Сократа»;
- до системи покажчиків входять дайджести «Віват, Академіє», які готує бібліотека ХДАК – Віват, Академіє! Вип. 8 (2017-2018): дайджест / М-во культури України, Харків. держ. акад. культури, Бібліотека ; [уклад. С. В. Євсєєнко, О. М. Левченко ; за ред. С. В. Євсєєнко]. – Харків : ХДАК, 2019. – 120 с. – До 90-річчя Харківської державної академії культури. Дайджест містить матеріали про діяльність академії, опубліковані в центральних та місцевих газетах за 2017-2018 рр., і є хронологічним продовженням дайджесту, який вийшов друком у 2017 р.;
- НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого завершено спільний бібліографічний проект бібліотеки і кафедри історії держави і права України та зарубіжних країн – електронний бібліографічний покажчик «Ярослав Мудрий – великий князь і законодавець Київської Русі (до 1000-річчя з початку правління)». Покажчик укладений на основі комплексного дослідження фондів університетської бібліотеки (понад 700 документів 1766–2019 рр. видання).

При бібліотеках ХНЕУ імені Семена Кузнеця, Каразінського університету і ХНУМГ імені О. М. Бекетова, які доступні всім користувачам, продовжували діяти на безоплатній основі різноманітні інформаційні, навчальні та культурні центри – Інформаційні центри Європейського Союзу і «Вікно в Америку»; Центр інноваційних знань Світового банку в Україні; Бібліотека Українсько-польського культурного центру; «Польський кіноклуб»; Навчальний центр IBM Україна «Розумна комерція»; Кирило-Мефодіївський центр, Україно-Марокканський культурний центр і Центр українсько-польських академічних обмінів.

Минулого року за рейтингом Посольства США роботу Інформаційно-ресурсного центру «Вікно в Америку», який працює на базі ЦНБ Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна і є структурним підрозділом бібліотеки, визнано одним із найкращих в Україні. В 2019 р. було організувано та проведено 231 захід. У 2019 році центр відвідувало багато представників Посольства США в Україні. Кожна така зустріч – це, в першу чергу, відкрита можливість для студентів університету та майбутніх абітурієнтів зустрітись із дипломатами та задати цікаві питання. Центр «Вікно в Америку» продовжував активну співпрацю із вчителями та школярами Харкова, організовував інформаційні та тематичні заходи під час шкільних канікул із майбутніми абітурієнтами. За період канікул Центр відвідали біля 30 шкільних груп з різних шкіл Харкова.

Регулярно поновлювалися матеріали інформаційних стендів: «Україна-НАТО», «Україна на шляху до Європейського союзу», які діяли у таких бібліотеках, як бібліотеки Каразінського університету і ХНЕУ.

6. Соціокультурна діяльність

Важливим напрямом роботи бібліотек Об'єднання є соціокультурна діяльність, сьогодні книгозбірні використовують такі традиційні форми роботи, як книжково-ілюстративні виставки, відкриті перегляди літератури, презентації книг, проведення екскурсій нарівні з різноманітними сучасними формами роботи, такими, як дозвіллієві заходи, бібліоквести і флешмоби, дискусії, що безумовно сприяє залученню читачів, створює привабливий імідж бібліотек. Інформацію про свою соціокультурну діяльність впродовж року бібліотеки поширювали через усі можливі засоби масової інформації та засоби комунікації.

Бібліотеки Об'єднання приділяли значну увагу особливим подіям в житті нашого суспільства, що відзначалися на державному рівні, подіям, присвяченим знаменним датам наукового, суспільно-політичного та культурно-мистецького життя України і світу. У бібліотеках Об'єднання традиційно проходили різноманітні комплексні соціокультурні заходи, присвячені Дню української писемності та мови, Всеукраїнському тижню права, Всесвітньому дню науки в ім'я миру та розвитку, Дню україномовної преси, Всесвітньому дню боротьби з цукровим діабетом, Міжнародному дню студента, Дню Гідності та Свободи, Дню пам'яті жертв Голодомору, Дню Нобеля, Всесвітньому дню філософії, Міжнародному дню добровольців в ім'я економічного і соціального розвитку, Дню Збройних сил України тощо. Впродовж цих днів експонувалися книжкові традиційні і віртуальні виставки, проводилися зустрічі з вченими і екскурсії. У читальних залах бібліотек в День української писемності та мови користувачі долучалися до написання Всеукраїнського радіодиктанту національної єдності «Від бересту до цифри» на тему поширення інформації.

До Міжнародного флешмобу «Великий Шевченко», ініційованого Міністерством молоді та спорту України і активною українською молоддю, приєдналися майже усі бібліотеки Об'єднання. НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого разом з кафедрою культурології виступили організаторами XII Шевченківських читань, у яких взяла участь творча молодь НЮУ імені Ярослава Мудрого, ХНМУ, Харківського національного університету повітряних сил імені Івана Кожедуба, ХНПУ імені Г. С. Сковороди, на яких студенти виступили з науковими доповідями, декламували улюблені вірші Тараса ШЕВЧЕНКА, презентували власні твори та мистецькі виступи тощо. Під час заходу експонувалась книжкова виставка «Постать, що єднає Україну» та презентувалась віртуальна виставка «Шевченкіана у фондах наукової бібліотеки».

За даними звітів 2019 року кількість книжкових виставок і відкритих переглядів становить 3 990, де експонувалося 134,3 тисячі документів.

Важливою формою популяризації бібліотечного фонду книгозбірень Об'єднання залишалися виставки нових надходжень, постійно діючі виставки такі, як «На допомогу студентам-першокурсникам», «Тобі, першокурснику!», «Нова навчально-методична література», «Радимо прочитати», «Праці вчених рідного вишу», «Навчальні видання англійською мовою», «Словники – джерела знань» тощо.

Змістовними і цікавими були книжково-ілюстративні виставки і перегляди, які впродовж року експонувалися у бібліотеках Об'єднання і викликали інтерес користувачів. Серед них:

- з нагоди святкування Дня Європи в Україні 18.05.2019 р. у Каразінському університеті відбувся круглий стіл «Родинна Європа: на шляху до мети» за участю ректора, академіка В.С. Бакірова, викладачів та студентів університету. У межах святкування експонувалася книжково-ілюстративна виставка «Літературні раритети Європи». Із фонду книжкових пам'яток були підібрані прижиттєві видання творів класиків європейських країн і рідкісні видання української літератури: книги І. П. Котляревського, Т. Г. Шевченка, І. Я. Франка, Лесі Українки та книги мовами оригіналів, надруковані у XVIII-XIX ст.: твори Й. Гете, Ф. Шиллера, Вольтера, М. Сервантеса де Сааведра, Данте, О. Дюма та ін.

- У листопаді ЦНБ Каразінського університету була організована книжково-ілюстративна виставка, присвячена Ю.В. Кнорозову (1922–1999), видатному історику, етнографу, дешифрувальнику писемності майя. Ю.В. Кнорозов навчався на історичному факультеті Харківського університету (1940 р.), де і розпочався його шлях в науку. На виставці були представлені праці вченого, наукові публікації у періодичних виданнях, копія «Особової справи Ю.В.Кнорозова (1939 р.) із архіву Музею історії ХНУ імені В.Н. Каразіна та оригінальний альбом світлин бабусі вченого, театральної актриси Вірменії Марії Давидівни Сахавян-Кнорозової (псевдонім Марі Забель). Альбом бібліотека отримала в дар від родини Кнорозових. З виставкою, під час візиту до університету, ознайомився заст. міністра МОН України Ю. Полухевич.

- до 80-річчя від дня народження ЛОБАНОВСЬКОГО, видатного українського спортсмена і тренера з футболу, бібліотекою ХДАФК було організовано книжкову виставку «Матч, довжиною за життя»;

- «Дизайн: краса та користь» – організовано книжкову виставку бібліотекою ХДАДМ;

- «Littera scripta manet» – експонувалася у бібліотеці ХНУМ імені І. П. Котляревського;

- «Місце зустрічі – театр», до Міжнародного дня театру; «Музика – це мова почуттів», до Міжнародного дня музики; виставка власних творів до ювілею доктора мистецтвознавства, професора академії І. В. ЗБОРОВЦЯ, яка була прикрашена порцеляновими ляльками, героїнями світової літератури, із власної колекції ювіляра – такі книжково-ілюстративні виставки стали найбільш цікавими для користувачів бібліотеки ХДАК;

- тематичні виставки «Педагогічна спадщина великих педагогів» – «Єдність розумового і трудового виховання школярів у педагогічній системі В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО», «В. О. СУХОМЛИНСЬКИЙ – світоч української педагогіки» у НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

- виставка-вернісаж «Краса і велич символів державних» до Дня Конституції України відбулася у НБ УПА;

- цикл виставок до 215-річчя від дня заснування ХНПУ імені Г. С. Сковороди «Наукові школи видатних вчених факультету славістики»;

- бібліотекою ХНУБА започатковано цикл виставок наукових доробок учених ХІБІ-ХДТУБА-ХНУБА, згідно «Перспективному плану заходів, що плануються в бібліотеці, присвячених 90-річчю ХДТУБА-ХНУБА (12.06.1930 р.)». Перша виставка циклу – «30-50-ті роки ХХ ст.»;

- до 200-річчя з дня народження Пантелеймона КУЛІША – письменника, перекладача, історика, однієї з визначних постатей національної культури, НБ СНАУ була організована персональна полиця «Життя, що схоже на театр» та літературна година за твором «Чорна Рада»;
- до 95-річниці заснування СумДПУ імені А. С. Макаренка Науковою бібліотекою експонувалися тематичні книжково-ілюстративні виставки: «Вчені університету в науковому потенціалі України», «Наука в особах та особистість в науці», «Мистецько-педагогічні концепції педагогів СумДПУ імені А. С. Макаренка», «Історія Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка».

24 квітня з нагоди Другого Дня італійської науки у світі за ініціативи Міністерства закордонних справ Італії, Посольства Італії в Україні та Каразінського університету відбулася мегаподія «Леонардо та Місяць», присвячена 500-річчю з дня смерті Леонардо да Вінчі та 50-річчю першої висадки людини на Місяць. У межах цього заходу в Музеї історії університету ЦНБ була розгорнута книжково-ілюстративна виставка, на якій експонувалася література про життя і багатогранну творчість геніального італійського дослідника, винахідника, художника Леонардо да Вінчі. На виставці також були представлені рідкісні видання XVI-XVII ст. астрономічної тематики, прижиттєві видання Галілео ГАЛІЛЕЯ, Йоганна КЕПЛера, Християна ГЮЙГЕНСА, Тихо БРАГЕ та інших, праці XIX-XX ст. з астрономії професорів Харківського університету. Експозицію з зацікавленням оглянули численні учасники конференції – італійські та українські фахівці.

Матеріали книжкової виставки «Невиплакані сльози України», яка була організована у НБ ХНТУСГ, нагадували користувачам про трагічні сторінки української історії – Голодомору 1932-33 роки, розкривали причини, масштаби і наслідки катастрофи українського народу. Серед видань, які експонувалися: «Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 роки в Україні. Харківська область»; твори Василя БАРКИ «Жовтий князь»; Уласа САМЧУКА «Мрія»; Володимира СОСЮРИ «Третя рота»; Ольги МАК «Каміння під косою» та інші, які знайомили користувачів з трагедією українських селян та всього українського народу в жахливі роки Голодомору.

2019 рік – Рік Китаю в Україні, саме цій події у НБ СНАУ була присвячена книжкова виставка «Чарівний світ Китаю», що мала велику популярність серед користувачів, що бажали ближче познайомитися з культурою і побутом Китаю. Це знайомство викликало жвавий інтерес, оскільки у СНАУ навчаються студенти з цієї країни. Біля книжкових полиць виставки «Здорові корови – якісне молоко», фахівці НБ СНАУ проводили огляд видань. Серед тематичних виставок НБ ХДУХТ, які привернули увагу користувачів: «Маркетингова товарна політика», «Безпека харчових продуктів», «Дещо про борщ... і довкола нього» тощо.

З 21 жовтня відвідувачі ЦНБ Каразінського університету мали можливість побачити виставку «Шведські татусі». Ця виставка у 2015 році зайняла перше місце в конкурсі «Проблеми сучасної фотографії», який проводить Національна асоціація фотожурналістів (NPPA). Виставку презентувало представництво Фонду ООН у галузі народонаселення в Україні (UNFPA), Посольство Швеції в Україні спільно із Шведським інститутом. UNFPA, Фонд ООН у галузі народонаселення є провідною агенцією ООН, яка зосереджує свою роботу у сфері гендерної рівності, репродуктивного здоров'я та розбудови потенціалу молоді. З 2015

року спільно із Міністерством соціальної політики України впроваджується кампанія «Щастя в 4 руки».

Бібліотеки Об'єднання здійснювали інформаційне супроводження наукових заходів, які проходили у їхніх вишах. Так, НБ ХДЗВА протягом року представляла перегляди документів на конференціях академії – «Сфери використання коней», «Актуальні питання біології, екології та хімії», «Актуальні питання ветеринарної медицини, технологій у тваринництві та природокористуванні». Відкритий перегляд «Наукова спадщина вчених університету минулих поколінь», який пройшов у Музейному комплексі Університету, НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова представила до V Всеукраїнської науково-практичної конференції «Спадщина Університету: Історія. Освіта. Наука. Особистість».

В межах проведення II Сумського книжкового форуму, який проводився за сприяння Департаменту комунікацій та інформаційної політики Сумської міської ради, НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка презентувала розгорнутий перегляд літератури «Наукові здобутки викладачів СумДПУ імені А. С. Макаренка». «Глухів – одне з найдавніших міст Сумщини», такий відкритий перегляд до Дня міста провела НБ ГНПУ. НТБ НТУ «ХПІ» організовано відкритий перегляд видань до засідання Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти в м. Харків на тему «Вища освіта України: стан законодавчого забезпечення, проблеми та напрями реформування».

Віртуалізація соціокультурної діяльності вимагає сьогодні від бібліотечних фахівців пошуку нових форм впливу на користувачів, опрацювання нових методик та видів діяльності. Сьогодні бібліотеки Об'єднання активно анонсують свою діяльність через сайти, блоги і за допомогою соціальних мереж. Наприклад, у розділі сайту НБ ХНТУСГ «Віртуальні заходи», який отримав чисельні перегляди, можна відзначити огляди «Сила незламного духу» (до дня пам'яті героїв Крут), «Вивчай українську легко», який знайомить користувачів з виданнями нового українського правопису і Законом України про функціонування української мови як державної, вебквест «Українське (козацьке) бароко» тощо. На відзначення Року Соборності в Україні НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка презентовано віртуальну виставку «Соборна мати Україна – одна на всіх, як оберіг». Підготовлено віртуальний історичний екскурс «Конотопська битва 1659 року – триумф в час Руїни».

Велика увага бібліотеками приділяється створенню віртуальних виставок. Тематика їх різноманітна: історія України; видатні діячі України; на допомогу навчальному процесу та виставки, присвячені культурній спадщині України. Бібліотеки також створювали різноманітні віртуальні інформаційно-бібліотечні продукти такі, як календарі знаменних і пам'ятних дат, буктрейлери тощо. Минулого року для підвищення рівня сучасної реклами книг НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка започаткувала використання новітніх інструментаріїв онлайн-сервісів: Spark adobe; Thinglink. Для створення та демонстрації мультимедійних продуктів бібліотека використовувала програвач медіафайлів GOM Player Plus. З метою підвищення рейтингів університету та його науковців, популяризації кращих наукових та навчальних видань викладачів та науковців, на сайті НТБ НТУ «ХПІ» продовжує діяти проект «Учені НТУ «ХПІ» — освіти, науці, промисловості: кращі видання». Усього у проекті представлено 98 видань, 14 з яких розміщено минулого року.

Серед віртуальних інформаційно-бібліотечних продуктів також були представлені:

- «Харківське Математичне товариство (1879–1930)», «І.С. Рижський (1759–1811), філософ, мовознавець, перший ректор Харківського університету», «Трінклер М.П. (1859–1925), хірург, учений, педагог, вихованець Харківського університету» – ЦНБ Каразінського університету;

- бібліотека ХНУМ імені І. П. Котляревського – віртуальну виставку «До дня народження І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО», в якій представлена інформація, що до життєвого та творчого шляху видатного діяча України та Слобожанщини;

- «Китай та китайська культура в фондах бібліотеки» представлена віртуальна виставка на сайті НБ УПА з нагоди 25-ї річниці встановлення дипломатичних відносин між Україною і Китаєм;

- бібліотека ХГПІ – віртуальні виставки створені на платформі Tilda: «Перша гранд-дама української сучасної літератури» /мистецький портрет/ до 60-річчя однієї з найпопулярніших письменниць України – Марії МАТІОС; «Сивий голуб українського гумору» до 130-річчя від дня народження великого українського сміхотворця Остапа ВИШНІ, створеної у жанрі «лонгрід»;

- бібліотека ХНУБА – краєзнавча виставка з циклу «Рідні країни іноземних студентів ХНУБА» «Моя батьківщина – Марокко»;

- НБ ХДЗВА – віртуальні виставки, присвячені технології переробки м'яса і молока, бджільництву, і ветеринарній хірургії;

- зацікавила харків'ян оригінальною подачею матеріалу, а особисто політехніків у переддень 135-річного ювілею НТУ «ХПІ» віртуальна виставка НТБ НТУ «ХПІ» «Харківський Технологічний інститут в хроніці найважливіших фактів і подій Харкова і Харківської губернії (1885 рік)»;

- такі бібліотеки, як бібліотеки ХНАУ імені В. В. Докучаєва, ХНМУ, УПА, розміщали на своїх сайтах «Календарі знаменних і пам'ятних»;

- з метою популяризації читання, знайомства користувачів з сучасними українськими авторами, НБ ХНТУСГ було підготовлено віртуальну експозицію «Улюблені книги відомих людей: радимо прочитати». Створенням цієї виставки НБ долучилася до святкування ювілейного 5-го Книжкового фестивалю «Kharkiv BookFest – 2019».

Освітньо-виховні заходи під назвою «Віртуальна подорож у педагогічне минуле» ось вже п'ять років проходять у ХГПА, в яких бере участь бібліотека. Такі заходи проводяться академією з метою підвищення інтересу студентської молоді до історії педагогіки. У звітному році бібліотекою створено 4 відеофільми, присвячені видатним педагогам-ювілярам, а саме: Костянтину УШИНСЬКОМУ (до 195-річчя від дня народження); Єлизаветі ВОДОВОЗОВІЙ (до 175-річчя від дня народження талановитої учениці не менш талановитих учителів Костянтин УШИНСЬКОГО і Василя ВОДОВОЗОВА, а ще яскравої дитячої письменниці та мемуаристки); Аделаїді СИМОНОВИЧ (до 165-річчя від дня народження засновниці першого у Російській імперії дитячого садка); Луї БРАЙЛЮ (до 210-річчя від дня народження французького тифлопедагога, винахідника рельєфно-крапкового шрифту для незрячих).

З метою ознайомлення широкого кола користувачів із життєдіяльністю і правотворчістю Ярослава Мудрого, а також для промопопуляризації книжкових фондів історичної та правової тематики НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого розроблено консолідований

електронний продукт – бібліотрансформер «Ярослав I Володимирович – великий князь Київської Русі: до 1000-річчя з початку правління (1019–1054)». Структурно-функціональний ресурс складається з інформаційних тематичних модулів, надає безмежні можливості широкому колу відвідувачів інтернет простору поглибити знання про державотворчі процеси часів Ярослава Мудрого.

ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва минулого року підготовлено Віртуальний літературний альманах «ПЕГАС». Новий часопис створено за рубриками: «Подих поезії», «Світ прози», «Мініатюри», «Золотий фонд».

Сьогодні зонування приміщень бібліотек дозволяє проводити бібліотечні заходи одночасно у різних локаціях, що значно збільшило їх кількість та підвищило відвідуваність бібліотек.

Бібліотеками Об'єднання минулого року було проведено 2 450 масових заходів, на яких були присутні понад 120 636 відвідувачів. Пріоритет у соціокультурній діяльності бібліотеки надавали живому спілкуванню з користувачами. Масові заходи позитивно впливають на популяризацію читання, формування позитивного іміджу бібліотек Об'єднання.

Традиційно НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка організовувала зустрічі з письменниками Сумської обласної організації НСП України та презентацію їх видань. В рамках циклу заходів «Літературний автограф» відбулись зустрічі з відомим українським письменником Олександром ВЕРТІЛЕМ, який презентував нову серію літературно-художніх видань присвячених видатним спортсменам Сумщини. Бібліотека ХДАДМ провела презентацію книги ЮР М. В. «Метамодель українського живопису». Тематична година «Нашому роду – нема переводу!» для всіх бажаючих студентів-істориків була проведена НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди у жовтні і присвячена Дню українського козацтва, Дню захисника України і Дню Покрови Пресвятої Богородиці.

Бібліотеки Об'єднання долучалися до заходів своїх вишів, присвячених науці, це конференції, семінари, круглі столи, брали участь у освітньому проєкті «Ніч науки», в рамках якого провідні вищі презентували свої наукові відкриття і досягнення.

14 листопада в читальному залі бібліотеки імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ імені В. Г. Короленка з нагоди 105-річчя Університету відбулася урочиста академія і пошанування пам'яті земляка, доктора філологічних наук, відомого в Україні і далеко за її межами мовознавця Михайла ЖОВТОБРЮХА (1905–1995). Директорка бібліотеки розповіла про формування книжкової колекції Михайла ЖОВТОБРЮХА, яка представлена у фонді рідкісних та цінних видань. Основою офірованої бібліотеки стали філологічні праці. У рамках заходу пройшла презентація каталогу «Книжкова колекція Михайла Андрійовича Жовтобрюха», учасники мали можливість ознайомитися з книжковою виставкою «Моя бібліотека служитиме людям».

Жвавий інтерес присутніх викликав вечір однієї книги «Чорна Рада» Пантелеймона КУЛІША – перший історичний роман української літератури», проведений НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка з нагоди відзначення 200-річчя від дня народження Пантелеймона КУЛІША та круглий стіл «Пантелеймон КУЛІШ – організатор і творець нового українського письменства». Серед літературних та тематичних вечорів і творчих зустрічей, які пройшли у НТБ НТУ «ХПІ» і викликали інтерес користувачів, зустрічі з поетами Анатолієм ГУЛАКОМ,

Михайлом КРАСІКОВИМ і Ларисою ФРАНЦУЗОВОЮ, митцями Миколою СОЛОМ'ЯНИМ і Іриною КРИВЦОВОЮ, тематичний вечір «Всі ми» студенти у цьому житті, святковий вечір «Новорічні вечорниці у бібліотеці» тощо.

У ЦНБ Каразінського університету проведено засідання Академічного гуртка «Experto Crede – Вірте досвідченому!». У межах першого засідання 15 березня відбулась зустріч (у форматі «Magister dixit»: «Всесвіт вченого») із членом-кореспондентом Національної академії наук України, професором, доктором фізико-математичних наук, завідувачем кафедри астрономії та космічної інформатики фізичного факультету Університету, представником Харківської наукової планетної школи академіка Микол БАРАБАШОВА Юрієм ШКУРАТОВИМ. Друге засідання гуртка 15 листопада «Згадуємо вчителів» – була присвячена столітнім ювілеям: Героя Радянського Союзу, почесного доктора Каразінського університету Дмитра УШАКОВА, професора Івана РИБАЛКИ, директора ЦНБ Михайла КІРЮХІНА, головного бібліографа ЦНБ Віри МАЗМАНЬЯНЦ.

У квітні в НБ ГНПУ імені Олександра Довженка відбувся захід, присвячений 380-річчю від дня народження Івана МАЗЕПИ: «Мазепа та його час: культурний аспект» (Бібліотечна реконструкція). Доповненням до заходу стала книжкова тематична виставка "Гетьман Іван Мазепа – прагнення до волі й державності". Учасники заходу мали змогу ознайомитись з реконструкцією портрету Івана МАЗЕПИ, послухати музику часів видатного гетьмана, отримати відповіді якому архітектурному стилю віддавали перевагу та що носили козаки.

З нагоди Днів науки у Каразінському університеті 29 травня у ЦНБ пройшов традиційний науково-фантазійний день «Напередодні 32 травня», за темою «Природа не визнає жартів – вона завжди правдива». Такі заходи проходять у бібліотеці кожні два роки вже більше десятиріччя. Організаторами заходу виступили: Університет, ЦНБ, Ботанічний сад, Кафедра ботаніки і Науково-дослідний інститут біології. Також було надано допомогу Посольством Латвії в Україні, Музеєм барона Мюнхгаузена у Дунте (Латвія), Харківською бісквітною фабрикою. Були заслухані доповіді науковців, організована екскурсія Ботанічним садом. Для гостей заходу бібліотека підготувала змістовну і незвичайну виставку про рідкісні рослини, про кулінарію і звичайно про пригоди самого барона Мюнхгаузена.

Уже традиційним став літературний фестиваль «Коло творчості», в межах якого бібліотека ХДАК спільно з кафедрою мистецтвознавства, літературознавства та мовознавства проводить літературні конкурси. Фестиваль, приурочений до Дня української писемності та мови і з нагоди святкування Дня студента, з кожним роком збирає все більшу кількість учасників. В рамках заходу проводилися літературознавчі квести «Портрет, Вгадай хто?» і «Алфавіт» в рамках якого студенти характеризували свою альма-матер, називаючи прикметники на кожну букву алфавіту. Також, у вересні, у бібліотеці пройшов конкурс поетичних роздумів «І музика, і слово, і душа...», де студенти представляли власні вірші. За підсумками голосування, яке тривало місяць, було визнано переможця у номінації «Кращий вірш глядацьких симпатій».

31 січня за підтримки НБ та Музею історії ХНМУ відбувся незвичний захід «Workshop «Харків Медичний», ініціатором якого став Міський туристичний інформаційний центр КП «ЦРМС», метою якого стало знайомство туристичних гідів міста з новою для них темою: історія та розвиток медицини і медичної науки у Харкові, видатні особистості на терені

медицини, імена видатних медиків на мапі Харкова – все те, що у майбутньому зацікавить жителів і гостей міста під час оглядових та тематичних екскурсій. Бібліотекою на цьому заході було представлено виставку літератури зі свого фонду «Видатні представники Харківської медичної школи». Однією з улюблених форм масових заходів для молоді стала інтелектуальна гра у НБ ХДУХТ за темами: «Закохана інтрига», до Дня святого Валентина і «Брейн-ринг» у якому взяли участь команди – гра складалася з двох раундів, кожен з яких включав 13 питань.

У жовтні, вже у 19 раз, у Харкові пройшли щорічні Дні грецької культури, які присвячуються Державному святу Республіки Греція «День «Охі!» та 30-річчю заснування громадської організації «Харківське міське товариство греків «Геліос». Девіз цього річного свята – «Ми – діти еллінів та Рідної України!». В рамках Днів грецької культури у ЦНБ Каразінського університету відбулося відкриття виставки «Нематеріальна культурна спадщина Греції». Виставка підготовлена Одеською Філією Грецького Фонду Культури за підтримки Департаменту нематеріальної культурної спадщини і міжкультурних питань Управління сучасної культурної спадщини Міністерства культури та спорту Греції. Виставка познайомила відвідувачів з маловідомими в Україні елементами грецької культури, які складають частину культурної ідентичності греків і були внесені до Національного реєстру нематеріальної культурної спадщини Греції та Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини людства (ЮНЕСКО). Це характерні для певних районів і населених місць Греції народні танці, музичні та театральні жанри, майстерність обробки каменю, мистецтво будівництва дерев'яних суден, народні свята і обряди.

У травні, в рамках Днів науки, у Інформаційно-ресурсному центрі «Вікно в Америку» ЦНБ Каразінського університету пройшов цікавий захід. Тут відбулася онлайн-зустріч з американською астронавкою Хайдемарі Марти СТЕФАНИШИН-ПАЙПЕР, українкою за походженням, а у жовтні астронавтка особисто відвідала цей центр і зустрілася із школярами та членами харківського об'єднання ПЛАСТ. Спілкування було організовано Посольством США в Україні та проходило в рамках міжнародного тижня космосу. Хайдемарі підготувала презентацію про свій шлях від школярки до астронавтки NASA та показала фото та відео, зроблені на космічному Шаттлі та у відкритому космосі. Астронавтка наголосила на необхідності постійної освіти та саморозвитку. Після презентації школярі мали можливість задати будь-які питання пані СТЕФАНИШИН-ПАЙПЕР. Після спілкування було проведено автограф-сесію для всіх бажаючих. На заході були присутні 83 особи: школярі різних шкіл Харкова, учасники Малої академії наук, члени руху ПЛАСТ.

Цикл заходів «Кінозустрічі», започаткований у 2016 році НТБ НТУ «ХПІ» у співпраці з кіностудією «ХПІ-фільм», є популярною і дієвою формою естетичного виховання студентів. У рамках цього циклу до Днів Європи в Україні, працював кінолекторій «Зірки європейського кіно». У рамках акції «Канікули з Політехом», проводилися екскурсії, лекції з історії становлення і розвитку Університету, виставки цінних і рідкісних видань.

Інтерес присутніх викликав літературно-музичний вечір, що пройшов у НБ ХНУРЕ, до 130-річчя Олександра ВЕРТИНСЬКОГО, на якому лунали романси як самого митця, так і поетів Срібного століття. Виконавиця романсів була в образі П'єро, а приміщення, де пройшов цей вечір, було оформлено у стилі Срібного століття.

Ось декілька цікавих засідань клубів, які були проведені у бібліотеках Об'єднання минулого року.

У НБ ХНУРЕ продовжував працювати літературний клуб «Осяяння». Серед учасників засідань клубу студенти та випускники з ХНУРЕ, НТУ «ХП», ХНЕУ, Каразінського університету, ХНМУ, ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Минулого року з метою популяризації роботи цього клубу, залучення більшої кількості учасників, протягом року фахівцями бібліотеки створювалися дизайнерські афіши, заходи анонсувалися на сайті бібліотеки і у соціальних мережах, що призвело до поширення кола відвідувачів. Серед 22 засідань варто відзначити такі цикли: «Сучасні українські письменники та корифеї - класики»: Генрі Лайон ОЛДІ, Василь МАХНО, Володимир ЛИС, Микола ГОГОЛЬ, Олексій КОЛОМІСЦЬ, Панас МИРНИЙ, Пантелеймон КУЛІШ, Іван КОТЛЯРЕВСЬКИЙ, Олександр ДОВЖЕНКО, Михайло КОЦЮБИНСЬКИЙ, Остап ВИШНЯ, Микола ЛУКАШ; «Майстри світової літератури»: Едвард Морган ФОРСТЕР, Артур Конан ДОЙЛ, Тенессі ВІЛЬЯМС; «Новорічний вечір в стилі Гаррі Поттера» тощо. Продовжувалася практика авторських взаємочитань, на яких можна було почути власні твори у іншій інтерпретації, осмислити по-новому твори колег, проаналізувати та обговорити прочитане.

У Інформаційно-ресурсний центр «Вікно в Америку», який працює на базі ЦНБ Каразінського університету, на регулярній основі діяли 5 розмовних клубів: Public speaking club (Клуб ораторського мистецтва), Talking Time (Час для розмови), Game evening (Ігрові вечори), Movie club (Кіно клуб) та SpeakingHUB (Розмовний хаб). Ліцензійні диски, які входять до фонду Центру, із художніми фільмами, використовувалися для перегляду під час засідань Movie club. Також, в центрі проходили тематичні зустрічі, присвячені актуальним питанням із носіями мови. Так, 1 березня відбулась відкрита дискусія «Надзвичайні кольорові жінки: вплив афро-американських жінок на культуру» («Wonderful Women of Color: Impact of Black Women on American Culture»). Учасники заходу розглядали трансформацію впливу жінок на поп-культуру, особливо на музику та медіа, обговорювали вклад американських співачок у сучасну музичну культуру.

Продовжували свою роботу на базі НБ ХНТУСГ – краєзнавчо-туристичний клуб «Патріот» і читацький літературно-дозвіллевий клуб «Слово». Активно працювали у НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого студентський кіноклуб «Movie Friday», English Cafe, гурток міжнародного права «NLU ILSA Chapter», соціально-психологічна лабораторія Університету тощо.

Активно працювала «Літературна вітальня», яка продовжувала свою роботу у НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського і минулого року приєдналася до міжнародного флешмобу з нагоди 205-річниці великого українського поета, художника та мислителя Тараса ШЕВЧЕНКА. Всього за звітний рік було проведено 20 засідань «Літературної вітальні», серед них: струни серця – українська поезія, поетичний батл «Віртуальна реальність, вечір любовної лірики тощо.

На базі Кирило-Мефодіївського центру ЦНБ Каразінського університету працював клуб «Слов'янські виміри». Так, у грудні, було проведено засідання клубу на тему «День святого Миколая у болгарській традиції». Учасники і гості клубу мали можливість дізнатися, як у Болгарії відзначають свято Нікулден і вшановують святого Миколая, передусім як покровителя

рибалок і моряків. Учні Дитячої школи мистецтв м. Харків, співали болгарські колядки, присвячені цьому святу.

Інтерес присутніх викликала літературна година «Фантастичний світ Дж. Р. Р. ТОЛКІЄНА» в межах циклу заходів «Із скарбниці світової літератури» (Книги – ювіляри 2019), яка була проведена НБ НФаУ спільно з Музеєм історії університету. НБ ГНПУ організувала захід «Міжнародний день дитячої книги в університеті», на який були запрошені учні ЗОШ I-III ступенів, та учні інклюзивного класу. Яскраві експозиції, мультимедійний супровід викликали посмішку та створювали гарний настрій у гостей. «Speaker's life» під такою назвою відбулося, у workspace НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого, неформальне спілкування студентського самоврядування з проректором з навчальної роботи Юрієм БАРАБАШОМ. Студенти мали можливість поспілкуватись зі спікером в форматі питання-відповідь. Юрій БАРАБАШ поділився власним досвідом та розповів важливі нюанси професії. НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого за підтримки кафедри міжнародного права провели зустріч з доктором Саєра АММАРА, радником з правових питань Консультативної місії Європейського Союзу в Україні, який виступив з лекцією англійською мовою на тему: «Human Rights and the European Union». Курс, мав практичне спрямування та був орієнтований не лише на студентів, а й на аспірантів та викладачів. У вересні-жовтня у НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова пройшли квести за мотивами книг Джоан РОУЛІНГ, авторки серії романів про Гаррі Поттера і «Halloween у бібліотеці». У приміщенні бібліотеки, де пройшов квест «Halloween у бібліотеці» було оформлено фотозону, де можна було зробити оригінальні фото, студенти виконували завдання, використовуючи довідково-бібліографічний апарат бібліотеки, розгадували кросворди. Під час заходу демонструвалася віртуальна виставка «Літературна чортівня напередодні Хелловіна».

У багатьох бібліотеках Об'єднання зростає кількість оглядових екскурсій приміщеннями бібліотек, тематичних екскурсій біля книжкових експозицій, екскурсій, які знайомлять відвідувачів з історією бібліотек, книжковими фондами тощо. Серед екскурсантів користувачі бібліотек, гості з інших країн і бібліотек, вчителі і школярі. Треба відзначити, що кількість екскурсій, які проводяться бібліотеками Об'єднання для учнів ліцеїв і загальноосвітніх шкіл, зростає з року в рік.

7. Наукова діяльність

Фахівці бібліотек Об'єднання протягом року брали участь в наукових і науково-практичних конференціях і семінарах з актуальних проблем розвитку бібліотечної справи. За звітний період бібліотеками підготовлено 147 доповідь і повідомлення, 150 наукових статей з теорії та практики бібліотечної справи, питання діяльності бібліотек закладів вищої освіти, їх історії тощо.

Так, ЦНБ Каразінського університету підготовлені і прийняті до друку статті: «Участь дворян земських установ у розвитку шкільної системи та підвищенні якості освіти у Харківській губернії (другої половини XIX – початку XX ст.)» і «Колекція світлин останньої чверті XIX – початку XX ст. у фондах Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна: проблема вивчення та розкриття».

Також, у рамках тем наукових досліджень опубліковані статті: *Боброва М. И. «Харьковское небо»: взгляд астрономов и библиотекарей / М. И. Боброва, И. К. Журавлева, В. Г. Кайдаш // Стародруки і рідкісні видання в університетській бібліотеці : матеріали IV Міжнародних книгознавчих читань (Одеса, 2–3 жовт. 2019 р.) / упоряд.: М. В. Алексеєнко, О. В. Суровцева ; наук. ред. І. С. Гребцова ; відп. ред. М. О. Подрезова ; бібліогр. ред. О. С. Мурашко ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка. – Одеса : ОНУ, 2019. – С. 234-250.»*; *Журавльова І. К. «Для Вітчизни зроблено недостатньо, якщо не зроблено все» – Велика Французька революція 1789-1799 рр. і Харків / І. К. Журавльова // Стародруки і рідкісні видання в університетській бібліотеці : матеріали IV Міжнародних книгознавчих читань (Одеса, 2–3 жовт. 2019 р.) / упоряд.: М. В. Алексеєнко, О. В. Суровцева ; наук. ред. І. С. Гребцова ; відп. ред. М. О. Подрезова ; бібліогр. ред. О. С. Мурашко ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка. – Одеса : ОНУ, 2019. – С. 213-233.»*; *Полякова Ю. Ю. Научные и научно-популярные издания конца XIX – начала XX вв. в помощь театральному самообразованию в фондах библиотек Харькова / Ю. Ю. Полякова // Стародруки і рідкісні видання в університетській бібліотеці : матеріали IV Міжнародних книгознавчих читань (Одеса, 2–3 жовт. 2019 р.) / упоряд.: М. В. Алексеєнко, О. В. Суровцева ; наук. ред. І. С. Гребцова ; відп. ред. М. О. Подрезова ; бібліогр. ред. О. С. Мурашко ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка. – Одеса : ОНУ, 2019. – С. 261-277*

Штан, Г. В. Бібліотечне кураторство як складова науково-практичних зв'язків між бібліотекою та вченим: сучасний стан : [презентація] / Г. В. Штан // University Library at a New Stage of Social Communications Development : матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., 3–4 жовтня 2019 р. / М-во освіти і науки України, Дніпров. нац. ун-т зал. трансп. ім. акад. В. Лазаряна [та ін.]. – Дніпро, 2019. – Режим доступу: <http://eadnurt.diit.edu.ua/handle/123456789/11543>

Глибицька С. Б. Репресовані вчені філологічного факультету Харківського університету першої половини XIX століття / С. Б. Глибицька // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер.: Філологія. – 2019. – Вип. 80. – С. 9–14.

З метою вивчення сучасних пріоритетів взаємодії бібліотеки і читачів, для досягнення релевантності бібліотеки запитам читача, а також необхідності запровадження нових форм роботи НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка було проведено соціологічне дослідження «Читач і

бібліотека: сучасні пріоритети взаємодії». В анкетуванні взяли участь відвідувачі сайту бібліотеки та група відвідувачів абонементів бібліотеки під час проведення Тижня молодіжної книги. За результатами опитування здійснено обробку та узагальнення зібраних даних, підготовлено аналітичний звіт.

Впродовж року у НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого здійснювались дослідження фондів рідкісних видань з метою формування наукових колекцій, зокрема: «Праці вчених-теоретиків Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого», «Харків і харків'яни у раритетних виданнях», «Ярослав Мудрий та «Руська правда» у фондах Наукової бібліотеки Університету». Фахівцями відділу рідкісних книг та дисертацій було продовжено розширене дослідження **«e-«Legalium: створення і оптимізація використання для університетської науки»** з залученням фахівців відділів бібліотеки для проведення анкетування, е-опитування щодо ефективності та перспектив розширення цього е-продукту, удосконалення за рахунок впровадження нових методів, інновацій у бібліотечну практику, технологічних та технічних можливостей входження до ресурсу. Продовжено довгострокове дослідження на тему **«Систематизація, науковий опис та формування окремих колекцій зберігання (персоналізація, галузева класифікація). Теоретики харківської правової школи 1945–2000 рр.»**. Минулого року НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого розроблено анкету та проведено опитування фокус-групи користувачів «Бібліотека очима студентів», мета якого виявлення бачення студентством бібліотеки сьогодення, удосконалення бібліотечних послуг. Крім аналізу анкет бібліотекою було ініційовано сумісне засідання та обговорення висновків опитування з представниками Студентського самоврядування, впровадження декількох рішень.

Щорічно, у вересні ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна проводить анкетування першокурсників з метою з'ясувати як представляють сучасну бібліотеку нові студенти, що чекають від неї, як вони відносяться до читання.

НБ ХДУХТ взяла участь у підготовці ювілейного видання *«Харківський державний університет харчування та торгівлі. Кафедра устаткування харчової і готельної індустрії імені Михайла БЄЛЯЄВА. 50 років на передових рубежах освіти»*. Фахівцями бібліотеки здійснено підбір матеріалів (інформація, фото, рисунки та схеми, бібліографічне супроводження), перевірку тексту та його редагування.

Протягом року фахівці бібліотек Об'єднання брали участь у онлайн-опитуваннях. Так, для НБ КПІ імені Ігоря Сікорського з метою оцінювання положення справ у бібліотечному управлінні проводилося опитування «Внутрішні комунікації в бібліотеках: управлінський і організаційний аспект». Для НБ імені М. Максимовича КНУ імені Тараса Шевченка та Секції університетських бібліотек УБА – «Організація сервісів та послуг для підтримки дослідників у бібліотеках університетів», ціль опитування – скласти узагальнену мапу сервісів та послуг, що надаються бібліотеками українських університетів з метою інформаційної підтримки освітньої та науково-дослідної діяльності. На запит фахівців Гданського університету, Польща за темою «Соціальний капітал бібліотекарів (ukrainian librarians)» також підготовлено відповідь. Ціль: Яку роль відіграють бібліотеки у різних типах спільнот різних країн (квітень).

НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського до 90-річчя університету протягом року проводилася робота з підготовки матеріалів до монографій з робочими назвами «Наукові школи ХАІ» та «Випускники ХАІ».

У звітному році розпочато роботу з підготовки видання з історії НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова *«Шлях довжиною в сторіччя. Історія Наукової бібліотеки імені О. М. Бекетова 1922-2022 рр.»*. Фахівці бібліотеки працювали в архівних установах Харкова, Університету, збирали спогади працівників минулих років тощо. Продовжувалася робота з укладання спільної наукової монографії з Музейним комплексом і одним з факультетів, присвяченої життєвому шляху та творчому доробку професора Олександра КОЛЕСНИКОВА, засновника паркобудівельного факультету періоду 1930-х років.

НБ ХНУРЕ сумісно з Музеєм історії і Архівом університету минулого року розпочато дослідницьку роботу з метою підготовки другого довідкового видання з історії ХНУРЕ: проведено збір інформації та наповнення бази даних про викладацький та студентський склад ЗВО з 2001 року, коли виш отримав статус національного і став носити назву «ХНУРЕ».

З 2018 року в ХДЗВА створено власне академічне видання – науково-практичний журнал *«Ветеринарія, технології тваринництва та природокористування»* в підготовці якого безпосередню участь беруть фахівці НБ. НБ продовжувала наповнення та поточне редагування в Google Scholar профілів ХНТУСГ і наукових журналів університету.

26 бібліотек Об'єднання продовжували роботу з фондами рідкісних і цінних видань. Сукупний фонд рідкісних і цінних видань на кінець року становить 719 313 документів.

Минулого року у НБ ХНТУСГ вийшли друком методичні рекомендації *«Загальні вимоги до оформлення наукових, навчальних та навчально-методичних видань [Текст] : метод. рек. для наук.-пед. працівників закл. вищ. освіти / Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. П. Василенка, Наук. б-ка ; уклад.: Н. М. Ніколаєнко, Т. О. Рудич. – Харків : ХНТУСГ, 2019. – 83 с.»*. У виданні представлені зразки оформлення наукової, навчальної і навчально-методичної літератури, а саме, перелік необхідних документів, нормативні і методичні розробки, бібліографічні зразки тощо.

Також, у ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва вийшов друком збірник *«Свій вуз – своїми руками!» : матеріали наук.-практ. конф., присвяченої 30-річчю відкриття корпусу бібліотеки у навчальному містечку (Харків, 3 жовт. 2019 р.) / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків, 2019. – 49 с.* До збірника ввійшли матеріали конференції з питань діяльності бібліотеки як соціокультурного інституту, напрямів бібліографічної роботи, впливу діяльності бібліотеки на формування фахівців агропромислового комплексу тощо.

У НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова вийшли друком методичні рекомендації *«Бібліографічний опис документів відповідно до ДСТУ ГОСТ 1.1:2006, запровадженого в дію в Україні 01.07.2007» : метод. рек. /Наук. Б-ка Харків. нац. ун-ту міськ. Госп-ва ім. О. М. Бекетова; [уклад. В. О. Статкус, Н. Б. Давидова; відп. за вип. О. М. Штангей]. – 4-е вид., перероб. і допов. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 31 с.*

Фахівці НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка взяли участь у написанні розділу про історію створення, становлення та сучасну діяльність книгозбірні у книзі *«Макаренківська Alma mater»*, виданій до 95-річчя університету.

Працівники ЦНБ працювали над виданнями університету. Так, у 2019 році вийшов друком альбом *«Харківський університет в образотворчому мистецтві : альбом / За заг. ред. В. С. Бакірова ; наук. ред. С. І. Посохов ; уклад. М. І. Боброва, І. М. Дончик, С. М. Куделко, О.*

Г. Павлова, С. І. Посохов. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – 148 с.». Було проведено значну роботу для ілюстрування цього альбому.

В електронному архіві Каразінського університету представлено збірник *«Книга і бібліотека у мистецькому просторі міста : матеріали Всеукр. наук. конф., Харків, 18–19 жовтня 2017 р. / Харків. нац. ун-т імені В. Н. Каразіна, Центральна наукова бібліотека ; Харків. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського ; Харківська наукова бібліотека імені В. Г. Короленка ; Харків. музично-театральна бібліотека імені К. С. Станіславського ; Харків. художній музей ; Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова, Наукова бібліотека ; Українська бібліотечна асоціація ; уклад. І. І. Журавльова. – Харків, 2017. – С. 144–150. – Режим доступу: <http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/handle/123456789/15139>.*

З метою обміну досвідом роботи, бібліотеки Об'єднання продовжували практику професійного стажування фахівців з інших бібліотек. Так, на базі провідних наукових бібліотек ЗВО Об'єднання Каразінського університету, ХНМУ і НЮУ імені Ярослава Мудрого 29-31 травня пройшло стажування чотирьох фахівців НБ Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Стажування проходило в рамках проекту «Підтримка бібліотек переміщених університетів Сходу та Криму», який впроваджується Благодійним фондом «Бібліотечна країна» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Протягом трьох днів для фахівців університету було організовано екскурсії, де можна було побачити сучасну організацію бібліотечного простору для індивідуальної та групової роботи, гнучкість та комфортність простору цих бібліотек. Гості ознайомилися з організаційно-регламентуючою документацією бібліотек, питаннями нормування бібліотечних процесів, проектом «Єдина картка читача закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації Харківського регіону», практикою створення та функціонування електронних архівів цих бібліотек, взяли участь у науково-просвітницькому заході: науково-фантазійному дні «Напередодні 32 травня». «Природа не визнає жартів: вона завжди правдива або стежкою барона Мюнхгаузена», який пройшов у ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна.

У ЦНБ Каразінського університету проходили стажування фахівці з бібліотек Болгарії і Польщі – представники Центральної бібліотеки Болгарської Академії наук (м. Софія, Болгарія); Бібліотеки університету імені Адама Міцкевича (м. Познань, Польща); Бібліотеки Політехніки Лодзької (м. Лодзь, Польща); Бібліотеки Ягеллонського університету (м. Краків, Польща). Під час стажування гості вивчали досвід з актуальних питань бібліотечної діяльності, впровадження нових послуг для користувачів, автоматизації бібліотечних процесів, збереження і використання пам'яток писемності та друку. Побували з екскурсією у НБ ХНМУ, де ознайомилися з оновленим бібліотечним простором, в ході зустрічі обговорювалися питання організації роботи університетських бібліотек, проблеми, з якими стикаються бібліотечні працівники, досягнення, корпоративні проекти та багато іншого. Взяли участь у засіданні круглого столу (round-table) «Бібліотека і покоління: виклики, проєкції, очікування», яке пройшло на базі НТБ Національного університету імені Юрія Кондратюка.

Сьогодні для професійного розвитку необхідним є спілкування з колегами, обмін досвідом і думками. Так, наприклад, протягом звітного року з робочим візитом до НБ ХНМУ завітали колеги з бібліотеки Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, програмний директор медичного факультету і програмний координатор Університету

м. Кутаїсі, Грузія тощо. Для гостей проводилися екскурсії бібліотекою, обговорювалися питання організації обслуговування, обліку, створення комфортних умов для користувачів, знайомили з умовами для самостійної роботи студентів і викладачів, презентували технічне оснащення бібліотеки тощо.

Упродовж року фахівцями НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова для колег з інших міст проводилися on-line консультації щодо впровадження ПЗ Koha: ХОУНБ, Центральної спеціалізованої бібліотеки для сліпих імені Миколи Островського (м. Київ), Бібліотеки Ізмаїльського державного гуманітарного університету, Ізюмської міської центральної бібліотеки і Тростянецької публічної бібліотеки.

У бібліотеках Об'єднання працювали дорадчі органи, такі, як методичні ради, ради дирекції тощо, на яких розглядалися питання аналізу роботи відділів бібліотек, оптимізації структури і штату, впровадження УДК, використання платних послуг, звіти про відрядження, участі бібліотек у всеукраїнських та регіональних проектах, конкурсах, розглядалися організаційні і технологічні документи бібліотек, оперативні питання, введення нових послуг тощо.

Переглядалися норми часу і планувалися зміни та доповнення на деякі процеси. Розглядалися питання створення тимчасових норм в зв'язку з переходом на УДК. Здійснювався розрахунок норм тривалості робочого часу. Наприклад, НТБ НТУ «ХПІ» розроблені і затверджені норми часу на основні технологічні процеси та операції у відділах комплектування документів, електронних ресурсів, наукової обробки документів та організації каталогів і культурно-просвітницької роботи. Так, минулого року НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого розроблено та введено в дію електронний щоденник статистичної звітності за основними показниками діяльності кожного працівника відділів бібліотеки. ЦНБ Каразінського університету на засіданнях «Робочої групи з перегляду та впровадження норм часу на основні бібліотечні процеси ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна» розглядалися питання створення норм часу на нові технологічні процеси роботи, процеси, які зазнали змін та виключення процесів, які вже не використовуються у бібліотеці.

Бібліотеками Об'єднання у звітному році було проведено 8 науково-практичних конференцій, 59 семінарів, та 91 інший захід. Серед них:

- 30 січня – 1 лютого в формі педагогічної майстерні «Від новації до інновації лише крок», було проведено семінар НТБ НТУ «ХПІ» в рамках XVI Міжнародної методичної школи-семінару **«Сучасні педагогічні технології в освіті»**, де розглядалися шляхи формування образу бібліотеки як території розвитку. Учасники заходу отримали іменні сертифікати. Бібліотекарі міста мали можливість також долучитися до інших заходів школи-семінару. Серед них фахівці НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди, ХНУМГ імені О. М. Бекетова.

- 25 лютого у НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова пройшов семінар-практикум для фахівців НТБ НТУ «ХПІ», на якому розглядалися питання інвентаризації підсобних фондів бібліотеки за допомогою бездротового сканера штрих-кодів, специфіка роботи з впровадження АБІС Koha;

- 14 березня на базі ЦНБ Каразінського університету пройшов семінар «Комплексне використання наукометричних баз даних та повнотекстових архівів при проведенні наукових досліджень», який провів директор Асоціації «Інформатіо Консорціум» Олексій Васильєв. У

ході семінару доповідач розповів про можливості платформи EBSCO для інформаційного забезпечення наукових досліджень та про ефективне використання повнотекстових електронних колекцій наукових видавництв Oxford University Press та Institute of Physics Publishing. У роботі семінару взяли участь представники бібліотек Каразінського університету, НАУ імені М. Є. Жуковського, НЮУ імені Ярослава Мудрого, НТУ «ХПІ», ХНУРЕ і НФаУ;

- 9 – 10 квітня в ЦНБ Каразінського університету відбувся VI Науково-практичний семінар **«Ad fontes: манускрипти у бібліотеках і архівах»**, який було організовано ЦНБ Каразінського університету, НБУВ, Львівською національною науковою бібліотекою України імені Василя Стефаника і Академічною бібліотекою Латвійського університету, де була присутня 61 особа з Риги (Латвія), Києва, Львова і Харкова, серед них фахівці з бібліотек ЗВО Об'єднання: Каразінського університету, ХДАК, ХНУМ імені І. П. Котляревського, НФаУ, НЮУ імені Ярослава Мудрого, ХНМУ, ХНУРЕ, ХНАУ імені В. В. Докучаєва, НТУ «ХПІ», ХНУБА, ХНПУ імені Г. С. Сковороди і ХНТУСГ. Сертифікати учасника отримали 58 фахівців. У заході, присвяченому вивченню та збереженню рукописів, розглядалися питання комплектування та обліку рукописної спадщини, особливості їх реставрації, формування БД рукописних фондів, автографічні рукописи, питання збереження та надання доступу до рукописів. Другий день семінару пройшов у відділі книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів ЦНБ. Учасники семінару ознайомилися із рукописним зібранням бібліотеки Каразінського університету, зокрема з історією формування та складом колекцій. Потім відбулося засідання круглого столу на тему «Харків, який ми відкриваємо: таємниці, пошуки, знахідки...»;

- 11 квітня 31 фахівець з бібліотек Каразінського університету, НТУ «ХПІ», НАУ імені М. С. Жуковського «ХАІ», НФаУ, НЮУ імені Ярослава Мудрого, УПА, УкрДУЗТ, ХНТУСГ, ХНУБА, ХНУМГ імені О. М. Бекетова, ХНУМ імені І. П. Котляревського, ХНУРЕ, ХДАДМ, ХДАК, ХДЗВА, ХДУХТ, ХНАДУ, ХНАУ імені В. В. Докучаєва, ХНЕУ імені Семена Кузнеця і ХНПУ імені Г. С. Сковороди взяли участь у зустрічі, яка відбулася у ЦНБ Каразінського університету з науковим співробітником Інституту біографічних досліджень НБУВ Ігорем СТАМБОЛОМ, який виступив перед присутніми з лекцією **«Біографічний рейтинг, як нова технологія аналізу і просування вітчизняної біографістики»**. На зустрічі обговорювалися питання існування Всеукраїнського бібліотечного проекту «Біографічний рейтинг», Ігор СТАМБОЛ відповів на запитання присутніх;

- 11 – 12 квітня на базі навчально-бібліотечного комплексу НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого пройшов IV Міжнародного форуму молодих бібліотекарів УБА **«Бібліотека: перебалансування»**, який було організовано молодіжною секцією УБА. Основні напрямки роботи форуму: технології (віртуальна реальність, штучний інтелект, кібербезпека); грамотність (цифрова грамотність, медіаграмотність, інформаційна грамотність, Data Literacy); промоція (event-менеджмент, бібліотечний маркетинг, промоція книг, підтримка читання). Фахівець Інформаційно-ресурсного центру «Вікно в Америку», що діє при ЦНБ Каразінського університету під час панельної дискусії презентувала доповідь «Академічні бібліотеки США (за результатами участі у міжнародній програмі обмінів)». Форум відвідали 112 молодих фахівців бібліотечної справи з різних куточків України та колеги з Білорусі, Латвії, Румунії;

- 14 – 17 травня в рамках IV Міжнародної науково-технічної конференції «Поліграфічні, мультимедійні та web-технології» (PMW-2019), присвяченої 100-річчю створення ДНУ «Книжкова палата України імені Івана Федорова» та 75-річчю кафедри Медіасистеми та технології ХНУРЕ, Науковою бібліотекою підготовлено експозицію книжкових видань зі свого фонду за тематикою конференції, проведено зустріч представників бібліотек Харкова, серед них представники бібліотек ЗВО - ХНМУ, ХДАК, ХНПУ імені Г. С. Сковороди, НТУ «ХП», ХНТУСГ, ХНАУ імені В. В. Докучаєва, ХНАДУ, НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ», ХДЗВА, НФаУ і НЮУ імені Ярослава Мудрого та видавничого бізнесу із професором, кандидатом технічних наук Миколою СЕМЕНЧЕНКОМ, директором Книжкової палати України. Микола СЕМЕНЧЕНКО розповів про діяльність установи, яку він очолює, про проекти, які розробляються та просуваються працівниками Книжкової палати України, про дослідження ролі й місця електронних аналогів видань і бібліографічних баз даних в системі соціальних комунікацій, а також про свою авторську та громадську діяльність. На секційних засіданнях було представлено дві доповіді фахівців НБ ХНУРЕ;

- 28 – 29 травня у НБ НФаУ пройшла Науково-практична інтернет-конференція «Сучасна бібліотека: проблеми, досвід та вектори розвитку», зареєстрована у МОЗ України, НАМН України, Укрмедпатентінформ та УКРІНТЕІ. На конференції обговорювалися такі теми, як вектори трансформації бібліотеки, інформаційний супровід наукометричних досліджень вишу, компетенції та професійні компетенції, принципи академічної доброчесності, рідкісні і цінні видання у фондах, в якій брали участь провідні фахівці інформаційно-бібліотечної галузі. Матеріали конференції розміщено на сайті бібліотеки та в електронному архіві університету.

- 31 травня у НТБ НТУ «ХП» пройшов фестиваль психологічних тренінгів – Як правильно будувати стосунки та позбутися страхів і хвилювання, на якому були присутні представники бібліотек ХДАК, НТУ «ХП», ХНПУ імені Г. С. Сковороди, ХДУХТ та ін;

- 1-3 жовтня у НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова відбувся круглий стіл «**АБІС Koha. Аспекти впровадження в Україні**». У заході взяли участь фахівці з Харкова, Львова, Ізмаїла, Тростянця, Змієва і Бучі, які займаються питаннями впровадження АБІС Koha, першої бібліотечної системи з відкритим джерельним кодом. Інтерес присутніх викликали доповіді керівника компанії Biblio.Center, м. Львів «Практичний досвід впровадження Koha в бібліотеках України», завідувача сектора НТБ Національного університету «Львівська політехніка» «Аспекти АБІС Koha 2019» і системного адміністратора, викладача Українського гуманітарного інституту з міста Буча Київської області «Встановлення та налаштування за стандартами та програмування додаткової функціональності. Використання авторитетних записів». Друга секція круглого столу була присвячена досвіду НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова з впровадження АБІС Koha. Учасники круглого столу відвідали бібліотеки Каразінського університету, НЮУ імені Ярослава Мудрого і ХДНБ імені В. Г. Короленка.

- 3 жовтня у Фундаментальній бібліотеці ХНАУ імені В. В. ДОКУЧАЄВА відбулася Науково-практична конференція «**Свій вуз своїми руками!**», до 30-річчя відкриття корпусу бібліотеки у навчальному містечку. У конференції взяли участь представники бібліотек ХНАУ імені В. В. Докучаєва, Каразінського університету і ХНТУСГ, а також, працівники ХНАУ імені В. В. Докучаєва. Цікавою з практичної точки зору стала доповідь головного бібліографа ЦНБ

Каразінського університету «Редактирование текстов краеведческого характера как отдельное направление библиографической деятельности библиотеки», увагу присутніх викликала доповідь завідувачки сектора рідкісних і цінних видань бібліотеки «Мають свою долю книгозбірні: з історії формування книжкового фонду ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва». Інтерес присутніх викликала розповідь керівника виробничої практики «Свій вуз своїми руками: спогади» керівника виробничої практики університету;

17 жовтня на базі НТБ Національного університету імені Юрія Кондратюка пройшло засідання круглого столу (round-table) **«Бібліотека і покоління: виклики, проєкції, очікування»**, який було організовано Харківським зональним методичним об'єднанням бібліотек ЗВО III-IV рівнів акредитації, Секцією університетських бібліотек УБА, Харківським обласним відділенням (філія) ВГО «Українська бібліотечна асоціація», НТБ Національного університету імені Юрія Кондратюка і ЦНБ ХНУ імені В. Н. КАРАЗІНА. У заході взяли участь 70 фахівців з бібліотек ЗВО Києва, Полтави, Сум і Харкова, серед них СумДПУ імені А. С. Макаренка, ХНПУ імені Г. С. Сковороди, НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ», НТУ «ХПІ», НФаУ, НЮУ імені Ярослава Мудрого, ПНПУ імені В. Г. Короленка, ХНУРЕ, УМСА, ХНУМГ імені О. М. Бекетова, ХНАДУ, ХНЕУ, ХНМУ, ХНТУСГ, ХНУБА, ХДУХТ, ХДАК, ХГПА, ПДАА, КрНУ імені Михайла Остроградського. Також у заході взяли участь представники ХДНБ імені В. Г. Короленка, Державної бібліотеки України для юнацтва і ПОУНБ імені І. П. Котляревського, ПУЕТ, бібліотек Болгарської академії наук, Ягеллонського університету, Університету імені Адама Міцкевича і Політехніки Лодзької, Польща.

Інтерес присутніх викликав виступ Олени ДЕРЕВ'ЯНКО, доктора економічних наук, консультанта з управління репутацією «Бібліотека у репутаційноорієнтованому світі», яка подарувала профільним бібліотечним установам свої книги.

Багато запитань отримав Томаш СТАЦАК, завідувач відділу бібліотеки Лодзької політехніки. Учасників круглого столу цікавили нові послуги бібліотеки: технічні можливості одночасного пошуку документів по зведеним електронним каталогам і базам даних передплаченим і власним. Привернуло увагу присутніх повідомлення «Медійна грамотність у бібліотеці та fact-checking» керівника Центру «Вікно в Америку» ЦНБ Каразінського університету. По завершенні доповідачі та модератори заходу отримали сертифікат учасника.

• 24 – 25 жовтня в НБ ХНТУСГ відбулась Всеукраїнська науково-практична конференція **«Бібліотечно-інформаційне середовище як драйвер змін та інновацій в**

освіті», де обговорювалася роль бібліотек ЗВО у сприянні розвитку інституціональних місій і цілей, активізації інноваційних процесів у забезпеченні бібліотеками інформаційного супроводу науки та освіти на сучасному етапі. У конференції взяли участь більш ніж 60 фахівців бібліотек ЗВО України, у тому числі з Києва, Львова, Мелітополя і Харкова. Серед фахівців бібліотек Об'єднання, представники бібліотек Каразінського університету, НЮУ імені Ярослава Мудрого, ХДУХТ, УкрДУЗТ, ХНЕУ імені Семена Кузнеця, ХНУРЕ, НФаУ, НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ», НУЦЗУ, ХДАК, ХНАУ імені В. В. Докучаєва, ХНУБА і ХДЗВА. Доповіді, які були представлені на конференції, містили багато практичних рішень з різноманітних питань: нові ролі бібліотекаря ЗВО, атестаційні чинники, використання соціальних мереж та месенджерів, підтримка академічної доброчесності, бібліотечне кураторство, представлення персоналій у Вікіпедії, моніторинг публікаційної активності науковців ЗВО, робота з електронними каталогами та каталогами книжкових виставок, культурно-просвітницькі проекти із застосуванням інтернет-платформ, а також вивчення, діагностика та популяризація колекцій стародруків, рідкісних та цінних видань українських книгозбірень. В рамках заходу пройшов тренінг з використанням коуч-технологій та презентовано новий формат спілкування - книжковий своп (Book-swap). Учасникам конференції було запропоновано надати оцінку доповідям шляхом анкетування. Найкращими виступами було визнано: «Бібліотечне кураторство як складова науково-практичних зв'язків між бібліотекою та вченим: сучасний стан», доповідач Геннадій ШТАН ЦНБ Каразінського університету і «Використання Telegram-бота в роботі сучасної бібліотеки на прикладі НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ», який підготували Тетяна СТРИГУН і Олексій ГЛАВАТИЙ. Ці фахівці отримали грамоти університету за кращі доповіді. Наприкінці учасники конференції затвердили «Рекомендації Всеукраїнської науково-практичної конференції «Бібліотечно-інформаційне середовище як драйвер змін та інновацій в освіті».

- 3-14 грудня в межах Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції «Сучасні психологічні тенденції підтримки та відновлення психічного здоров'я особистості: теорія та практика» НБ УПА проведено засідання секції **«Сучасні інформаційно-бібліотечні технології»**, на яку фахівцями бібліотеки підготовлено 6 доповідей.

Головні бібліотеки – Фундаментальна бібліотека ХНАУ імені В. В. ДОКУЧАЄВА і НБ СНАУ Територіальних методичних об'єднань сільськогосподарських бібліотек Харківської і Сумської областей, проводили щорічні наради, семінари, надавали методичні консультації з актуальних питань бібліотечної справи фахівцям бібліотек своїх об'єднань.

Для бібліотекарів професійно-технічних навчальних закладів Харківської області у жовтні НБ УПА спільно з кафедрою інформаційних комп'ютерних технологій і математики та Науково-методичним центром професійно-технічної освіти Харківської області проведено семінар **«Застосування хмарних сервісів у роботі бібліотек»**. Для учасників цього заходу було проведено віртуальну екскурсію бібліотекою. Минулого року фахівцями НБ СНАУ двічі було проведено семінар для бібліотек аграрних ЗВО, де обговорювалися питання планування і звітності бібліотек.

Харківське зональне методичне об'єднання бібліотек закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації – це 34 бібліотеки вишів державної форми власності Харківської, Полтавської і Сумської областей. Науково-методичне забезпечення діяльності бібліотек Об'єднання

закріплено за ЦНБ Каразінського університету. Бібліотеки СумДПУ імені А. С. Макаренка і Національного університету імені Юрія Кондратюка – очолюють обласні бібліотечні об'єднання.

За звітний рік ЦНБ Каразінського університету проведено два засідання директорів бібліотек закладів вищої освіти Харківського зонального методичного об'єднання. Так, на зборах директорів у лютому, обговорювалися питання підготовки до IV Міжнародного форуму молодих бібліотекарів УБА, присутні мали можливість ознайомитися з результатами роботи бібліотек ЗВО Харкова над проектом «Зведений каталог періодичних видань, які бібліотеки ЗВО Харкова передплатили у 1-му півріччі 2019 року», який започатковано в рамках проекту «Єдина картка читача бібліотек ЗВО Харкова», про підсумки XXI обласного конкурсу «Вища школа – кращі імена» за номінацією «Директор (завідувач) бібліотеки», оголошені підсумки конкурсу професійної майстерності «Бібліотекар року – 2018». У липні директори бібліотек Каразінського університету, УПА і ХНПУ імені Г. С. Сковороди розповіли про участь у Міжнародній науково-практичній конференції «Наукова еволюція досліджень бібліо-інформаційної ноосфери» (19-21 червня, м. Одеса). Про участь у засіданні Науково-методичної підкомісії Бібліотечні технології, № 306 науково-методичної комісії № 14 з організаційно-методичного забезпечення вищої освіти сектору вищої освіти Науково-методичної ради МОН України розповіли представники бібліотек НФаУ і Каразінського університету. Про засідання Бібліотечної ради при МК України розповіла директорка ЦНБ Каразінського університету. Також на зборах обговорювалися нові національні стандарти, нові нормативні документи бібліотечної галузі тощо.

Протягом року велася сторінка Об'єднання «Бібліотеки вищих навчальних закладів», що розміщена на сайті ЦНБ Каразінського університету.

До Науково-методичного відділу НБ імені М. Максимовича КНУ імені Тараса Шевченка направлено інформацію щодо проведення робіт у приміщеннях бібліотек ЗВО Об'єднання для створення безбар'єрного простору для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп (облаштування пандусів, санітарно-гігієнічних кімнат, тактильної підлогової плитки, інформаційних таблиць та позначень шрифтом Брайля тощо), перелік бібліографічних показників Харківського зонального методичного об'єднання бібліотек закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації за 2019 рік і План проведення науково-практичних конференцій, семінарів, нарад тощо для персоналу бібліотек Харківського методичного об'єднання закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації на 2020 рік».

На засіданні журі конкурсу «Бібліотекар року» були підведені підсумки конкурсу 2019 року. Також відбулося засідання експертної комісії обласного Конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена» за номінацією «Директор (завідувач) бібліотеки», організаторами якого є Департамент науки і освіти Харківської облдержадміністрації, Рада ректорів закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації Харківського регіону та Рада директорів закладів вищої освіти I-II рівнів акредитації.

Як і в попередні роки з текстом аналітичного огляду і зведеною таблицею основних статистичних показників діяльності бібліотек Харківського зонального методичного об'єднання можна ознайомитися у Електронному архіві ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Обласним методичним центром ЗВО III-IV рівнів акредитації Полтавської області, НТБ Національного університету імені Юрія Кондратюка, минулого року було проведено два засідання методичної ради об'єднання, на яких директорки бібліотек вирішували виробничі проблеми, обговорювали актуальні питання бібліотечної діяльності. У зоні уваги методичного центру знаходилися питання статистичного аналізу основних показників і змісту роботи бібліотек методичного об'єднання. На сторінці Web-сайту «Методоб'єднання» НТБ Національного університету імені Юрія Кондратюка розташовано загальну інформацію про методичне об'єднання та бібліотеки, надано інформація про семінари та інші заходи, які проводяться для фахівців цих бібліотек, а також власні методичні повнотекстові матеріали на допомогу персоналу бібліотек об'єднання.

НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка, як Обласний методичний центр ЗВО III-IV рівнів акредитації Сумської області, здійснює методичне керівництво бібліотеками ЗВО Сумської області. За звітний період проведено одне спільне засідання директорів бібліотек ЗВО області під час проведення семінару-наради «Сучасна університетська бібліотека у національному гуманітарному просторі» на базі НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка. На засіданні розглядався широкий спектр питань сучасної діяльності бібліотек вишів: шляхи комплектування фонду, антиплагіатна діяльність, проблеми запровадження УДК в роботу бібліотек, електронні документи в бібліотечних фондах, покращення матеріального стану бібліотек та створення сучасних читацьких зон, статус бібліотекаря в суспільстві. До уваги присутніх був підготовлений розгорнутий аналіз діяльності бібліотек області за 2018 рік. Обговорювались питання коректності подання статистичних даних та форми складання текстового звіту. Основною формою роботи в цьому напрямку діяльності бібліотеки залишається методичне консультування з різних питань бібліотечної практики.

ЦНБ Каразінського університету, як методичний центр Об'єднання, кожного року, для різних категорій фахівців бібліотек ініціює проведення семінарів-практикумів. Так, минулого року продовжувала свою роботу «Школа методиста» «Library 2 library». Такий семінар-практикум було проведено у грудні, на якому обговорювались питання подальшого поширення можливостей Проекту «Єдина картка читача бібліотек ЗВО Харкова», робота над зведеним каталогом періодичних видань, які бібліотеки ЗВО м. Харкова передплатили у поточному році. Фахівці бібліотек були ознайомлені з переліком реорганізованих і перейменованих вишів, отримали оновлений перелік сигл ЗВО і список бібліотек – учасниць зведеного каталогу з умовним позначенням учасниць, змінення дизайну читацьких карток у деяких вишах тощо. Також на семінарі було підведено підсумки роботи бібліотек Об'єднання у минулому році, обговорювались типові помилки у звітах бібліотек, строки надання планово-звітної документації і зміни у «Таблиці основних статистичних показників роботи бібліотек ЗВО».

Щороку фахівці бібліотек Каразінського університету і ХНАУ імені В. В. Докучаєва беруть участь у засіданнях секції науково-методичної та науково-дослідної роботи бібліотек – методичних центрів та громадських бібліотечних об'єднань Харкова ХОВ УБА, які проходять на базі ХДНБ імені В. Г. Короленка. Серед питань, що обговорюються – планування основних методичних заходів на наступний рік та узгодження термінів їх проведення, найвагоміших досліджень та видань з бібліотечної справи, бібліотекознавства та бібліографознавства.

Бібліотеки Об'єднання брали участь у міжнародних та міжрегіональних корпоративних проектах: «Біометрика української науки», яка базується на мережевій наукометричній платформі Google Scholar, Українській науково-освітній телекомунікаційній мережі УРАН, «Електронна доставка документів» (АРБІКОН), «Бібліосинергія» – проекту під патронатом УБА тощо. НТБ НТУ «ХПІ» у 2019 році долучилася до міжнародного проекту «Pedagogium 2028», що покликаний сформулювати стратегічний план розвитку європейської освіти із використанням нових інформаційно-аналітичних технологій та онлайн ресурсів. У межах цього проекту фахівець бібліотеки займалася проблематикою за темою «Цифрові сервіси і ресурси для науки: особливості, створення, використання та розвиток».

8. Професійний розвиток бібліотечного персоналу

З метою професійного розвитку свого персоналу бібліотеки Об'єднання долучали фахівців до участі у професійних клубах, школах молодого фахівця, різноманітних конференціях, теоретичних і практичних семінарах, майстер-класах, круглих столах, проводилися бібліографічні огляди професійних видань. Фахівці навчалися на дистанційних курсах, брали участь у тренінгах і онлайн-семінарах, тематика яких була направлена на підвищення, як професійного, так і їх загальнокультурного рівнів. Ось декілька прикладів внутрішньобібліотечних заходів професійного розвитку персоналу, які сприяли підвищенню професійної компетентності бібліотекарів: у бібліотеці ХДАК проведено День фахівця, на якому були представлені бібліографічні огляди: «Сучасні методи бібліографічного обслуговування», «Роль тайм-менеджменту в роботі бібліотекарів», «Сучасні бібліотеки і виклики часу» і «Роль бібліотек ЗВО у формуванні та підтримці іміджу вишів»; НБ ГНПУ для фахівців проведено науково-методичний семінар «Реорганізація розстановки книжкового фонду НБ Глухівського НПУ імені Олександра Довженка за системою УДК»; курс «Український розмовний клуб», психологічний тренінг «Емоційна компетентність як фактор успіху», такі заходи, спрямовані на підвищення професійного рівня фахівців бібліотеки минулого року було проведено у НБ НФаУ; 26 квітня у НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого пройшов семінар-дискусія «Новели бібліотечної практики. Як створити сучасну бібліотеку». Консультантом семінару-дискусії, провідним програмістом AVD – систем, було проведено діалог з працівниками бібліотеки з метою консультування, що стосується АБІС ІРБІС. Дискусія, як колективне обговорення, сприяла розвитку критичного мислення, поглибленню знань з обговорення проблем адміністрування, функціонування репозитарію, статистики у наукометричних базах; для фахівців НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка проведено семінар «Наукометричні дослідження як перспективний напрям в роботі бібліотеки університету», на якому були розглянуті питання: авторське право у цифровому просторі, ефективність використання наукометричних платформ, використання сервісів альтметрікс тощо. 1 березня у НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова відбувся редакторський марафон WikiGar 2019, організаторами якого стали Посольство Швеції в Україні, ГО «Вікімедіа Україна» та Представництво Фонду ООН у галузі народонаселення в Україні (UNFPA). Учасники заходу, представники гендерних центрів навчальних закладів Харкова та бібліотекарі, пройшли цікавий і змістовний тренінг від менеджера проєктів «Вікімедіа Україна», редактора і адміністратора української Вікіпедії Антона ПРОЦЮКА (м. Київ). Фахівці бібліотеки отримали іменні сертифікати.

Протягом року отримали документ про закінчення курсів підвищення кваліфікації, які організовано ХДАК, за спеціальністю 02 «Бібліотекознавство. Книгознавство. Бібліографознавство» і спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» фахівці бібліотек ХНПУ імені Г. С. Скороводи і НЮУ імені Ярослава Мудрого. За період навчання були прослухані такі дисципліни: управління інноваціями в бібліотеках, інформаційний менеджмент і маркетинг, автоматизовані інформаційно-бібліотечні системи, інформаційна аналітика, світові електронні ресурси та мережі тощо.

Протягом звітнього року фахівці бібліотек Об'єднання долучалися до участі науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів тощо. Ось декілька прикладів:

- фахівці бібліотек ЗВО Харкова протягом року брали участь у днях фахівця «Новини бібліотечної справи», які проходять на базі ХДНБ імені В. Г. Короленка. У програмі цих заходів були представлені повідомлення від провідних фахівців бібліотек міста про визначні події бібліотечного життя України;
- 5-10 лютого, 2-7 липня фахівець НТБ НТУ «ХПІ» пройшла наукове стажування для освітян у Польщі;
- 11 лютого фахівці НТБ Національного університету імені Юрія Кондратюка взяли участь у семінарі «Можливості платформи Web of Science для якісних наукових досліджень та навчання», який проводила фахівець з наукометричних ресурсів компанії Clarivate Analytics в Україні;
- лютий – березень – жовтень пройшли семінари у бібліотеках Каразінського університету, НФаУ, УПА, ХНАУ імені В. В. Докучаєва, ХНУМГ імені О. М. Бекетова, УкрДУЗТ, ХНУРЕ, НТУ «ХПІ», ХНПУ імені Г. С. Сковороди, які проводила фахівець з наукометричних ресурсів компанії Clarivate Analytics, за темами: «Критерії та процедура відбору журналів Web of Science Core Collection»; «Платформа Web of Science»; «Навчити(ся) ефективно використовувати Web of Science і не припускати помилок», «Публікаційна стратегія науковця і установи», «Чи(м) корисні ресурси Clarivate Analytics для науковців», «Можливості платформи Web of Science для наукової діяльності» тощо;
- 15 березня фахівці бібліотек Національного університету імені Юрія Кондратюка і ХДУХТ взяли участь у науково-практичній конференції «Національний репозитарій академічних текстів та цифрові сервіси відкритої науки», організований Українським інститутом науково-технічної експертизи та інформації разом з МОН України;
- 26 березня фахівці бібліотеки імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ імені В. Г. Короленка і НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова взяли участь у міжнародному науковому заході Crossref LIVE Kyiv, який пройшов на базі НТБ імені Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» за підтримки Міністерства науки і освіти України;
- 28-29 березня фахівці бібліотек Каразінського університету, УПА, НЮУ імені Ярослава Мудрого, ХНПУ імені Г. С. Сковороди, ХНУМГ імені О. М. Бекетова взяли участь у роботі 7-ої Міжнародної науково-практичної конференції «Наукова комунікація в цифрову епоху», яка проходила у НБ НАУКМА. На конференції з доповіддю про внесок ЦНБ у забезпечення інтелектуального капіталу університету виступила фахівець ЦНБ Каразінського університету;
- 29 березня директорка НБ ХНТУСГ взяла участь у семінарі «Анатомія бізнесу. Як стати лідером супер-змін», що проходив у Харкові;
- 1 квітня – 24 травня три фахівці ЦНБ Каразінського університету підвищували кваліфікацію за програмою «Технології дистанційного навчання у закладах вищої та фахової передвищої освіти» в Інституті післядипломної освіти та заочного (дистанційного навчання) Університету;

- 2 квітня у читальному залі НБ ХНУРЕ відбулася освітня лекція доцента кафедри метрології та технічної експертизи Університету на тему: "Стандарти в Україні: квиток у майбутнє", де було висвітлено сучасний стан системи стандартів в Україні, а також розглянуто перспективи її розвитку в майбутньому. На лекцію були запрошені фахівці бібліотек ЗВО Харкова;
- 2 – 3 квітня на базі ХДНБ імені В. Г. Короленко пройшов науково-практичний семінар «Актуальні питання каталогізації у сучасних умовах», який було організовано Книжковою палатою України імені Івана Федорова, Харківським обласним відділенням (філія) ВГО «Українська бібліотечна асоціація» і ХДНБ імені В. Г. Короленка. У програмі семінару: заняття «Складання випадків індексування ресурсів за УДК», які провела завідувачка відділу класифікації систем ДНУ «Книжкова палата України імені Івана Федорова»; консультації з прийняття методичних рішень для понять, на які в таблицях УДК відсутні прямі індекси; відповіді на запитання тощо. Сертифікати отримали фахівці бібліотек ЗВО Каразінського університету, ХДУХТ, ХНУМГ імені О. М. Бекетова, НТУ «ХП», НЮУ імені Ярослава Мудрого, ХДАК, ХНУРЕ, ХНТУСГ, НФаУ, ХДАДМ;
- 3 квітня директорка НБ ХДУХТ брала участь у Міжнародному круглому столі «Доброчесність в сучасному академічному середовищі: правові й технологічні аспекти», який пройшов у Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана та компанії Strike Plagiarism;
- 4 - 7 квітня фахівець Інформаційно-ресурсного центру «Вікно в Америку», що діє при ЦНБ Каразінського університету брала участь у тренінгу для координаторів американських центрів «Вікно в Америку» та директорів бібліотек, що проходив у Американському домі Посольства США в Україні. Під час тренінгу було обговорено ребрендинг мережі американських центрів та особливості проведення англомовних клубів та зустрічей;
- 8 квітня фахівець Інформаційно-ресурсного центру «Вікно в Америку», що діє при ЦНБ Каразінського університету взяла участь і виступила з доповіддю «Розвиток академічної доброчесності: роль бібліотек університетів» (на прикладі ЦНБ Каразінського університету) на семінарі для бібліотекарів переміщених університетів, який пройшов в НБ НАУКМА. На семінарі було презентовано грантову програму Посольства США та центрів «Вікно в Америку»;
- 8-12 квітня, 7-11 жовтня фахівці НТБ НТУ «ХП» взяли участь у науково-тематичному семінарі «Діяльність публічних бібліотек-філій у соціокультурному просторі регіону: пошук нових форм та методів роботи» Обласного Навчально-методичного Центру підвищення кваліфікації працівників культосвітніх закладів;
- 9 – 11 квітня фахівці НБ ХНУРЕ взяли участь і виступили з онлайн-доповідями у Міжнародній науково-технічній конференції «Інноваційні технології в освіті» в режимі відеоконференції, яка проходила у Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу;
- 16–19 квітня фахівці бібліотек НЮУ імені Ярослава Мудрого, ХНУМГ імені О. М. Бекетова, НТУ «ХП», ХДУХТ, взяли участь у VII Всеукраїнській школі бібліотечного журналіста «Кросмедійна бібліотечна журналістика», яка пройшла на базі ХДНБ імені В. Г. Короленка;

- 18 квітні фахівці з бібліотек ХДАК і ХНУМГ імені О. М. Бекетова, приймали участь у презентації загальноукраїнського культурологічного видавничого проекту, здійсненого видавництвом «Київ-Париж-Дакар» за сприяння МКМС та Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України, за участі ХНУМГ імені О. М. Бекетова, присвяченого творчій та науковій спадщині видатної української родини Пилипенків;
- 15 травня фахівці бібліотек НЮУ імені Ярослава Мудрого, взяли участь у науково-практичному семінарі «Документно-пам'яткові комплекси у науковій бібліотеці: традиційні та інноваційні шляхи формування, опису та розкриття», який пройшов у ХДНБ імені В. Г. Короленка;
- 16 – 17 травня фахівці бібліотек НФаУ, ХНМУ і УМСА взяли участь у Міжнародній науково-практичній конференції «Медині бібліотеки України в глобалізованому світі науки, освіти та культури», організатором якої стала ННМБУ спільно з НБ ЛНМУ імені Данила Галицького та секцією працівників медичних бібліотек Української бібліотечної асоціації;
- 17 травня директорка НБ ХНТУСГ взяла участь у XIV Всеукраїнській конференції молодих вчених та спеціалістів «Історія освіти, науки і техніки в Україні», яка пройшла у Національній науковій сільськогосподарській бібліотеці НААН, де виступила з доповіддю «Розвиток інформаційно-галузевого ресурсу для фахівців сільськогосподарської галузі»;
- 23 травня пройшла конференція «Шості бібліографічні студії, присвячені харківському бібліографу-краєзнавцю Галині КАШИРІНІЙ (1931-2016)» у ХДНБ імені В. Г. Короленка, у якій взяли участь фахівці з бібліотек ХДАК, ХНПУ імені Г. С. Сковороди, ХНУМГ імені О. М. Бекетова тощо;
- червень-липень минулого року 32 фахівця НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова і фахівець НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди закінчили очно/заочні курси з підвищення кваліфікації, які проводили тренери Центру неперервної культурно-мистецької освіти Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв за програмою «Інноваційні зміни в бібліотеці на основі проектного, кадрового менеджменту» та отримали іменні свідоцтва про підвищення кваліфікації державного зразка. Фахівці отримали знання та навички роботи у сфері інноваційної діяльності бібліотек з використанням основ менеджменту, маркетингу, фандрейзингу, адвокації і соціального партнерства;
- 4 червня фахівці НТБ НТУ «ХПІ» і НФаУ взяли участь і виступили з презентацією «Дослідження якісних характеристик документа: перелік використаних джерел» у Міжнародній конференції з наукометрії та бібліометрії SBCKyiv2019. Конференція відбулася на базі Державної науково-технічної бібліотеки України, під егідою та за підтримки Міністерства освіти і науки України, а також за партнерства Clarivate Analytics;
- 13 червня взяли участь фахівці бібліотек НЮУ імені Ярослава Мудрого, у тренінгу Школи практичної журналістики «Новини: як підвищити рівень цитування в ЗМІ?», організатор ХОВ УБА, ХДНБ імені В. Г. Короленка;
- 19–21 червня фахівці бібліотек Каразінського університету, НТУ «ХПІ», ХНУРЕ, ХНТУСГ, ХНПУ імені Г. С. Сковороди, НЮУ імені Ярослава Мудрого, НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ», ХНМУ, УПА і ХНУБА взяли участь у Міжнародній науково-практичній конференції вишів України «Scientific Evolution of the Research of the Biblioinformation Noosphere», організаторами якої стали НБ імені М. Максимовича КНУ імені Тараса

Шевченка, НБ ОНУ імені І. І. Мечнікова і Секція університетських бібліотек УБА. Конференція пройшла на базі НБ ОНУ імені І. І. Мечнікова. Доповіді на конференцію підготували представники бібліотек ХНУРЕ і УПА.

- 12-25 серпня фахівець НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди пройшов дистанційне навчання «Бібліотека у цифровому середовищі «Кроссплатформенні сервіси та кросмедійний контент» і отримала сертифікат про підвищення кваліфікації, яке провели ХДНБ імені В. Г. Короленка, ХОВ УБА, видавництво «Ранок» і Дистанційна академія «Основа»;

- 18-22 вересня у роботі 26-го Форуму видавців, який пройшов у Львові, взяли участь фахівці з бібліотек Каразінського університету, ХНМУ і ХНТУСГ;

- 24 вересня семінар-презентацію «Академічна доброчесність у забезпеченні якості шкільної освіти» відвідали фахівці бібліотеки ПНПУ імені В. Г. Короленка, організовану Управлінням Державної служби якості освіти в Полтавській області;

- 25 вересня фахівці ЦНБ Каразінського університету були присутні на презентації віртуального проекту "Електронна колекція літературно-мистецьких журналів Харкова першої третини XX ст.", який було реалізовано ХДНБ імені В. Г. Короленка за результатами відкритого конкурсу проектних пропозицій програми «Створюємо інноваційний культурний продукт» Українського культурного фонду. Своїм досвідом роботи над аналогічним проектом, спільним з компанією «Цифрова країна», за підтримки Українського культурного фонду, метою якого стало створення цифрових копій підшивок особливо цінного періодичного видання – газети «Южный край», з можливість повноцінного пошуку у текстах газети, поділилися представники ЦНБ Каразінського університету;

- 26 вересня фахівці бібліотеки ПНПУ імені В. Г. Короленка взяли участь у науковому семінарі «Бібліографічна інформація як складник інформаційної культури педагога», який пройшов у Полтавському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського;

- 3 – 4 жовтня були присутні на IV Міжнародній науково-практичній конференції «University library at a new stage of social communications development», організатор – НТБ Дніпровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна і отримали сертифікати учасника фахівці бібліотек Каразінського університету, ПНПУ імені В. Г. Короленка, ХНУРЕ і НТУ «ХПІ». Співорганізатором конференції стала НТБ НТУ «ХПІ»;

- 8 – 10 жовтня взяла участь у роботі Міжнародної наукової конференції «Бібліотека. Наука. Комунікація: Актуальні тенденції у цифрову епоху», яка пройшла у НБУВ і виступила з доповіддю фахівець ЦНБ Каразінського університету;

- 22-23 жовтня на семінарі «Основні напрями бібліографічної роботи: теорія і практика», який пройшов у НБУ імені Ярослава Мудрого, була присутня фахівець НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова;

- 23 – 24 жовтня фахівець ФБ ХНАУ імені В. В. Докучаєва брала участь у дводенному міжнародному семінарі «Розробка політики щодо забезпечення якості вищої освіти навчального закладу відповідно до стандартів і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG)» і отримала сертифікат. Семінар пройшов у рамках реалізації міжнародного проекту «Міжуніверситетська співпраця, як інструмент

підвищення якості обраних університетів України», який проводиться за підтримки Чеської агенції розвитку спільно з Чеським університетом природничих наук, м. Прага;

- 24 жовтня провідні фахівці бібліотек Каразінського університету, ХНМУ, ХНУРЕ, НЮУ імені Ярослава Мудрого, ХДАК, НТУ «ХПІ», НФаУ, ХНУМГ імені О. М. Бекетова, ХДУХТ тощо взяли участь у XXII Міжнародній науково-практичній конференції «Короленківські читання 2019» за темами: «Бібліотеки, архіви, музеї: конвергентна цифрова комунікація, крос-медійність, клієнт-орієнтованість» і «Фонд документних пам'яток у бібліотеці, архіві, музеї: традиційні та інноваційні шляхи формування, збереження та розкриття». Доповідачі отримали сертифікати;

- 28 жовтня – 17 листопада фахівці НБ НФаУ прослухали дистанційний курс «Бібліотека в цифровому середовищі. Кросплатформні сервіси та кросмедійний контент». На платформі Moodle слухачі переглядали вебінари, завантажували презентації та додаткові матеріали, виконували практичні завдання, проходили тестування. Учасники опанували такі теми, як: «Персоналізація обслуговування користувачів: інструменти і технології»; «Кросплатформні сервіси: можливості для бібліотек. Опановуємо сервіс Canva»; «Мобільні технології: як апгрейдити бібліотечний сервіс. Опановуємо сервіс Kahoot» тощо;

- у листопаді представники НБ ХДУХТ взяли участь в тренінгу «Вікіпедія: швидкий старт для новачків», якій пройшов у ХДНБ імені В. Г. Короленка;

- 12 листопада фахівці НТБ Національного університету імені Юрія Кондратюка взяли участь у презентації проекту Open Ukrainian Citation Index (OUCI), організований у МОН України;

- 21 – 22 листопада фахівці бібліотек ХНТУСГ і ХНУМГ імені О. М. Бекетова брали участь у роботі Щорічної конференції Української бібліотечної асоціації, на якій обговорювалися питання реалізації стратегії Української бібліотечної асоціації та реформування бібліотечної справи в Україні;

- фахівці бібліотеки імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ імені В. Г. Короленка взяли участь у засіданні круглого столу «Основні напрямки робіт сучасних бібліотек із збереження рідкісних та цінних документів», яке пройшло на базі ПОУНБ імені І. П. Котляревського;

- протягом року фахівці багатьох бібліотек Об'єднання брали участь у вебінарах і скайп-семінарах і деякі отримали сертифікат учасника, наприклад:

- вебінар «Презентація нового звіту подібності під час перевірки наукових та студентських робіт в антиплагіатній системі StrikePlagiarism.com» – бібліотека ХДАК;

- серія онлайн-семінарів BrightTALK: «Використання ресурсу Digital Commons на прикладі Університету Монтклера», «Створення діаграм та панелей для зустрічей (за допомогою ресурсу TABLEau)», «Майбутнє великих даних: етика, управління даними і керівництво»; «Інформаційні панелі для Insight та Impact», «Майбутнє Digital Commons – хмарного інституційного репозитарію», «Бібліографічний менеджер Mendeley: перше знайомство», «Вибір журналу для публікації наукової статті з допомогою Scopus», «ScienceDirect огляд змісту і основні функції»; «Панель адміністратора та статистика використання Scopus», «Профіль автора у Scopus і можливості його коректування» тощо – НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого;

- семінар «Можливості платформи Web of Science для якісних наукових досліджень та навчання», який проводили представники Clarivate Analytics в Україні – НТБ Національний університет імені Юрія Кондратюка, – 11 лютого;
- серія онлайн семінарів «Інформаційні інструменти для авторів наукових публікацій» і «Інформаційні інструменти для аналізу наукової діяльності» ЦНБ Каразінського університету і НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова – лютий-березень;
- серія онлайн семінарів «Практические рекомендации по публикации в международных журналах» – бібліотеки НФаУ і Каразінського університету – 15-25 квітня;
- вебінари «Знакомство с Mendeley. Организация и управление своей личной научной библиотекой», «Профили организаций в Scopus» і «Scopus Author ID – профиль автора в Scopus и возможности его корректировки», які провели тренери Elsevier – ЦНБ Каразінського університету – 24 квітня;
- вебінар «Как подобрать журнал для публикации с помощью Scopus», який провів тренер Elsevier – ЦНБ Каразінського університету і НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова – квітень-травень;
- вебінар «Наукометрические показатели в Scopus», який провів тренер Elsevier – ЦНБ Каразінського університету – 3 травня;
- вебінари «Готовимся к отчетности по Scopus» і «Эффективный поиск в Scopus: основные принципы и новые возможности», які провів тренер Elsevier – ЦНБ Каразінського університету – 6 травня;
- вебінар «Перший раз до Web of Science», який провела Ірина Тихонкова, фахівець компанії Clarivate Analytics пройшов у НБ ХНМУ. Понад 40 осіб були присутні на цьому заході, серед них науковці університету, фахівці бібліотек ХНМУ і ХНАУ імені В. В. Докучаєва – 13 червня;
- вебінар «Інформаційна платформа WEB of Science: зміст, можливості, застосування» – бібліотека ХДАК – 9 вересня;
- онлайн семінари, організовані Clarivate Analytics в Україні – НТБ Національний університет імені Юрія Кондратюка – 9-26 вересня;
- цикл вебінарів «Пошук і аналіз наукової літератури на платформі Web of Science», «Вибір видання для публікації», «Можливості Publons для вченого» – НБ НФаУ – 24-26 вересня;
- вебінар «Індексація Google Scholar для Dspace репозитарію», спікер компанії Google Scholar – бібліотеки ХДАК і НФаУ – 9 жовтня;
- 16 – 20 вересня в рамках Міжнародного наукового семінару «Бібліотеки без кордонів» чотири фахівці ЦНБ Каразінського університету відвідали провідні бібліотеки Латвії (м. Рига) та Литви (м. Вільнюс). Фахівці мали можливість ознайомитися з досвідом роботи латвійських та литовських бібліотек, у тому числі з питань: поцифрування видань, створення електронних бібліотек, Латвійської національної дигітальної бібліотеки, зведеного електронного каталогу, реставрації рідкісних книг і рукописів, збереження книжкових колекцій, а також, організації обслуговування читачів на сучасному рівні;

- 31 жовтня фахівці НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова прослухали курс української мови «Українська – це просто» у межах проекту «Мій любий український Харків», який пройшов у ХНУРЕ;

- цикл навчальних вебінарів з наукометрії Науково-навчального центру компанії «Наукові публікації – Publ.Science»: «Майбутнє української наукометрії. Україна 2020», «Головні метрики сучасної науки Scopus та Web of Science» – НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого;

- онлайн-курси Prometheus, координатор проєктів ОБСЄ в Україні, прослухали фахівці бібліотек ХНУМГ імені О. М. Бекетова і НТУ «ХПІ» за темами: «Нативна реклама», «Основи інформаційної безпеки», «Медіаграмотність: практичні навички», «Психологія стресу та способи боротьби з ними» тощо;

З метою підвищення компетентності персоналу бібліотеки і надалі планують інноваційні форми внутрішньобібліотечного підвищення кваліфікації фахівців, участь у регіональних, всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях, семінарах і круглих столах з питань сучасних проблем бібліотечної справи у світлі модернізації вищої освіти і інформатизації суспільства.

9. Автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів

У звітному році бібліотеки Об'єднання працювали над удосконаленням технологічного забезпечення роботи своїх БД АБІС, займалися розробкою засобів лінгвістичного забезпечення для вдосконалення пошуку інформації, впровадженням сервісних послуг для всіх категорій користувачів бібліотек, обслуговуванням комп'ютерного парку, підтримкою та адмініструванням локальних комп'ютерних мереж бібліотек.

Кількість комп'ютерної техніки у бібліотеках Об'єднання на 01.01.2020 року становить 1 750 одиниці, у тому числі 41 серверів, свій комп'ютерний парк поповнили 6 бібліотек. У 31 бібліотеці функціонувала бездротова локальна мережа WI-FI. 9 одиниць комп'ютерної техніки було отримано бібліотеками в дар від читачів і доброчинних організацій на суму 94 118 грн.

Наприклад, для бібліотеки імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ імені В. Г. Короленка для користувачів придбано 8 персональних комп'ютерів з доступом до Інтернет, блок безперебійного живлення для сервера, ліцензійну операційну систему Windows на загальну суму 120 321,00 грн. Бібліотека ПДАА отримала 2 нових комп'ютери і 1 БФП. Бібліотека УМСА отримала 2 ПК та ноутбук. НБ ХНМУ отримала обладнання для зовнішнього та внутрішнього відеоспостереження, аудіокомплекс супроводження навчальних конференцій та гучномовці для системи мовленнєвого оповіщення, комутатор мережевий керований 24-портовий для монтажу у стійку-шафу.

Минулого року приміщення двох абонементів одного з корпусів ХНПУ імені Г. С. Сковороди було підключено до локальної мережі. НБ ХНТУСГ впроваджено автоматизоване обслуговування користувачів на бібліотечному пункті ННІ ПВХ ХНТУСГ. Для фахівців НТБ НТУ «ХП» налаштовано vlan 114 зовнішньої мережі, що робить доступними відомості про науково-педагогічний склад, студентів та навчальні плани з БД університету «Кадри НТУ «ХП». НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди у АБІС УФД/Бібліотека встановлено шаблон до акту списання документів понад 1 000 примірників.

НБ ХНМУ передплачено доступ до програми USMLE-Rx компанії MedIQ Learning (США, Каліфорнія), яка дає можливість підготуватися та пройти тестування, наближене до системи оцінювання USMLE/IFOM. У приміщеннях оновленого інформаційно-бібліотечного комплексу НБ ХНМУ під керуванням Центру тестування при МОЗ України пройшов Міжнародний іспит з основ медицини – IFOM. Працівники Наукової бібліотеки були технічними кураторами для прокторів, викладачів і студентів. З метою розширення доступу читачів ЦНБ Каразінського університету до новітніх освітніх технологій передплачено доступ до навчальної платформи USMLE, де студенти медичного факультету мали змогу готуватися до кваліфікаційного іспиту КРОК-1 та КРОК-2.

НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка: здійснено перехід в доменну зону edu.ua; проведено заходи з оновлення та розширення мережевої інфраструктури бібліотеки; встановлено програмний код для лічильника на web-сторінці ЕК; програмне забезпечення WordPress, на якому функціонує сайт, оновлено до версії 5.3.2.; оновлено сервер для web-сайта (замінено систему керування БД MySQL на MariaDB); замінено Apache HTTP Server на web-сервер Nginx; створено окрему віртуальну машину для ЕК.

НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого включилася до проекту «Смарт-бібліотека», першим кроком якого стало перенесення ресурсу колекції рідкісних видань eLEGALIUM на платформу Sway. З метою переведення окремих частин фонду в електронний формат запроваджено сучасне обладнання Metis eds alpha, як інноваційна технологія сканування.

У НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова проводилися роботи з доопрацювання програмного забезпечення, які були пов'язані зі збільшенням розрядності коду студентів у автоматизованій системі обліку Університету. Розрядність коду становить більше 5 знаків, що призвело до зміни формування штрих кодів і пошуку фото користувачів в усіх модулях системи. Проведено оновлення мережевого програмного забезпечення на основному сервері Koha. Надано віддалений доступ до наукометричних баз даних Web of Science та Scopus 273 науковцям.

З метою перевірки магістерських робіт НБ ХНУРЕ проведені роботи по адмініструванню антиплагіатної інтернет-системи «Unichек».

НБ ХНТУСГ створено нову мобільну версії сайту. Проведено роботу з налаштування функцій меню та веб-сторінок нового сайту. В категорії «Про нас» створено нову сторінку «Відділення» з інформацією про розташування пунктів обслуговування, контактними даними та доступними послугами, додано сторінку «Всеукраїнська науково-практична конференція «Бібліотечно-інформаційне середовище як драйвер змін та інновацій в освіті».

НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди розпочато створення БД користувачів АБІС УФД/Бібліотека. На сайті НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ» у тестовому режимі створено модуль «Випускники ХАІ» з можливістю відбору за роком випуску та алфавітом прізвищ.

ЦНБ Каразінського університету отримала 3 персональних комп'ютерів, 2 мережевих комутатора і комплектуючі. За підтримки МОН України придбані сервер для збереження бази даних газет з розпізнанням тексту і рідкісних видань, NAS-сервер для зберігання страхових копій відсканованих документів. Центр «Вікно в Америку» за грантами отримав сучасний графічний монітор та мультимедійний проектор.

НТБ НТУ «ХПІ» здійснено оновлення локальної версії САБ ІРБІС 64 до версії 2017.1. НБ ХНУРЕ встановлено нову версію 2.4.34 АБІС «УФД/Бібліотека». Протягом року здійснювалась підтримка у робочому стані «Електронного архіву відкритого доступу ELAR», проводилося адміністрування інтернет-системи «Антиплагіат» Unichек. Бібліотекою ХНЕУ встановлено нову версію 6.0 ПЗ Dspace електронного архіву університету. Для відвідувачів читальних залів науково-бібліографічного відділу, відділу літератури іноземними мовами і читального залу наукових робіт НБ ХНУРЕ створено нову зону вільного Wi-Fi-доступу.

Одним з основних каналів забезпечення вільного доступу до електронних інформаційних ресурсів є web-сайт бібліотек або сторінка на сайті вишу. У більшості бібліотек Об'єднання сайти мають тримовні інтерфейси, з різним обсягом наповнення інформацією. Власні web-сайти, сторінки на сайтах закладів вищої освіти або власні блоги мають всі бібліотеки Об'єднання. Кількість звернень до web-сайтів або сторінок, що розміщені на сайтах ЗВО, становить майже 2 926 тисяч звернень, однак, як і минулого року, 6 бібліотек Об'єднання не мали змоги надати відомості про кількість звернень, в зв'язку з відсутністю лічильників.

Минулого року на сайті НТБ НТУ «ХПІ» створені нові розділи: «Академічна доброчесність», «Бібліотека вдячна», оновлено слайдери «Закликаємо всіх небайдужих до

спорудження монументу «Хрест Слави захисникам Вітчизни» і «Заходи у бібліотеці». У розділі «Час читати» користувачам були доступні повнотекстові версії понад 70 назв літературно-художніх журналів, 9 медіа-оглядів у формі презентації, 3 з них додано у звітному році: Книжкова подорож Європою, медіа-огляд «Весь світ – Шекспір» (до 455-річчя від дня народження), Дякую Богові за маму... (огляд літературно-художніх видань до Дня Матері).

Бібліотеки Об'єднання продовжували наповнення оновленою інформацією розділи своїх web-сайтів і блогів.

Так, НБ ХНУРЕ з метою підтримки web-сайту протягом року проводилася робота: із оновлення «Віртуального квитка читача»; створено послугу «Автоматична розсилка логіна та пароля до особистого кабінету» наукових працівників, викладачів та аспірантів, для можливості отримання доступу до завантаження електронних видань; налагоджена функція «Автоматичне виявлення боржників бібліотеки» та відправлені листи боржникам бібліотеки.

У НБ ГНПУ минулого року від перепаду напруги в електромережі пошкоджено сервер Інституційного репозитарію, що спричинило вимушений частковий ремонт.

10. Управління. Робота з персоналом

У звітному році до складу Науково-методичних комісій сектору вищої освіти «306 Бібліотечні технології» Науково-методичної ради МОН України увійшли директорки бібліотек НФаУ і УІПА – Наталія ГАВРИШ і Світлана КАРПЕНКО, а також заступниця директорки ЦНБ Каразінського університету Олена БАБІЧЕВА. До складу Бібліотечної ради Міністерства культури України включено директорку ЦНБ Ірину ЖУРАВЛІОВУ.

Керівництво закладів вищої освіти приділяло увагу стану роботи своїх бібліотек. На засіданнях учених і методичних рад ЗВО розглядалися питання взаємодії вишів і бібліотек в освітньому процесі. Так, на засіданнях Вченої ради ХДУХТ з доповідями «Організаційні та технологічні аспекти реалізації антиплагіатної системи Strike Plagiarism» і «Організаційно-методологічні засади роботи в антиплагіатній системі Strike Plagiarism» виступила директорка НБ. Директорка НБ ХНТУСГ виступила на Вченій раді Університету з доповідями «Про затвердження «Плану підготовки та видання наукової, навчальної, навчально-методичної літератури навчально-наукових інститутів/факультетів на 2019-2020 роки» і «Про вплив публікаційної активності ХНТУСГ Open Archive KhNTUA».

Бібліотеки Об'єднання приділяли увагу питанням створення нових і модифікації вже існуючих організаційних і технологічних документів. Так, НТБ НТУ «ХПІ» минулого року були розроблені і затверджені технологічні інструкції: з внесення записів віддалених читачів; з імпорту інформації про користувачів-студентів до СКУД «КОДОС»; з розміщення матеріалів у розділі «Вчені НТУ»ХПІ» – освіти, науки, промисловості: кращі видання»; з аналітичного розпису статей для проекту «Придніпровський корпоративний каталог»; щодо проведення заходів з попередження, виявлення та ліквідації читачької заборгованості.

У НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ» продовжено перегляд організаційних документів бібліотеки у відповідності до вимог ISO 9001 і ДСТУ ISO 9001. Наприклад, розроблено та затверджено Вченою радою Університету «Положення про електронний інституційний репозитарій». Визначено цілі НТБ в галузі якості, визначено можливі ризики в діяльності бібліотеки, створено паспорт ризиків.

Колективи бібліотек брали участь у конкурсах професійної майстерності, за результатами своєї роботи нагороджувалися почесними нагородами.

Переможницею Всеукраїнського конкурсу УБА на здобуття звання «Бібліотека року» для бібліотек України минулого року у номінації «Великі бібліотеки» стала бібліотека СумДУ за досягнення у реалізації проектів «Зелена бібліотека» та промоції читання.

Переможницею XXI-го щорічного обласного конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена» у номінації «Директорка (завідувачка) бібліотеки» стала Наталія ГАВРИШ – директорка НБ НФаУ, дипломантом цього конкурсу – Надія ТКАЧЕНКО, директорка НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ».

Минулого року колектив НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ» отримав подяку від Міжнародного музичного фестивалю Kharkiv Music Fest за ініціативу створення музичної локації в рамках проекту «ArtPiano». Колектив НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого отримав подяку за підписом Президента ВГО Української бібліотечної асоціації за підтримку у проведенні IV Міжнародного форуму молодих бібліотекарів УБА «Бібліотека:

перезавантаження», який відбувся 11-12 квітня, подяку Державної бібліотеки України для юнацтва за проведення Всеукраїнського молодіжного бібліокарану «Читай, юність!» і подяку ХДНБ імені В. Г. Короленка за партнерство у проведенні занять Школи бібліотечного журналіста. НБ ХДУХТ взяла участь у конкурсі на кращий слоган Університету, оголошений ректором вишу, та стала переможницею – «Харківський державний університет харчування та торгівлі - освіта зі смаком успіху!».

За видатні заслуги в галузі громадської діяльності у справах гуманізму і добросусідських польсько-українських відносин, з нагоди 101-ї річниці Незалежності Польщі директорку ЦНБ Каразінського університету Ірину ЖУРАВЛІОВУ нагороджено дипломом Дому Полонії на Сході. Також, Ірину ЖУРАВЛІОВУ Федерацією грецьких товариств України нагороджено Почесною грамотою за багаторічну і плідну співпрацю із Харківським міським товариством греків «Геліос», значні особисті заслуги у збереженні і популяризації грецької культури. Директорка НТБ НТУ «ХПІ» Лариса СЕМЕНЕНКО відзначена заохочувальною відомчою відзнакою Нагрудний знак «За наукові та освітні досягнення» МОН України, а оргкомітет Міжнародного історичного і культурного проекту «Світло і свобода» (Light and Liberty) (США) відзначив її діяльність пам'ятною медаллю «Peace and Friendship». Директорка НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка Ірина ЖЕЛЕЗНЯК нагороджена Подякою Міністерства освіти і науки України.

За проведення круглих столів, презентацій та майстер-класів від керівництва Білоруського державного університету культури і мистецтв фахівці НТБ НТУ «ХПІ» Тетяна ПАЛСІЙ та Юлія ГЛАВЧЕВА отримали лист-подяку.

У бібліотеках Об'єднання триває регіональний конкурс професійної майстерності «Бібліотекар року», в якому минулого року взяли участь 22 фахівці, які представили 13 конкурсних робіт. Це фахівці з бібліотек НАУ імені М. Є. Жуковського, ХНУМГ імені О. М. Бекетова, ХДУХТ, НЮУ імені Ярослава Мудрого, ХНПУ імені Г. С. Сковороди і ХНТУСГ. Спонсором конкурсу стало ТОВ АС-МЕДІА.

Дипломами переможців конкурсу «Бібліотекар року – 2019» за особистий внесок у бібліотечну справу було нагороджено Наталю МАРТИНЕНКО, завідувачку відділу НБ ХНТУСГ імені Петра Василенка, Тетяну СТРИГУН, завідувачку сектора і Олексія ГЛАВАТОГО, завідувача сектора НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ». Фахівцями НБ ХНТУСГ імені Петра Василенка створено і представлено на конкурс «Веб-портфоліо науковців» – систему, що демонструє науковий потенціал бібліотеки. Фахівцями НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ» запропоновано використання «Telegram-бота у роботі сучасної бібліотеки».

Дипломами лауреатів конкурсу «Бібліотекар року» нагороджені фахівці у таких номінаціях:

- за впровадження дигіталізації університетських та бібліотечних ресурсів – Алла ЛАРІНА, заступниця директорки і Оксана БЕЗПАЛА, завідувачка відділу НБ ХДУХТ – за створення електронного бюлетеню «Думка наша»;
- за вплив бібліотеки на створення позитивного іміджу університету – Алла ЛАРІНА, заступниця директорки, Оксана БЕЗПАЛА, Катерина ШВЕЦОВА, Людмила КОВАЛЕВСЬКА, завідувачки відділів і Лариса БСЛІНСЬКА, завідувачка сектора НБ ХДУХТ

– за підготовку ювілейного видання ХДУХТ, «Кафедра устаткування харчової і готельної індустрії імені М. І. Беляєва. 50 років на передових рубежах освіти»;

- *за внесок в інтелектуально-патріотичне виховання користувачів* – Ольга БУДЕЦЬКА і Ольга САМОФАЛ, завідувачки відділів, Оксана РИБАЛОВА, головна бібліотекарка і Вікторія ЩАБЕЛЬНИК, провідний бібліограф НБ НЮУ Ярослава Мудрого – за інтегративний мультиресурс – бібліотрансформер «Ярослав І Володимирович – великий князь Київської Русі: до 1 000-річчя з початку правління (1019-1054)»;

- *за активну роботу зі студентами* – Юлія ДРОГОВОЗ, бібліотекарка І категорії і Марина ДМИТРИЄВА, методистка І категорії НБ ХНУМГ О. М. Бекетова – за проведення квестів «Таємниці бібліотеки» та «Halloween у бібліотеці»;

- *за кращий бібліографічний показник* – Тетяна НЕУДАЧИНА, завідувачка відділу НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди – за створення науково-допоміжного бібліографічного показника «Григорій Сковорода: філософія життя і творчості «українського Сократа», підготовленого до 215 - річниці з дня заснування ХНПУ, який носить ім'я видатного українського просвітителя-гуманіста, філософа, поета, педагога, музиканта Григорія СКОВОРОДИ;

- *за кращий масовий захід* – Олена ХОРУНЖА, завідувачка відділу і Юлія ТКАЧУК, завідувачка сектора НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ» – за організацію та проведення масового заходу «Art Piano – місто та ХАІ» в рамках проекту KharkivMusic;

- *за інформаційну популяризацію наукового надбання у глобальному просторі* – Вікторія ІВАХНЕНКО, бібліотекарка І категорії НБ ХНТУСГ – за обсяг робіт, виконаних у Вікіпедії: створено 12 персоніфікованих сторінок науковців, понад 20 персоніфікованих сторінок відомих випускників Університету тощо;

- *за кращий соціокультурний проект бібліотеки* – Любов БЕЗДОЛЬНА, провідна бібліотекарка і Євгенія ЛУКШИНА, бібліотекарка ІІ категорії НБ ХНТУСГ – за створення комплексної системи послуг нового рівня для задоволення потреб користувачів в межах культурно-просвітницького і краєзнавчого проектів «Календарний кошик», «Мій рідний край – моєї долі славний оберіг» та за організацію популяризації читання шляхом створення буктрейлерів, відеопрезентацій тощо;

- *за формування позитивного іміджу бібліотеки* – Олена РИБАЛЬЧЕНКО, заступниця директорки НБ ХНТУСГ – за креативний та інноваційний підхід при організації і проведенні Всеукраїнської науково-практичної конференції "Бібліотечно-інформаційне середовище як драйвер змін та інновацій в освіті";

- *за створення інноваційних бібліотечних продуктів* – Тетяна ПЕРЕВОЗНИК, головна бібліотекарка НБ ХНТУСГ – за створення інноваційних бібліотечних продуктів для користувачів, за впровадження інноваційних технологій у навчально-виховний процес, за формування позитивного іміджу бібліотеки серед викладачів і студентів, у тому числі через facebook-сторінки бібліотеки;

- *подяка за створення «Веб-портфоліо науковців»* Геннадію ПАНАРІНУ, волонтеру НБ ХНТУСГ.

Нагородження лауреатів професійного щорічного конкурсу «Бібліотекар 2019 року» дипломами і пам'ятними подарунками відбулися 30 січня 2020 року в рамках роботи круглого

столу, присвяченого 215-тій річниці відкриття бібліотеки Імператорського Харківського університету, в якому взяли участь директори бібліотек Об'єднання і провідні фахівці бібліотек Харкова.

Кількісний склад бібліотечного персоналу Об'єднання за минулий рік становить 1 071,45 штатних одиниць. Скорочення кількісного складу персоналу Об'єднання за звітний рік дорівнює 39,05 одиницям.

За статистичними даними лише незначну частку становлять фахівці зі стажем роботи до 3-х років – 4,7 %, а 54 % бібліотечного персоналу Об'єднання, це фахівці, які мають більш ніж 20-річним стаж роботи, що свідчить про брак молодих спеціалістів. Проблемою для більшості бібліотек також є нестача кваліфікованих ІТ-фахівців.

Організаційні зміни:

- назву НТБ Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка змінено на НТБ Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», згідно Наказу МОН України від 2 серпня 2019 № 1054;
- Полтавський університет економіки і торгівлі з лютого 2019 року став приватною установою згідно свого Статуту, затвердженого 28.02.2019 року і бібліотека ПУЕТ вийшла зі складу Об'єднання;
- з грудня 2019 року Харківську державну академію дизайну і мистецтв підпорядковано Міністерству культури України.

Структурні зміни:

- у складі НБ ХДЗВА створено новий відділ наукометрії та бібліометрії;
- у бібліотеці Медичного інституту СумДУ відкрито Центр інформаційно-аналітичного обслуговування;
- у складі відділу вітчизняних та зарубіжних електронних ресурсів і інформаційного сервісу ЦНБ Каразінського університету створено сектор наукової комунікації;
- у НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого реорганізовано відділи обслуговування науковою літературою та навчальною літературою шляхом об'єднання їх у відділ обслуговування із 3 секторами: абонемент наукової літератури з залом правової інформації; навчальної літератури з залом періодичних видань; зал іноземної літератури. Проведено реорганізацію відділу рідкісних книг і дисертацій шляхом приєднання його до відділу зберігання фондів і ресурсів. Виведено із штатного розпису науково-методичний відділ.

Відповідно до Наказу Міністерства культури і туризму України від 16.07.2007 № 44 «Про затвердження Положення про проведення атестації працівників підприємств, установ, організацій та закладів галузі культури» у бібліотеках ХДАК і ХНЕУ минулого року проведено атестацію персоналу.

НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого, як партнер УБА, взяла участь у on-line проєкті Української бібліотечної асоціації – створення зручного та безоплатного онлайн-сервісу «Бібліотека для тебе – Library for you» (веб та мобільна версія) – у січні, 2019 р.; на підтримку проєкту отримано кошти.

У рамках святкування фахівцями НБ ХНМУ Всеукраїнського дня бібліотек, відбулося нагородження переможців фотоконкурсу «Я ♥ БІБЛІОТЕКУ», який було проведено у трьох

номінаціях: «Панорамне фото», «Оригінальне фото», «Загадкове фото». Також, у рамках святкування професійного свята бібліотека спільно з сектором громадського виховання та волонтерства Студентського самоврядування Університету провела квест за мотивами серіалу "Бібліотекарі"! Всеукраїнський день бібліотек бібліотека УМСА відзначила разом з усією академічною спільнотою. Святково прибраний хол адмінкорпусу УМСА, де у південному крилі розташувалося бібліокафе в етнічному стилі: кава, чай, аромат лимону, плетені кошики, хлібниці, у яких... найцінніші нові книжкові видання англійською, українською, російською мовами, які нещодавно надійшли до фонду бібліотеки – все це пропонувалося продегустувати присутнім. Айстопер виставкової експозиції – скринька з побажаннями «Візьми побажання з собою», в якій – приємна несподіванка: «Ти виграв приз». «Щасливцями» стали троє студентів, які в подарунок від бібліотеки отримали, звісно, книгу! У святковій феєрії взяли участь і українські видавництва «Нова книга» (м. Вінниця) та «Дивосвіт» (м. Полтава), які розгорнули виставку-продаж у північному крилі холу. Пройшов щорічного конкурсу до Всеукраїнського дня бібліотек і у НБ НФаУ за наступними номінаціями: бібліотекар року, кращий підрозділ, за надійність і професіоналізм, за відданість своїй справі, за високу культуру обслуговування і за цілеспрямованість та працьовитість. Колектив НТБ НТУ «ХПІ» разом з читачами відвідали садиби Слобожанщини смт. Шарівка та Краснокутський дендрологічний парк, захід відбувся з нагоди Всеукраїнського дня бібліотек. У колективі бібліотеки УМСА вже стало доброю традицією наприкінці вересня з нагоди Всеукраїнського дня бібліотек здійснювати туристичні подорожі історичними місцями України (Качанівка, Суботів, Батурин).

До Всеукраїнського дня бібліотек НБ НФаУ було організовано акцію-флешмоб «Подаруй книгу бібліотеці». Частина подарованих видань надійшла до бібліотечного фонду. Із частини подарованих видань сформовано колекцію проекту «ФАРМ Bookcrossing», що є альтернативною технологією знайомства з книгами та поширення культури читання. НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка провела тиждень заходів до Всеукраїнського дня бібліотек «Бібліотек@: все тут, всі тут!». В його рамках відбулася акція «Стоп-кадр: один день із життя бібліотеки»; організовано бібліотечну фото-зону «Книжкове задзеркалля», книжкову інсталяцію «Бібліотечна імпресія»; на сайті презентовано онлайн-портфоліо «Сьогодення бібліотеки СумДПУ». Розвитку загальнокультурного рівня працівників бібліотеки Об'єднання сприяли відвідування театрів, музеїв, галерей, екскурсій визначними місцями України.

11. Організація зв'язків з громадськістю і створення позитивного іміджу бібліотеки

Бібліотеки Об'єднання продовжували працювати над створенням свого іміджу з метою досягнення сприятливої репутації серед своїх користувачів. Бібліотеки вишів сьогодні є осередком комунікації та базою для проведення партнерських заходів різних рівнів, які підвищують імідж бібліотек як інформаційного центру обслуговування. PR-діяльність бібліотек була спрямована на підвищення своєї популярності, попит на ресурси, послуги і продукти і здійснювалася за допомогою соціальних мереж, створення рекламної продукції, публікацій в пресі ЗВО тощо.

Так, НБ ХНУРЕ, впровадила новий вид формування іміджу бібліотеки, рекламування діяльності за допомогою календарів. «Статистичні показники затребуваності Web-ресурсів» та «Книга у живописі», такі кольорові календарі на 2020 рік було створено у звітному році. Досягнення бібліотеки представлено у формі інфографіки та світлин. Надруковані календарі розташовуються на рекламних дошках та використовуються як рекламна продукція. В електронному вигляді публікуються на сайті бібліотеки, у Фейсбуці та Інстаграм. НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого підготовлені рекламні видання: бібліотечна листівка-закладка «Навчально-бібліотечний комплекс Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» і буклет «Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого», розділ «Наукова бібліотека».

НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка взяла участь у II Сумському книжковому форумі, який проводився під патронатом міського голови, в рамках проекту «Я – сумчанин» до Дня міста. Бібліотека презентувала свою діяльність, організувала перегляди літератури: «Наукові здобутки викладачів СумДПУ імені А. С. Макаренка», «Із рідкісного фонду бібліотеки Сумського педагогічного».

У процесі роботи над документальним фільмом-розслідуванням «Іван МАЗЕПА. Призначаю тебе зрадником» автор та режисер фільму Ігор ПІДДУБНИЙ користувався літературою XVIII–XIX ст. історичної тематики, яка зберігається у ЦНБ Каразінського університету. Фахівці були залучені до підбору ілюстративного матеріалу. Для зйомок фільму використовувалися бібліотечні локації: книгосховище і читальний зал філії бібліотеки, що сприяло рекламі бібліотеки. На VI Міжнародному фестивалі історичного кіно «Поza часом / Beyond time» (м. Київ) фільм «Іван МАЗЕПА. Призначаю тебе зрадником» отримав гран-прі за кращий історичний фільм.

Активну участь бібліотеки Об'єднання брали у профорієнтаційних заходах – Днях відкритих дверей своїх вишів для «майбутніх студентів». Участь у таких комплексних заходах дає можливість популяризувати бібліотеку і бібліотечні послуги серед учнівської молоді.

НБ ХНУРЕ минулого року у великому читальному залі створено фотозони до різноманітних свят – Новий рік, Хеллоуін тощо, для фото та селфі.

Одним з напрямків діяльності бібліотек Об'єднання у створенні свого позитивного іміджу, підвищення популярності бібліотек, є організація образотворчих виставок, фотовиставок, виставок декоративно-прикладного мистецтва. Так, НБ НФаУ, протягом року, було організовано виставку творчих робіт «Весняний настрій», виставку дитячого малюнку

«Назустріч дитячому таланту». Мала успіх та викликала захоплення талантом ручної вишивки виставка картин-вишиванок, яка була представлена у НБ ХДУХТ. 12 виставок було організовано у ЦНБ Каразінського університету. Серед них фотовиставка «Шведські татусі», яка зайняла перше місце в конкурсі «Проблеми сучасної фотографії» і була присвячена святкуванню Дня батька. Конкурс проводить Національна асоціація фотожурналістів (NPPA). Виставку презентувало представництво Фонду ООН у галузі народонаселення в Україні (UNFPA), Посольство Швеції в Україні спільно із Шведським інститутом. Спільно з творчим клубом «Вітальня на Дворянській» було презентовано виставку з циклу «Видатні земляки», присвячену професору, видатному архітектору Харківського університету Євгену ВАСИЛЬЄВУ (1778—1833). Виставка познайомила глядачів з історією створення знакових архітектурних об'єктів, створених за проектами архітектора, багато з яких вже втрачені. Фотовиставка військового кореспондента «Радіо Свобода» Андрія ДУБЧАКА «Лінія фронту. Рік 2018», головною ідеєю якої було показати через людей та емоції війну такою, якою вона є насправді.

Протягом року НТБ НТУ «ХПІ» було організовано 7 виставок живопису та прикладного мистецтва і 2 фотовиставки, серед них виставка банерів «Історична і філософська спадщина Томаса ДЖЕФФЕРСОНА у сучасному світі», живопис Миколи СОЛОМ'ЯНОГО «Вечірній Харків», «Екслібриси та акварелі Бориса РОМАНОВА».

Зростає роль соціальних мереж, як інструменту поширення інформації про бібліотеки, додаткової платформи для популяризації фондів, послуг і продуктів. Власні сторінки у соціальних мережах таких, як Facebook, Twitter, Instagram, Pinterest має більшість бібліотек Об'єднання.

Бібліотеки створювали електронні газети і бюлетені, що також сприяло рекламі бібліотек, залученню нових користувачів. НБ ХДУХТ продовжено роботу над створенням електронного бюлетеню «Думка наша». Щоквартальний електронний бюлетень «Невичерпний скарб» продовжували створювати фахівці НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Фахівці НБ ХНМУ працювали над створенням щомісячного бюлетеню «Бібліотерапевт».

Створенню позитивного іміджу бібліотек Об'єднання сприяла участь у благодійних акціях. Так, з 2016 року продовжує діяти благодійний проект «Світ у дитячих долоньках», ініціатором і координатором якого є НБ ХНМУ. Мета проекту – допомога в організації дозвілля дітей онковідділень та дитячих будинків Харкова. Партнерами проекту стали колективи багатьох бібліотек вишів міста.

Як і у минулі роки працівники НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого брали участь у благодійних акціях: благодійна допомога дітям-сиротам і дітям, які залишилися без батьківського піклування Люботинського обласного інтернату Харківської області, а також дітям, які мешкають у дитячих будинках сімейного типу, інтернатах м. Харкова і Харківської області. У 2019 році було передано матеріали для творчості та іграшки.

12. Матеріально-технічна база бібліотек

Керівництво закладів вищої освіти протягом звітного року приділяло увагу оновленню матеріально-технічної бази своїх бібліотек – модернізації бібліотечного простору, підтримці у належному стані інженерної інфраструктури, закупівлі нових меблів, в тому числі спеціального бібліотечного обладнання для залів і сховищ, каталогів і картотек, технічних засобів і засобів зв'язку, комп'ютерної техніки тощо.

За даними звітів площа бібліотечних приміщень на 01.01.2020 року становить 74 198,3 м² і у порівнянні з 2018 роком зменшилася на 4 935 м². Зменшилися загальні площі приміщень бібліотек УПА і СумДУ. Бібліотека НФаУ отримала додатково 99,1 м².

Капітального ремонту приміщень потребують бібліотеки ХДУХТ, Каразінського університету, НТУ «ХПІ», УПА, ХДАК, ХДЗВА, ХДАДМ, ПДАА, КрНУ імені Михайла Остроградського, НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ», ПНПУ, ХНТУСГ, СумДПУ імені А. С. Макаренка, перебувають у аварійному стані приміщення бібліотек ХДУХТ, Каразінського університету і НТУ «ХПІ». У ряді бібліотек Об'єднання протягом року проводилися поточні дрібні ремонти приміщень.

Минулого року за рішенням ректора НФаУ здійснено перерозподіл приміщень в університеті в зв'язку з чим переміщено деякі структурні підрозділи Наукової бібліотеки: читальний зал періодичних видань та електронних ресурсів, читальний зал інформаційно-бібліографічного відділу, відділ наукової обробки документів та організації каталогів, відділ книгозберігання. У НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка протягом року здійснено капітальний ремонт абонементу іноземної літератури. У відділі зберігання фондів встановлено пластикове вікно, проведено модернізацію системи освітлення абонементу художньої літератури та встановлено 8 світильників денного світла з діодними лампами, встановлено 2 кондиціонери в залі інформаційних технологій та на абонементі наукової літератури. Виготовлено додатково 470 бібліотечних стелажів, які розміщено й встановлено на поверхах НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого.

У бібліотеці Медичного інституту СумДУ облаштовано зал соціальних комунікацій. З метою популяризації сімейного читання, навчання, дозвілля, спілкування у НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого відкрито нову тематичну локацію – «Коворкінг-майданчик». Це окрема кімната для спільної праці, проведення тренінгів, лекцій, майстер-класів для творчих, активних, креативних відвідувачів бібліотеки.

У приміщеннях читального залу інформаційно-бібліографічного відділу і відділу комплектування та наукової обробки документів бібліотеки ХДАК встановлено сонцезахисні жалюзі і ролети. У бібліотеці УМСА зроблений ремонт книгосховищ та кімнати наукового абонементу.

У лютому на території НБ ХНУРЕ відкрився коворкінг-простір для студентів, який був реалізований завдяки співпраці з проектом Upshift Україна від фундації UNICEF Ukraine, Європейським Союзом та ГО «Професійний розвиток Харкова». Коворкінг – це простір для обговорення проектних, робочих і навчальних проблем. Проект, який створено з метою надання молоді необхідних навичок, дозволить студентам діяти як агенти соціальних змін, реалізуючи у власному коворкінгу різноманітні освітні, практичні та соціальні заходи.

Бібліотека імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ імені В. Г. Короленка отримала в дарунок піаніно від викладача університету, що спонукало організовувати та розпочати роботу «Літературно-мистецької вітальні». В НБ ХДУХТ відремонтовано меблі, отримано 10 комп'ютерний крісел, 4 вітрини отримав музей університету, який підпорядковується бібліотеці. Інформаційна мережа НТБ НТУ «ХПІ» використовується для передачі відеосигналу Системи відеоспостереження у приміщенні охорони. Минулого року систему відеоспостереження Глобос виведено з експлуатації.

ЦНБ Каразінського університету проведено модернізацію палітурної майстерні, шляхом обладнання її спецустаткуванням, яке застосовується для проведення превентивних заходів збереження унікальних документів з фонду книжкових пам'яток, цінних видань та рукописів. Придбано коробки для архівного зберігання підшивок газет XIX-XX ст. великого формату до А1 81 штук, у які помістили підшивки однієї з перших харківських газет. Для знепилення фонду книжкових пам'яток придбано 2 портативних пиłosоси.

Пріоритетними напрямками діяльності у 2020 році бібліотеки Об'єднання планують і надалі: трансформацію бібліотек у сучасний інформаційно-освітній та соціокультурний центр ЗВО; оснащення сучасною комп'ютерною та оргтехнікою; створення зон для індивідуальної і групової роботи; підвищення комфортності; реорганізацію бібліотечного середовища для користувачів.

13. Нове у роботі бібліотек!

Перелік нововведень у книгозбірнях Об'єднання минулого року:

- ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна підписала Угоду про співпрацю з Бібліотекою Ягеллонського університету (Республіка Польща), Національною бібліотекою Латвії;
- НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди заключила «Угоду про творчу співпрацю між НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди і Харківською спеціалізованою музикально-театральною бібліотекою імені К. С. Станіславського»;
- Вченою радою Каразінського університету було прийнято «Стратегію розвитку Каразінського університету на 2019-2025 роки», яку було затверджено Конференцією трудового колективу університету 27 грудня 2018 року. Окремим бібліотечним проєктом ввійшов до Стратегії університету проєкт «Сучасна університетська бібліотека – бібліотека 4 Д : дослідження, доступність, досконалість, дружність».
- НБ ХНТУСГ запроваджено проєктно-орієнтовану модель цільового управління (ПОМЦУ) і представлено на загальну проєктну діяльність бібліотеки освітньо-наукового, інформаційно-бібліографічного, культурно-просвітницького та краєзнавчого спрямування;
- НТБ НТУ «ХП» долучилася до міжнародного проєкту «Pedagogium 2028»;
- НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого розпочато роботу з розробки та втілення проєкту «Смарт-бібліотека»;
- НБ ХНТУСГ створено «План підготовки і видання наукових, навчальних та навчально-методичних видань ННІ/факультету університету в 2019-2020 навчальному році», який надає можливість виявити прогалини у книгозабезпеченості дисциплін і скорегувати подальшу видавничу діяльність Університету;
- НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ»: до Реєстру співробітників додано графу «Праці співробітника» (джерела: електронний каталог бібліотеки; наукові видання, що входять до баз даних Scopus, Web of Science та Google Scholar; міжнародний реєстр учених ORCID);
- НБ ХНУРЕ для сторонніх користувачів та працівників Університету розроблено та впроваджено нову послугу «Попередній запис до Наукової бібліотеки ХНУРЕ»;
- СумДПУ імені А. С. Макаренка – упроваджено нові сервіси для віддалених користувачів: електронна доставка документу, електронне замовлення літератури, перегляд особистого е-формуляру;
- НТБ НТУ «ХП» – розширено доступ до БД Університету «Кадри НТУ «ХП», а саме до відомостей про науково-педагогічний склад;
- на сайті НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ» створено окремий модуль «Навчально-методичне забезпечення дисциплін»;
- бібліотекою ХНУМ імені І. П. Котляревського розпочато створення електронного каталогу;
- НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ» створено мобільний канал доступу до сайту бібліотеки – бот «Науково-технічна бібліотека» у месенджері Telegram;
- усіма бібліотеками Об'єднання протягом року переглядалися і готувалися нові організаційні та технологічні регламентуючі документи, наприклад:

- НБ ХНУРЕ підготовлено для користувачів «Інструкцію з використання Віртуального квитка читача» і «Правила користування попереднім записом для різних категорій користувачів», для фахівців «Інструкція з реєстрації нових користувачів, з використанням форми Попереднього запису», «Інструкції з реєстрації повних текстів магістерських робіт в електронному архіві університету»;
- ЦНБ Каразінського університету розроблено і затверджено «Інструкцію з реорганізації розстановки фондів читальних залів відповідно до таблиць Універсальної десятикової класифікації (УДК)», «Положення про сектор з наукової комунікації»;
- НБ НФаУ розроблено документовану процедуру (ДП) АЗ.7-31-062 «Забезпечення діяльності бібліотечного фонду Наукової бібліотеки НФаУ». Цей процес є забезпечувальним процесом СУЯ;
- НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ» розроблено і затверджено Вченою радою університету «Положення про електронний інституційний репозитарій»;
- НБ ХНТУСГ приєдналася до Вікімарафону як дописувачі Вікіпедії про Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка;
- на сайті НТБ НАУ імені М. Є. Жуковського «ХАІ» створено у тестовому варіанті модуль «Випускники ХАІ» з можливістю відбору за роком випуску та алфавітом прізвищ;
- НБ СумДПУ імені А. С. Макаренка створенно в структурі репозитарію фонду зібрання випускних атестаційних робіт здобувачів вищої освіти;
- НБ ХНТУСГ створено новий інноваційний електронний ресурс – систему демонстрації наукових показників учених Університету «Веб-портфоліо науковця»;
- НТБ НТУ «ХПІ» – закріплено англомовного бібліотекаря-куратора за першокурсниками іноземцями;
- приміщення двох абонементів одного з корпусів ХНПУ імені Г. С. Сковороди підключено до локальної мережі;
- НБ ХНТУСГ впроваджено автоматизоване обслуговування користувачів на бібліотечному пункті Навчально-наукового інституту переробних і харчових виробництв університету;
- НТБ НТУ «ХПІ» здійснено оновлення локальної версії САБ ІРБІС 64 до версії 2017.1;
- ХДАК – розпочато наповнення інституційного репозитарію академії;
- ХГПА – розпочато функціонування у тестовому режимі інституційного репозитарію;
- ЦНБ Каразінського університету – у eScriptorium, електронному архіві рідкісних видань і рукописів для науки та освіти, з'явилися нові розділи – Харків у фотографіях і Харківський університет на сторінках періодичних видань;
- НБ ХНТУСГ у репозитарії створено нові колекції – Автореферати, Газети, Матеріали студентських конференцій;
- НБ ХДУХТ у репозитарії створено нову колекцію «Бакалаврські та магістерські роботи»;
- бібліотекою ХНЕУ встановлено нову версію 6.0 ПЗ Dspace електронного архіву університету;
- НБ ХНУРЕ – впроваджено у роботу послугу «Віртуальний квиток читача»;

- НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди розпочато створення БД користувачів АБІС УФД/Бібліотека;
- ХНУРЕ – укладено договір про співпрацю з товариством «Антиплагіат»;
- СумДПУ імені А. С. Макаренка – розпочато роботу з перевірки академічних текстів на ознаки плагіату за допомогою онлайн-сервісу Антиплагіатної інтернет-системи StrikePlagiarism;
- НБ ХДУХТ – розпочато роботу з перевірки дипломних магістерських робіт на ознаку плагіату за допомогою ресурсу Strike Plagiarism;
- НБ ХНУРЕ – проведені роботи з адміністрування антиплагіатної інтернет-системи «Unicheck»;
- НБ ХНТУСГ створено і наповнено нову мобільну версію сайту бібліотеки;
- НБ ХНУРЕ – розроблена нова функція «Автоматичне виявлення боржників бібліотеки» та відправлення листів боржникам бібліотеки;
- СумДПУ імені А. С. Макаренка – для підвищення рівня сучасної реклами книг започатковано використання новітніх інструментаріїв онлайн-сервісів: Spark adobe, Thinglink;
- НБ ХНУРЕ – створена послуга для наукових працівників, викладачів та аспірантів «Автоматична розсилка логіна та пароля до особистого кабінету»;
- ЦНБ Каразінського університету з метою підвищення якості освітньо-навчального та наукового процесів започатковано бібліотечне кураторство;
- бібліотека ХНУМ імені І. П. Котляревського – розпочато роботу над створенням віртуальних виставок;
- НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова розпочато проведення інвентаризації підсобних фондів бібліотеки за допомогою бездротового сканера штрих-кодів Syble XB – 5055 R з функцією збору даних і автосканування. Ця модель здатна запам'ятати до 35 000 штрих-кодів;
- НБ ХНПУ імені Г. С. Сковороди розпочато формування електронної бібліотеки повнотекстових документів;
- НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого розпочала проект створення електронних колекцій праць учених університету;
- НБ ХНМУ підготовлено путівник для першокурсників, який представлено на YouTube;
- НБ ХНУРЕ започатковано новий вид формування іміджу бібліотеки – рекламування діяльності за допомогою календарів;
- бібліотекою імені М. А. Жовтобрюха ПНПУ розпочато роботу з представлення наукових видань Університету на порталі «Наукова періодика України», яка працює на платформі Open Journal Systems;
- НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого створено інтернет-представництво бібліотеки у соціальній мережі LinkedIn, яка орієнтована на спільноту і цікавиться актуальними питаннями вищої школи та науки;
- НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого – популяризація традиційних книжкових виставок та експозицій здійснювалась у соціальних мережах Facebook та Instagram у вигляді відеороликів, створених у програмі «Clips»;

- НБ ХНУМГ імені О. М. Бекетова розпочато проведення заходів з академічної доброчесності для учителів шкіл та школярів;
- відповідно до Наказу Міністерства культури і туризму України від 16.07.2007 № 44 «Про затвердження Положення про проведення атестації працівників підприємств, установ, організацій та закладів галузі культури» у бібліотеках ХДАК і ХНЕУ проведено атестацію персоналу.

Бібліотеки Об'єднання і надалі планують збереження наукової спадщини своїх вишів, вдосконалення системи управління, підвищення інформаційної підтримки досліджень, навчання і викладання, створення комфортного віртуального середовища для задоволення багатoproфільних запитів користувачів, участь у корпоративних проектах, модернізацію матеріально-технічної бази та інформаційно-технологічної інфраструктури бібліотек тощо.

Голова Методичного об'єднання бібліотек
закладів вищої освіти Харківською зони,
директорка ЦНБ Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Виконавець:
Н. Лазаренко,
(057)707-52-24

Список прийнятих скорочень

ГНПУ – Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського – Державна науково–педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського

ЕДД – електронна доставка документів

ЕК – Електронний каталог

Каразінський університет – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

КрНУ – Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

КНУ імені Тараса Шевченка – Київський національний університет імені Тараса Шевченка

КПІ імені Ігоря Сікорського – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

КЗ «ХГПА» ХОР – Комунальний заклад «Харківська гуманітарно–педагогічна академія» Харківської обласної ради

ЛНМУ імені Данила Галицького – Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

МБА – міжбібліотечний абонемент

МКМС – Міністерство культури, молоді та спорту України

МОН України – Міністерство освіти і науки України

НАМН України – Національна академія медичних наук України

НАУ імені М. Є. Жуковського "ХАІ" – Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського "ХАІ"

НАУКМА – Національний університет «Києво–Могилянська академія»

Національний університет імені Юрія Кондратюка – Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

НБУ імені Ярослава МУДРОГО – Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого

НБУВ – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

ННМБУ – Національна наукова медична бібліотека України

ННІ ПВХ – Навчально–наукового інституту переробних і харчових виробництв ХНТУСГ

ННІГОТ – Стаханівський Навчально–науковий інститут гірничих та освітніх технологій УПА (м. Стаханов)

ННППІ – Навчально–науковий професійно–педагогічний інститут УПА (м.м. Бахмут, Слов'янськ)

НТУ «ХПІ» – Національний технічний університет «ХПІ»

НФаУ – Національний фармацевтичний університет

НЮУ імені Ярослава МУДРОГО – Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого

ОНУ імені І. І. Мечникова – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

ПДАА – Полтавська державна аграрна академія
ПНПУ – Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка
ПОУНБ імені І. П. Котляревського – Полтавська обласна універсальна наукова бібліотека імені І. П. Котляревського
СНАУ – Сумський національний аграрний університет
СНУ імені Володимира Даля – Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
СумДПУ – Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
СумДУ – Сумський державний університет
УБА – Українська бібліотечна асоціація
УПА – Українська інженерно-педагогічна академія
УкрДУЗТ – Український державний університет залізничного транспорту
УМСА – Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава
ХДАДМ – Харківська державна академія дизайну і мистецтв
ХДАК – Харківська державна академія культури
ХДАФК – Харківська державна академія фізичної культури
ХДЗВА – Харківська державна зооветеринарна академія
ХДНБ ім. В. Г. Короленка – Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка
ХДУХТ – Харківський державний університет харчування і торгівлі
ХНЕУ – Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
ХНМУ – Харківський національний медичний університет
ХНТУСГ – Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка
ХНУБА – Харківський національний університет будівництва і архітектури
ХНУМ – Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського
ХНУМГ – Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова
ХНАДУ – Харківський національний автомобільно-дорожній університет
ХНАУ імені В. В. Докучаєва – Харківський національний аграрний університет імені В. В. Докучаєва
ХННІ ДВНЗ «УБС» – Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»
ХНПУ – Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
ХНУРЕ – Харківський національний університет радіоелектроніки
ХОУНБ – Харківська обласна універсальна бібліотека

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
Обслуговування користувачів.....	3
Комплектування, організація і збереження фондів.....	6
Створення електронних колекцій бібліотек	11
Наукове опрацювання документів. Організація пошукового апарату	15
Довідково-бібліографічне та інформаційне обслуговування.....	17
Соціокультурна діяльність	25
Наукова діяльність	35
Професійний розвиток бібліотечного персоналу	47
Автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів	55
Управління. Робота з персоналом.....	58
Організація зв'язків з громадськістю і створення позитивного іміджу бібліотеки.....	63
Матеріально-технічна база бібліотек	65
Нове у роботі бібліотек!.....	67

Додатки

Додаток № 1. Таблиця основних статистичних показників роботи бібліотек Харківського зонального методичного об'єднання закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації. Звіт 2019 р. – План 2020 р.

Додаток № 2. Таблиця основних статистичних показників роботи бібліотек Харківського зонального методичного об'єднання закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації. Звіт 2019 р.

Додаток № 3. План проведення науково-практичних конференцій, семінарів, нарад тощо для персоналу бібліотек Харківського зонального методичного об'єднання закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації на 2020 рік.

Додаток № 4. Перелік бібліографічних показників за 2019 рік.